

Kontrollutvalget i Hammerfest kommune

KONTROLLUTVALGSMØTE

Møtestart: 26.09.2023 kl. 10:00
Møtested: Rådhuset - kommunestyresalen

Saksliste:

- 23/23 Engasjementbrev - Hammerfest kommune
- 24/23 Engasjementbrev - Hammerfest Havn KF og Hammerfest Parkering KF
- 25/23 Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors vurdering av uavhengighet
- 26/23 Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors vurdering av uavhengighet
- 27/23 Forenklet etterlevelseskontroll - Regnskapsåret 2022 - Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering
- 28/23 Forenklet etterlevelseskontroll - Regnskapsåret 2022 - Revisors uttalelse
- 29/23 Rapport etter forvaltningsrevisjon - Klima, miljø og energi
- 30/23 Forslag til kommunikasjonsstrategi - Innspill fra kontrollutvalget
- 31/23 Kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontrollarbeidet i 2024
- 32/23 Kontrollutvalgets egevaluering for valgperioden 2019-2023

S A K S F R A M L E G G

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK00973

Sak 23/23

ENGASJEMENTBREV - HAMMERFEST KOMMUNE

Saksdokumenter:

- Engasjementsbrev fra KomRev NORD IKS – Hammerfest kommune, datert 24. juli 2023 (vedlagt)

Sekretariatets tilråding:

Kontrollutvalget tar engasjementsbrevet fra KomRev NORD IKS til orientering.

I henhold til kommuneloven skal kontrollutvalget utarbeide forslag til reglement, som skal vedtas i kommunestyret. I den sammenheng utarbeider kontrollutvalget egne rutiner for sitt arbeid.

Saksopplysninger:

Engasjementsbrev har som formål å klargjøre revisors oppfatning av oppdraget og kommunisere dette med oppdragsgiver. Dette skal bidra til å sikre en felles forståelse av arbeidsoppgaver og ansvarsfordeling mellom revidert part og revisor. Det må i denne sammenheng presiseres at kontrollutvalget ikke er å anse som revidert part, men som revisors oppdragsgiver på vegne av kommunestyret som overordnet kontrollmyndighet.

I kommunal sektor vil valgperioden være et naturlig intervall for utsendelse av engasjementsbrev, eller oftere dersom det er forhold som tilsier dette. Hammerfest kommune har inngått avtale om revisjonstjenester med KomRev NORD IKS fra 01.07.2023.

Engasjementsbrevet kan ikke innsnevre de lovpålagte oppgavene revisjonen har i henhold til lov, forskrift og standarder. Det kan avtales tilleggsoppgaver, rapportering med mer.

Revisjonsstandard ISA 210 gir retningslinjer for regnskapsrevisjon, herunder engasjementsbrev. Ifølge punkt 10 i denne standarden skal engasjementsbrevet som minimum omtale:

- Målet med og omfanget av revisjonen av regnskapet
- Revisors oppgaver og plikter
- Ledelsens ansvar

- Identifisering av det gjeldende rammeverket for finansiell rapportering for utarbeidelsen av regnskapet
- Henvisning til den forventede formen på og innholdet i eventuelle uttalelser som skal avgis av revisor, og
- En erklæring om at det kan foreligge omstendigheter hvor en uttalelse kan avvike fra forventet form og innhold.

Ifølge standarden ISA 210 punkt A29 sies følgende om særlige hensyn knyttet til enheter i offentlig sektor:

Lov eller forskrift som styrer utførelsen av revisjoner i offentlig sektor gir ofte føringer for valg av revisor i offentlig sektor og beskriver vanligvis revisors oppgaver og plikter samt rettigheter, herunder rettigheten til å få tilgang til enhetens regnskapsmateriale og andre opplysninger. Når lov eller forskrift gir en tilstrekkelig detaljert beskrivelse av vilkårene for revisjonsoppdraget, kan revisor i offentlig sektor likevel finne det nyttig å utarbeide et mer omfattende engasjementsbrev enn det punkt 11 tillater.

Kontrollutvalget skal på vegne av kommunestyret forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning, jf. kommuneloven § 23-1 og § 23-2. Kontrollutvalget har også et særskilt påse-ansvar overfor revisjonen, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3.

§ 3. Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjoner og avtaler med revisor
- c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i [kapittel 2](#) og 3.

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene for formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter [kommuneloven § 24-7](#) til [§ 24-9](#) blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatets vurderinger tar blant annet utgangspunkt i Forum for kontroll og tilsyn (FKT) sin veileder for kontrollutvalgets påse-ansvar, NKRF - kontroll og revisjon i kommunene - sin veileder for kontrollutvalgets påseansvar, samt FKT og NKRF anbefaling for bestilling, behandling og oppfølging av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

I disse veiledere understrekes det at revisjonens engasjementsbrev er en del av og et kontrollpunkt i kontrollutvalgets utførelse og oppfølging av påse-ansvaret overfor revisjonen.

Engasjementsbrevet for revisjon av kommuner sendes til kontrollutvalget. Dette er i tråd med anbefalinger fra FKT og NKRF. Engasjementsbrevet beskriver blant annet grunnlaget for revisjonsoppdraget, samt tjenester som revisor skal levere.

Innledningsvis i engasjementsbrevet undertrekes det at engasjementsbrevet beskriver revisors forståelse av revisjonsoppdraget, og engasjementsbrevet skal bidra til rolle- og forventingsavklaring i forhold til oppdraget. Kontrollutvalgets myndighet, oppgaver og forpliktelser er fastsatt i lov og forskrift, og kontrollutvalget har et selvstendig ansvar for å etterspørre og innhente nødvendig informasjon for ivareta sine oppgaver og sitt påseansvar.

Sekretariatet legger til grunn at engasjementbrevet ikke kan sette vilkår som innsnevrer kontrollutvalgets og dets sekretariats lovpålagte myndighet, oppgaver og forpliktelser slik det kommer frem av lov, forskrift og annet rettslig rammeverk.

Engasjementbrevet omhandler blant annet revisjonens rapportering og dialog til kontrollutvalget. Revisjonens rapporteringer til kontrollutvalget og dialog med kontrollutvalget vil være nødvendig dokumentasjon i forhold til kontrollpunkter og kontrollaktiviteter i kontrollutvalgets påseansvar. Det anbefales at det lages avtaler og rutiner for dialog og samarbeid mellom revisor og kontrollutvalg, utover de forhold som reguleres i lov, forskrift og standarder. Sekretariatet anbefaler at informasjon og rapportering fra revisor innarbeides i kontrollutvalgets rutiner og reglement for kontrollutvalget, samt i kontrollutvalgets årsplaner.

Kontrollutvalget jobber etter bestiller/utfører-modell, hvor revisjonen utfører forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll etter bestilling fra kontrollutvalget. Det anbefales at kontrollutvalget som oppdragsgiver/bestiller og revisor som oppdragsutøver avklarer rammer og form for dialog og rapportering i både bestillings-, planleggings-, gjennomførings og oppfølgingsfase i forbindelse med slike undersøkelser.

I henhold til kommuneloven skal kontrollutvalget utarbeide forslag til reglement, som skal vedtas i kommunestyret. I den sammenheng utarbeider kontrollutvalget egne rutiner for sitt arbeid.

Til kontrollutvalget i Hammerfest kommune

Deres ref: **Vår ref:** **Saksbehandler:** **Telefon:** **Dato:**
Tove Kronstad Sundstrøm 917 97 657 24.07.2023

ENGASJEMENTSBREV – Hammerfest kommune

1. Innledning

Hammerfest kommune har vært eier av KomRev NORD IKS siden 1.7.2023. Revisjonen består av regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov og andre uttalelser og kontrollhandlinger, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet.

Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget, slik at utvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av oss. De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale.¹

2. Revisjonen – formål og innhold

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov, jf. kommuneloven § 24-2. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget i samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunedirektøren som er ansvarlig for at kommunens interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også Kommunedirektørens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid,

¹ Det er inngått avtale om revisjonstjenester mellom Hammerfest kommune og KomRev NORD IKS. Hammerfest kommune er eier av KomRev NORD IKS.

herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste ansvaret for å kontrollere den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskap blir forsvarlig revidert. Videre skal kontrollutvalget påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper (eierskapskontroll).

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, kommuneloven § 23-3.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide planer som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Planene skal baseres på en risikovurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper og av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller basert på plan vedtatt av kommunestyret.

Innenfor forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll vil være beskrevet ved planlegging og rapportering av hvert oppdrag, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Margrete Mjølhus Kleiven og Knut Teppan Vik.

Regnskapsrevisjon

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave å kontrollere om årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon og å avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om at revisor har betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon og at det er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Vi kontrollerer om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever, og om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Vi ser også etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om

vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene er dekkende beskrevet i årsberetningen².

Årsregnskapet, herunder konsolidert årsregnskap, skal iht. kommuneloven § 14-6 være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis senest 31. mars. Kommunedirektørens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Videre er det vår oppgave å se etter at kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (kommunens egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid påvirkes av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

² Gjelder fra revisjon av regnskap for 2020

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

I samsvar med kommuneloven § 24-9 og god kommunal revisjonsskikk er det vår oppgave å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Denne kontrollen skal gjennomføres med begrensede ressurser og baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering som legges fram for kontrollutvalget. Resultatet av kontrollen rapporteres i en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget som avgis senest 30. juni.

Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og avgis etter RSK 301 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen». Standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå moderat sikkerhet i uttalelsen om etterlevelse på det området som velges for kontroll.

Misligheter

Revisor bidrar gjennom revisjonen til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal revisor straks melde fra om det til kontrollutvalget i nummerert brev, dette fremkommer i kommuneloven § 24-7.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende nytt brev til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av brevet til kommunedirektøren.

Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget

Vi vil gi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstillingen for lønns- og pensjonskostnader (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11 – RF 1022).
- Merverdiavgift (mva/moms) - krav om kompensasjon (RF-0009)
- Antall psykisk utviklingshemmede (Helsedirektoratet)
- Tilskudd ressurskrevende tjenester (Helsedirektoratet)
- Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra kommunen

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Elsa Saghaug og kontaktrevisor er Sissel J. Pedersen.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene, jf. kommuneloven § 24-2 fjerde ledd.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeider har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommuneloven § 24-2 femte ledd. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

4. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides for hver valgperiode eller oftere dersom det er forhold som tilsier det.

Revisjonen har årlige møter med kommunens ledelse i forbindelse med oppstart av regnskapsrevisjonen. Vi utarbeider oppstartsbrev til kommunedirektøren i innledningen av forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller.

Revisjonen rapporterer forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller til kontrollutvalget i egne rapporter.

Regnskapsrevisjonen rapporteres slik til kontrollutvalget:

1. Presentasjon av revisjonsstrategi ved inngangen til nytt revisjonsår
2. Oppsummering av årets revisjon og revisjonsresultater ved avslutning av revisjonen
3. Revisjonsberetning
4. Nummererte brev (se nedenfor)
5. Skriftlig uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll

Vi legger vekt på å ha en god dialog med kontrollutvalget.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse at forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til kommuneloven § 24-7 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen med kopi til kontrollutvalget.

Uttalelser fra kommunens ledelse

I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv. Disse uttalelsene vil innhentes fra administrasjonen.

I forbindelse med avslutningen av forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen innhenter revisor en skriftlig uttalelse fra ledelsen for den aktuelle kontrollen.

5. Personvern

For å gjennomføre revisjonen og andre oppdrag under dette engasjementsbrevet, vil vi behandle personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Personvernerklæringen er tilgjengelig på www.komrevnord.no/personvern. Vi er behandlingsansvarlig etter personvernreglene for de personopplysningene vi behandler i forbindelse med oppdraget og vi inngår derfor ikke en databehandleravtale.

6. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Med hilsen

Tove Kronstad Sundstrøm
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi: Ordfører i Hammerfest kommune
Kommunedirektør i Hammerfest kommune

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK00974

Sak 24/23

ENGASJEMENTBREV - HAMMERFEST HAVN KF OG HAMMERFEST PARKERING KF

Saksdokumenter:

- Engasjementsbrev fra KomRev NORD IKS - Hammerfest Havn KF og Hammerfest Parkering KF, datert 28. juli 2023 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget tar engasjementsbrevet fra KomRev NORD IKS til orientering.

I henhold til kommuneloven skal kontrollutvalget utarbeide forslag til reglement, som skal vedtas i kommunestyret. I den sammenheng utarbeider kontrollutvalget egne rutiner for sitt arbeid.

Saksopplysninger:

Engasjementsbrev har som formål å klargjøre revisors oppfatning av oppdraget og kommunisere dette med oppdragsgiver. Dette skal bidra til å sikre en felles forståelse av arbeidsoppgaver og ansvarsfordeling mellom revidert part og revisor. Det må i denne sammenheng presiseres at kontrollutvalget ikke er å anse som revidert part, men som revisors oppdragsgiver på vegne av kommunestyret som overordnet kontrollmyndighet.

I kommunal sektor vil valgperioden være et naturlig intervall for utsendelse av engasjementsbrev, eller oftere dersom det er forhold som tilsier dette. Hammerfest kommune har inngått avtale om revisjonstjenester med KomRev NORD IKS fra 01.07.2023.

Engasjementsbrevet kan ikke innsnevre de lovpålagte oppgavene revisjonen har i henhold til lov, forskrift og standarder. Det kan avtales tilleggsoppgaver, rapportering med mer.

Revisjonsstandard ISA 210 gir retningslinjer for regnskapsrevisjon, herunder engasjementsbrev. Ifølge punkt 10 i denne standarden skal engasjementsbrevet som minimum omtale:

- Målet med og omfanget av revisjonen av regnskapet
- Revisors oppgaver og plikter

- Ledelsens ansvar
- Identifisering av det gjeldende rammeverket for finansiell rapportering for utarbeidelsen av regnskapet
- Henvisning til den forventede formen på og innholdet i eventuelle uttalelser som skal avgis av revisor, og
- En erklæring om at det kan foreligge omstendigheter hvor en uttalelse kan avvike fra forventet form og innhold.

Ifølge standarden ISA 210 punkt A29 sies følgende om særlige hensyn knyttet til enheter i offentlig sektor:

Lov eller forskrift som styrer utførelsen av revisjoner i offentlig sektor gir ofte føringer for valg av revisor i offentlig sektor og beskriver vanligvis revisors oppgaver og plikter samt rettigheter, herunder rettigheten til å få tilgang til enhetens regnskapsmateriale og andre opplysninger. Når lov eller forskrift gir en tilstrekkelig detaljert beskrivelse av vilkårene for revisjonsoppdraget, kan revisor i offentlig sektor likevel finne det nyttig å utarbeide et mer omfattende engasjementsbrev enn det punkt 11 tillater.

Kontrollutvalget skal på vegne av kommunestyret forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning, jf. kommuneloven § 23-1 og § 23-2. Kontrollutvalget har også et særskilt påse-ansvar overfor revisjonen, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3.

§ 3. Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor
- c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i [kapittel 2](#) og 3.

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter [kommuneloven § 24-7](#) til [§ 24-9](#) blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatets vurderinger tar blant annet utgangspunkt i Forum for kontroll og tilsyn (FKT) sin veileder for kontrollutvalgets påse- ansvar, NKRF - kontroll og revisjon i kommunene - sin veileder for kontrollutvalgets påseansvar, samt FKT og NKRF anbefaling for bestilling, behandling og oppfølging av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

I disse veiledere understrekes det at revisjonens engasjementsbrev er en del av og et kontrollpunkt i kontrollutvalgets utførelse og oppfølging av påse- ansvaret overfor revisjonen.

Engasjementsbrevet for revisjon av kommuner sendes til kontrollutvalget. Dette er i tråd med anbefalinger fra FKT og NKRF. Engasjementsbrevet beskriver blant annet grunnlaget for revisjonsoppdraget, samt tjenester som revisor skal levere.

Innledningsvis i engasjementsbrevet undertrekes det at engasjementsbrevet beskriver revisors forståelse av revisjonsoppdraget, og engasjementsbrevet skal bidra til rolle- og forventingsavklaring i forhold til oppdraget. Kontrollutvalgets myndighet, oppgaver og

forpliktelser er fastsatt i lov og forskrift, og kontrollutvalget har et selvstendig ansvar for å etterspørre og innhente nødvendig informasjon for ivareta sine oppgaver og sitt påseansvar.

Sekretariatet legger til grunn at engasjementsbrevet ikke kan sette vilkår som innsnevrer kontrollutvalgets og dets sekretariats lovpålagte myndighet, oppgaver og forpliktelser slik det kommer frem av lov, forskrift og annet rettslig rammeverk.

Engasjementsbrevet omhandler blant annet revisjonens rapportering og dialog til kontrollutvalget. Revisjonens rapporteringer til kontrollutvalget og dialog med kontrollutvalget vil være nødvendig dokumentasjon i forhold til kontrollpunkter og kontrollaktiviteter i kontrollutvalgets påseansvar. Det anbefales at det lages avtaler og rutiner for dialog og samarbeid mellom revisor og kontrollutvalg, utover de forhold som reguleres i lov, forskrift og standarder. Sekretariatet anbefaler at informasjon og rapportering fra revisor innarbeides i kontrollutvalgets rutiner og reglement for kontrollutvalget, samt i kontrollutvalgets årsplaner.

Kontrollutvalget jobber etter bestiller/utfører-modell, hvor revisjonen utfører forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll etter bestilling fra kontrollutvalget. Det anbefales at kontrollutvalget som oppdragsgiver/bestiller og revisor som oppdragsutøver avklarer rammer og form for dialog og rapportering i både bestillings-, planleggings-, gjennomførings og oppfølgingsfase i forbindelse med slike undersøkelser.

I henhold til kommuneloven skal kontrollutvalget utarbeide forslag til reglement, som skal vedtas i kommunestyret. I den sammenheng utarbeider kontrollutvalget egne rutiner for sitt arbeid.

Til kontrollutvalget i Hammerfest kommune

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Telefon:	Dato:
		Tove Kronstad Sundstrøm	917 97 657	28.07.2023

ENGASJEMENTSBREV – Hammerfest havnevesen KF og Hammerfest parkering KF

1. Innledning

Hammerfest kommune har vært eier av KomRev NORD IKS siden 1.7.2023 og er derigjennom også revisor for foretakene i kommunen.

Revisjonen består av regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov og andre uttalelser og kontrollhandlinger, og omfatter revisjonen av regnskapet.

Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget, slik at utvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av oss. De økonomiske forhold mellom revisjonen og kontrollutvalget som oppdragsgiver er behandlet i en egen avtale.¹

2. Revisjonen – formål og innhold

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov, jf. kommuneloven § 24-2. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget i samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunedirektøren som er ansvarlig for at foretakets interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også Kommunedirektørens ansvar å utarbeide og fremme foretakets årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og god kommunal regnskapskikk.

¹ Det er inngått avtale om revisjonstjenester mellom Hammerfest kommune og KomRev NORD IKS. Hammerfest kommune er eier av KomRev NORD IKS.

Foretakets ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er foretakets øverste organ, og har det øverste ansvaret for å kontrollere den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at foretakets regnskap blir forsvarlig revidert. Videre skal kontrollutvalget påse at det utføres forvaltningsrevisjon av foretakets virksomhet og av selskaper foretaket har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av foretakets eierinteresser i selskaper (eierskapskontroll).

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, kommuneloven § 23-3.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide planer som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Planene skal baseres på en risikovurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper og av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller basert på plan vedtatt av kommunestyret.

Innenfor forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll vil være beskrevet ved planlegging og rapportering av hvert oppdrag, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Margrete Mjølhus Kleiven og Knut Teppan Vik.

Regnskapsrevisjon

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave å kontrollere om årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon og å avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om at revisor har betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon og at det er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Vi kontrollerer om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever, og om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Vi ser også etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om

vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene er dekkende beskrevet i årsberetningen².

Årsregnskapet, herunder konsolidert årsregnskap, skal iht. kommuneloven § 14-6 være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis senest 31. mars. Kommunedirektørens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Videre er det vår oppgave å se etter at foretaket har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for foretakets eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (foretakets egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid påvirkes av kvaliteten på, og effektiviteten av foretakets interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om foretakets interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foretakets interne kontroll.

² Gjelder fra revisjon av regnskap for 2020

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

I samsvar med kommuneloven § 24-9 og god kommunal revisjonsskikk er det vår oppgave å se etter om foretakets økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Denne kontrollen skal gjennomføres med begrensede ressurser og baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering som legges fram for kontrollutvalget. Resultatet av kontrollen rapporteres i en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget som avgis senest 30. juni.

Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og avgis etter RSK 301 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen». Standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå moderat sikkerhet i uttalelsen om etterlevelse på det området som velges for kontroll.

Misligheter

Revisor bidrar gjennom revisjonen til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal revisor straks melde fra om det til kontrollutvalget i nummerert brev, dette fremkommer i kommuneloven § 24-7.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende nytt brev til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av brevet til kommunedirektøren.

Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget

Vi vil gi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstillingen for lønns- og pensjonskostnader (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11 – RF 1022).
- Merverdiavgift (mva/moms) - krav om kompensasjon (RF-0009)
- Antall psykisk utviklingshemmede (Helsedirektoratet)
- Tilskudd ressurskrevende tjenester (Helsedirektoratet)
- Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra foretaket

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Elsa Saghaug og kontaktrevisor er Sissel J. Pedersen.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos foretaket og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene, jf. kommuneloven § 24-2 fjerde ledd.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeider har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommuneloven § 24-2 femte ledd. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

4. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides for hver valgperiode eller oftere dersom det er forhold som tilsier det.

Revisjonen har årlige møter med foretakets ledelse i forbindelse med oppstart av regnskapsrevisjonen. Vi utarbeider oppstartsbrev til kommunedirektøren i innledningen av forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller.

Revisjonen rapporterer forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller til kontrollutvalget i egne rapporter.

Regnskapsrevisjonen rapporteres slik til kontrollutvalget:

1. Presentasjon av revisjonsstrategi ved inngangen til nytt revisjonsår
2. Oppsummering av årets revisjon og revisjonsresultater ved avslutning av revisjonen
3. Revisjonsberetning
4. Nummererte brev (se nedenfor)
5. Skriftlig uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll

Vi legger vekt på å ha en god dialog med kontrollutvalget.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse at forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til kommuneloven § 24-7 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen med kopi til kontrollutvalget.

Uttalelser fra foretakets ledelse

I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv. Disse uttalelsene vil innhentes fra administrasjonen.

I forbindelse med avslutningen av forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen innhenter revisor en skriftlig uttalelse fra ledelsen for den aktuelle kontrollen.

5. Personvern

For å gjennomføre revisjonen og andre oppdrag under dette engasjementsbrevet, vil vi behandle personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Personvernerklæringen er tilgjengelig på www.komrevnord.no/personvern. Vi er behandlingsansvarlig etter personvernreglene for de personopplysningene vi behandler i forbindelse med oppdraget og vi inngår derfor ikke en databehandleravtale.

6. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Med hilsen

Tove Kronstad Sundstrøm
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi: Styreleder i foretakene
Daglig leder i foretakene

S A K S F R A M L E G G

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK00972

Sak 25/23

OPPDRAGSANSVARLIG REGNSKAPSREVISORS VURDERING AV UAVHENGIGHET

Saksdokumenter:

- Vurdering av oppdragsansvarlig regnskapsrevisors uavhengighet til Hammerfest kommune, datert 6. juli 2023 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig regnskapsrevisors egenvurdering av uavhengighet i forhold til Hammerfest kommune til orientering, og forutsetter at oppdragsansvarlig revisor oppfyller lov- og forskriftsbestemte krav om uavhengighet.

Saksopplysninger:

Som ledd i å sikre at revisor opptrer objektivt, og at omverdenen har tillit til revisors uttalelser, er det i kommuneloven § 24-4 stilt krav om at revisor er uavhengig av den enhet som revideres. Dette kravet er nærmere presisert i kapittel 3 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon. I forskriftens § 19 framgår det at revisor løpende skal vurdere sin uavhengighet og at oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, skal gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Det vises til vedlagte egenerklæring av 6. juli 2023 fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Tove Kronstad Sundstrøm. I epost har sekretariatet blitt opplyst om at denne egenerklæringen gjelder fra og med regnskapsåret 2023.

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatet har i henhold til kommuneloven § 23-7 et selvstendig ansvar for å påse at de saker som behandles av kontrollutvalget er forsvarlig utredet.

Det legges til grunn at oppdragsansvarlig revisor har tatt hensyn til alle særskilte krav som stilles til uavhengighet i kommuneloven § 24-4 og kapittel 3 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

Sekretariatet finner for ordens skyld grunn til å vise til kontrollutvalgets saker 13/22, 28/22 og 15/23, som gjelder spørsmål om daværende revisors (Vefik IKS) sin uavhengighet til Hammerfest kommune og dens kommunale foretak, særlig for regnskapsåret 2021 og 2022. Dette med bakgrunn i at forhenværende kommunedirektør i Hammerfest kommune i en periode var medlem i styret i Vefik IKS, samt at en virksomhetsleder i Hammerfest kommune har vært/er medlem i styret i Vefik IKS. Spørsmålet om Vefik IKS sin uavhengighet i de konkrete sakene synes i utgangspunktet ikke å være relevant for vurderingen av kommunens nåværende revisor (KomRev Nord IKS) sin uavhengighet. Dette siden KomRev Nord IKS har et eget styre, som ifølge opplysninger i Brønnøysundregistret per i dag ikke har medlemmer som også innehar ledende administrative stillinger i Hammerfest kommune. Sekretariatet tar imidlertid forbehold om dette. Kontrollutvalget behandler oppfølging av sakene 13/22, 28/22 og 15/23 i egen sak på et senere møte.

Sekretariatet tilrår derfor at kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig regnskapsrevisors egenvurdering av uavhengighet i forhold til Hammerfest kommune til orientering, og forutsetter at oppdragsansvarlig revisor oppfyller lov- og forskriftsbestemte krav om uavhengighet.

Til
Kontrollutvalg i kommuner iht vedlagte liste

Deres ref: **Vår ref:** **Saksbehandler:** **Telefon:** **Dato:**
Tove Kronstad Sundstrøm 917 97 657 06.07.2023
tove.kronstad.sundstrom@komrevnord.no

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for kommuner og foretak iht liste

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

KomRev NORD IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.

Besøks-/postadresse **Avdelingskontor:** **Telefon:** **Organisasjonsnummer:**
Sjøgt 3 Bodø, Finnsnes, Leknes, Narvik, Sortland, Svolvær, Tromsø 77 04 14 00 986 574 689

9405 HARSTAD

www.komrevnord.no post@komrevnord.no

Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnende har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at KomRev NORD IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at KomRev NORD IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	<p>Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt.</p> <p>Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p> <p>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor kommuner eller foretak iht liste som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p>
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor kommuner og foretak som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for kommune og foretak iht liste.

Tromsø, 6. juli 2023

KomRev NORD IKS

Tove Kronstad Sundstrøm

Oppdragsansvarlig revisor/Statsautorisert revisor

Vedlegg

Liste over kommuner og foretak denne erklæring gjelder for

Besøks-/postadresse	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3	Bodø, Finnsnes, Leknes, Narvik, Sortland, Svolvær, Tromsø	77 04 14 00	986 574 689

9405 HARSTAD

www.komrevnord.no post@komrevnord.no

Vedlegg

Kommuner og foretak som denne erklæring gjelder for;

Alta Havn KF

Alta kommune

Båtsfjord havn KF

Båtsfjord kommune

Hammerfest havnevesen KF

Hammerfest kommune

Hammerfest parkering KF

Hasvik kommune

Loppa kommune

Måsøy industrieiendom KF

Måsøy kommune

Måsøy næring og Havn KF

Nordkapp havn KF

Nordkapp kommune

Porsanger kommune

Tana kommunale eiendomsselskap KF

Tana kommune

Besøks-/postadresse	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3	Bodø, Finnsnes, Leknes, Narvik, Sortland, Svolvær, Tromsø	77 04 14 00	986 574 689

9405 HARSTAD

www.komrevnord.no post@komrevnord.no

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK00958

Sak 26/23

OPPDRAGSANSVARLIG FORVALTNINGSREVISORS VURDERING AV UAVHENGIGHET

Saksdokumenter:

- Vurdering av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighet til Hammerfest kommune - Teppan Vik, datert 15. august 2023 (vedlagt)
- Vurdering av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighet til Hammerfest kommune - Mjølhus Kleiven, datert 15. august 2023 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlige forvaltningsrevisorers egenvurderinger av uavhengighet i forhold til Hammerfest kommune til orientering, og forutsetter at oppdragsansvarlige revisorer oppfyller lov- og forskriftsbestemte krav om uavhengighet.

Saksopplysninger:

Som ledd i å sikre at revisor opptrer objektivt, og at omverdenen har tillit til revisors uttalelser, er det i kommuneloven § 24-4 stilt krav om at revisor er uavhengig av den enhet som revideres. Dette kravet er nærmere presisert i kapittel 3 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon. I forskriftens § 19 framgår det at revisor løpende skal vurdere sin uavhengighet og at oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, skal gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Det vises til vedlagte egenerklæringer av 15. august 2023 fra henholdsvis oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Knut Teppan Vik og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Margrete Mjølhus Kleiven.

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatet har i henhold til kommuneloven § 23-7 et selvstendig ansvar for å påse at de saker som behandles av kontrollutvalget er forsvarlig utredet.

Det legges til grunn at oppdragsansvarlige revisorer har tatt hensyn til alle særskilte krav som stilles til uavhengighet i kommuneloven § 24-4 og kapittel 3 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

Sekretariatet finner for ordens skyld grunn til å vise til kontrollutvalgets saker 13/22, 28/22 og 15/23, som gjelder spørsmål om daværende revisors (Vefik IKS) sin uavhengighet til Hammerfest kommune og dens kommunale foretak, særlig for regnskapsåret 2021 og 2022. Dette med bakgrunn i at forhenværende kommunedirektør i Hammerfest kommune i en periode var medlem i styret i Vefik IKS, samt at en virksomhetsleder i Hammerfest kommune har vært/er medlem i styret i Vefik IKS. Spørsmålet om Vefik IKS sin uavhengighet i de konkrete sakene synes i utgangspunktet ikke å være relevant for vurderingen av kommunens nåværende revisor (KomRev Nord IKS) sin uavhengighet. Dette siden KomRev Nord IKS har et eget styre, som ifølge opplysninger i Brønnøysundregistret per i dag ikke har medlemmer som også innehar ledende administrative stillinger i Hammerfest kommune. Sekretariatet tar imidlertid forbehold om dette. Kontrollutvalget behandler oppfølging av sakene 13/22, 28/22 og 15/23 i egen sak på et senere møte.

Sekretariatet tilrår derfor at kontrollutvalget tar oppdragsansvarlige forvaltningsrevisors egenvurderinger av uavhengighet i forhold til Hammerfest kommune til orientering, og forutsetter at oppdragsansvarlige revisorer oppfyller lov- og forskriftsbestemte krav om uavhengighet.

Til kontrollutvalget i Hammerfest kommune

Deres ref: **Vår ref:** **Saksbehandler:** **Telefon:** **Dato:**
Knut Teppan Vik 77 60 05 25 15.8.2023
ktv@komrevnord.no 988 19 114

Vurdering av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighet overfor Hammerfest kommune, Hammerfest Havn KF og Hammerfest Parkering KF

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

KomRev NORD IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQM 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen eller foretakene.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller foretakene deltar i eller er eier av, utover at KomRev NORD IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller foretakene deltar i eller er eier av, utover at KomRev NORD IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller foretakene, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	<p>Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt.</p> <p>Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p> <p>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Hammerfest kommune, Hammerfest Havn KF eller Hammerfest Parkering KF som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p>
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Hammerfest kommune, Hammerfest Havn KF eller Hammerfest Parkering KF som hører inn under kommunens eller foretakenes egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Hammerfest kommune, Hammerfest Havn KF eller Hammerfest Parkering KF.

Tromsø, 15.8.2023

Knut Teppan Vik

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor
KomRev NORD IKS

Til
Kontrollutvalget i Hammerfest kommune

Deres ref: **Vår ref:** **Saksbehandler:** **Telefon:** **Dato:**
Margrete Mjølhus Kleiven 77 60 05 03 15.8.2023
mmk@komrevnord.no 901 38 721

Vurdering av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighet overfor Hammerfest kommune, Hammerfest Havn KF og Hammerfest Parkering KF

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

KomRev NORD IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQM 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen eller foretakene.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller foretakene deltar i eller er eier av, utover at KomRev NORD IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller foretakene deltar i eller er eier av, utover at KomRev NORD IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller foretakene, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	<p>Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt.</p> <p>Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p> <p>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Hammerfest kommune, Hammerfest Havn KF eller Hammerfest Parkering KF som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p>
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Hammerfest kommune, Hammerfest Havn KF eller Hammerfest Parkering KF som hører inn under kommunens eller foretakenes egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for Hammerfest kommune, Hammerfest Havn KF eller Hammerfest Parkering KF.

Tromsø, 15.8.2023

Margrete Mjølhus Kleiven

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor
KomRev NORD IKS

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK00975

Sak 27/23

FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL - REGNSKAPSÅRET 2022 - REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Saksdokumenter:

- Brev fra Vefik IKS av 28. juni 2023 vedr. risiko- og vesentlighetsvurdering knyttet til forenklet etterlevelseskontroll for regnskapsåret 2022 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget viser til revisors brev av 28. juni 2023 hvor det orienteres om den risiko- og vesentlighetsvurdering som er gjort i forbindelse med forenklet etterlevelseskontroll for regnskapsåret 2022.

Kontrollutvalget tar revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.

Saksopplysninger:

I ny kommunelov § 24-9 stilles det krav om at kommunens regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Dette kravet inngår implisitt også som en naturlig del av kontrollutvalgets påse-ansvar overfor revisjonen og kommuneforvaltningen.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. I brev av 28. juni 2023 redegjør revisjonen for den risiko- og vesentlighetsvurdering som er gjort i forbindelse med valg av område det skal gjøres forenklet etterlevelseskontroll av for regnskapsåret 2022.

Det forklares at revisor i sin planlegging skal identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at bestemmelser og vedtak følges, og en vurdering av hvilke konsekvenser brudd på bestemmelser og vedtak kan få.

Det framgår videre at revisor har valgt å evaluere i hvilken grad kommunen etterlever forskriftens krav til pliktige regnskapsoppstillinger i avlagt årsregnskap ved å se nærmere på om krav til

oppstillinger etter § 5-4 til § 5-6 i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. er oppfylt i avlagt regnskap for 2022.

Revisor har i sitt brev opplyst at forenklet etterlevelseskontroll bygger på RSK 301 «Standard for forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen». I denne standarden står det blant annet følgende om risiko- og vesentlighetsvurdering:

7. Revisor velger ut områder for kontroll basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Revisor skal i sin planlegging identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at bestemmelser og vedtak følges og en vurdering av hvilke konsekvenser brudd på bestemmelser og vedtak kan få. Det er kommunen som juridisk enhet slik den fremstår i samlet regnskap for kommunen som er vurderingsenheten jf. kommunelovens § 14-6 d)

10. Revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger skal legges frem for kontrollutvalget til orientering. Ved presentasjon av valgt(e) område(r) for etterlevelseskontroll må revisor være tydelig i beskrivelsen av kriterier, og tydelig avgrense hva som skal kontrolleres.

I vedlegg til standarden er metoden for risiko- og vesentlighetsvurdering presentert grafisk og skjematisk. Det framgår her at en risiko- og vesentlighetsvurdering innebærer å plassere de ulike områdene i en av tre soner (grønn, gul eller rød) avhengig av sannsynlighet for at feil inntreffer og konsekvensen hvis det skjer. Kategoriseringen er presentert slik:

Sannsynlighet	Konsekvens/vesentlighet				
	Ubetydelige konsekvenser	Mindre alvorlige konsekvenser	Alvorlige konsekvenser	Meget alvorlige konsekvenser	Svært alvorlige konsekvenser
Svært sannsynlig	Grønn	Gul	Rød	Rød	Rød
Meget sannsynlig	Grønn	Gul	Rød	Rød	Rød
Sannsynlig	Grønn	Grønn	Gul	Rød	Rød
Lite sannsynlig	Grønn	Grønn	Grønn	Gul	Gul
Usannsynlig	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn	Grønn

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatet viser til revisors brev av 28. juni 2023 hvor det orienteres om den risiko- og vesentlighetsvurdering som er gjort i forbindelse med forenklet etterlevelseskontroll for regnskapsåret 2022.

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget tar revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.

Til kontrollutvalget i Hammerfest kommune

FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL MED ØKONOMIFORVALTNINGEN RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING 2022

Bakgrunn for kontrollen

I henhold til kommunelovens § 24-9 skal regnskapsrevisor *se etter* om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som skal legges fram for kontrollutvalget. Videre skal revisor avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av kontrollen. Uttalelsen skal sendes med kopi til kommunedirektøren.

Forenklet etterlevelseskontroll

Det er utarbeidet en standard, *RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen*, som regulerer handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Kontrollen skal foregå innenfor en *begrenset* ressursramme. Revisor skal planlegge og gjennomføre oppdraget for å oppnå *moderat sikkerhet* for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning.

Forenklet etterlevelseskontroll etter kommunelovens § 24-9 vil være et direkte attestasjonsoppdrag og utføres i tråd med ISAE 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon».

Økonomiforvaltningen er definerte områder i kommunelovens kapittel 14 – økonomiforvaltningen, og kapittel 15 – selvkost.

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Revisor skal velge ut områder for kontroll basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.

Risikovurdering:

Revisor skal i sin planlegging identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at bestemmelser og vedtak følges, og en vurdering av hvilke konsekvenser brudd på bestemmelser og vedtak kan få. Det er kommunen som juridisk enhet slik den fremstår i samlet regnskap som er vurderingsenheten.

Vesentlighetsvurdering:

- Kvantitativ vesentlighet: beløpsstørrelse relatert til kommunen eller enkeltinnbyggere, eller en gruppe innbyggere.

- Kvalitativ vesentlighet: områder hvor mangler kan ha vesentlig betydning for økonomiforvaltningen på grunn av potensielt omdømmetap og samfunnsmessig aktualitet, selv om manglene ikke har vesentlig beløpsmessig betydning.

Områder for etterlevelsesrevisjon

1. Pensjon

Ansatte i kommunen har rettigheter til pensjonsordning i henhold til tariffavtale for kommunalt ansatte. Kommunen benytter Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK), som sine pensjonsleverandører. Kommunens pensjonsforpliktelser utgjør et vesentlig beløp i kommunens regnskap.

Kommunen må ved ansettelser melde inn ansatte i kommunens pensjonsordning, og tilsvarende må kommunen ved avslutning av arbeidsforhold melde ut ansatte av kommunens pensjonsordning.

Kommunen må ha rutiner som sikrer at ansatte får sine pensjonsrettigheter, samt at kommunen ikke har utgifter de ikke er forpliktet til. Brudd på regelverk kan medføre et økonomisk tap for den enkelte ansatte eller kommunen. Revisor har ikke indikasjoner på at området ikke følges opp. Forenklet etterlevelseskontroll vedrørende pensjon prioriteres derfor ikke for 2022.

2. Barnehagesatser/foreldrebetaling

Ifølge Utdanningsdirektoratet skal ikke foreldre betale mer enn maksprisen for en barnehageplass. Moderasjonsordning – hvis en har mer enn ett barn i barnehage i samme kommune, skal kommunen sørge for at det gis reduksjon i foreldrebetalingen. I tillegg er det to moderasjonsordninger for familier eller husholdninger med lav inntekt. Revisor har ingen indikasjoner på at kommunen fakturerer gebyrer over makspris. Området prioriteres ikke i 2022.

3. Avslutning av årsregnskapet

Ifølge kommuneloven § 14-6 skal kommuner og fylkeskommuner utarbeide følgende årsregnskap:

- a. Regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen
- b. Regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
- c. Regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift
- d. Samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet

I forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. stilles det krav til pliktige oppstillinger i årsregnskapet.

Forskriften trådte i kraft 1. januar 2020, og revisjonen har opplevd varierende grad av kvalitet knyttet til pliktige regnskapsoppstillinger i avlagte regnskap. Dette gir

revisor indikasjoner på at det kan være svakheter ved internkontrollen når det gjelder etterlevelse av forskriftens krav. Konsekvens av manglende etterlevelse av forskriftens krav til disse regnskapsoppstillingene kan være at resultatet i årsregnskapet ikke fullt ut presenteres for politisk nivå i den form forskriften krever. Forenklet etterlevelseskontroll med tanke på regnskapsoppstillinger i avlagt årsregnskap prioriteres for 2022.

Sannsynlighet	Konsekvens/vesentlighet				
	Ubetydelige konsekvenser	Mindre alvorlige konsekvenser	Alvorlige konsekvenser	Meget alvorlige konsekvenser	Svært alvorlige konsekvenser
Svært sannsynlig					
Meget sannsynlig			3		
Sannsynlig					
Lite sannsynlig			1 og 2		
Usannsynlig					

Formål og problemstilling

Kontrollens formål er å evaluere i hvilken grad kommunen etterlever forskriftens krav til pliktige regnskapsoppstillinger i avlagt årsregnskap. Vi skal se nærmere på om krav til oppstillinger etter § 5-4 til § 5-6 i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. er oppfylt i avlagt regnskap for 2022.

- Inneholder det avlagte årsregnskapet pliktige regnskapsoppstillinger?

Avgrensning av kontrollen

I denne kontrollen velger vi å sette søkelys på pliktige regnskapsoppstillinger etter § 5-4 til § 5-6 i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.

Metode

Vi utfører kontrollen i henhold til standarden RSK 301- Forenklet etterlevelseskontroll. Kontrollen vil bli gjennomført som dokumentanalyse.

Kriterier for etterlevelsesrevisjon

Det skal fastsettes og beskrives *objektive kriterier* for måling og evaluering. Objektive kriterier er klare krav i lover, forskrifter, kommunens egne reglementer, budsjetter og økonomiplan, og enkeltvedtak med økonomisk virkning.

På bakgrunn av den valgte problemstillingen har vi utarbeidet følgende revisjonskriterie:

- Årsregnskapet skal inneholde oppstillingene som nevnt i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. § 5-4 til § 5-6.

Oppsummering

Basert på risiko- og vesentlighetsvurderingen for Hammerfest kommune, velges avslutning av årsregnskapet som område for forenklet etterlevelsesrevisjon 2022.

Det vil innen 30. juni bli utarbeidet en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av kontrollen. Uttalelsen sendes med kopi til kommunedirektøren.

Alta, 28. juni 2023

Ingrid Nilsen
Regnskapsrevisor

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK00976

Sak 28/23

FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL - REGNSKAPSÅRET 2022 - REVISORS UTTALELSE

Saksdokumenter:

- Revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen – regnskapsåret 2022, datert 30. juni 2023 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget viser til revisors uttalelse av 30. juni 2023 om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen - regnskapsåret 2022.

Kontrollutvalget tar revisjonens uttalelse til orientering.

Kontrollutvalget har merket seg revisors konklusjon som sier følgende:

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis konkluderer vi med at Hammerfest kommune har avlagt pliktige regnskapsoppstillinger etter forskriftens § 5-4 1. ledd, § 5-5 1. ledd og § 5-6. Avlagt regnskap inneholder ikke pliktige regnskapsoppstillinger etter § 5-4 2. ledd og § 5-5 2. ledd.

Vi gjør oppmerksom på at årsregnskapet for 2022 ikke er revidert pr. d.d.

Kontrollutvalget følger opp revisors konklusjon i forbindelse med utvalgets behandling av sak om kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning 2022 for Hammerfest kommune.

Saksopplysninger:

I ny kommunelov § 24-9 stilles det krav om at kommunens regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Dette kravet inngår implisitt også som en naturlig del av kontrollutvalgets påse-ansvar overfor revisjonen og kommuneforvaltningen.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering knyttet til forenklet

etterlevelseskontroll for regnskapsåret 2022 for Hammerfest kommune ble behandlet i kontrollutvalgets møte 26. september 2023. Det framgår av saksdokumentene at revisor har valgt å evaluere i hvilken grad kommunen etterlever forskriftens krav til pliktige regnskapsoppstillinger i avlagt årsregnskap ved å se nærmere på om krav til oppstillinger etter § 5-4 til § 5-6 i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. er oppfylt i avlagt regnskap for 2022.

Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen. Kontrollen er i kommuneloven benevnt som forenklet etterlevelseskontroll.

Revisor skal årlig, senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

Kontrollutvalget v/ sekretariatet har mottatt en slik uttalelse fra kommunens revisor datert 30. juni 2023. I uttalelsen, som formelt har tittelen «Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen – regnskapsåret 2022», har revisor følgende konklusjon på den gjennomførte kontrollen:

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis konkluderer vi med at Hammerfest kommune har avlagt pliktige regnskapsoppstillinger etter forskriftens § 5-4 1. ledd, § 5-5 1. ledd og § 5-6. Avlagt regnskap inneholder ikke pliktige regnskapsoppstillinger etter § 5-4 2. ledd og § 5-5 2. ledd.

Vi gjør oppmerksom på at årsregnskapet for 2022 ikke er revidert pr. d.d.

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatet viser til revisors uttalelse av 30. juni 2023 om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen - regnskapsåret 2022.

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget tar revisjonens uttalelse til orientering, og følger opp revisors konklusjon i forbindelse med utvalgets behandling av sak om kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning 2022 for Hammerfest kommune.

Til kontrollutvalget i Hammerfest kommune

Saksbehandler	Telefon	Vår ref.	Deres ref.	Dato
Ingrid Nilsen	99380901	Dok-2023		30.06.2023

UAVHENGIG REVISORS ATTESTASJONSUTTALELSE OM ETTERLEVELSE AV BESTEMMELSER OG VEDTAK FOR ØKONOMIFORVALTNINGEN - REGNSKAPSÅRET 2022

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Hammerfest kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende område:

- Avleggelse av årsregnskapet, hvor vi har kontrollert om pliktige regnskapsoppstillinger etter § 5-4 til § 5-6 i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. er presentert i det avlagte regnskapet.

Vi har kontrollert regnskapsoppstillinger i kommunekassens avlagte regnskap for 2022. Kriterier er hentet fra forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS har utformet et kvalitetskontrollsystem i tråd med ISQM 1 (Internasjonal standard for kvalitetskontroll, Kvalitetsstyring for revisjonsforetak som utfører revisjon eller forenklet revisorkontroll av regnskaper, eller andre attestasjonsoppdrag eller beslektede tjenester) for å sikre at ansatte i revisjonsselskapet etterlever faglige standarder og rettslige krav samt at beretninger som avgis av revisjonsselskapet er hensiktsmessige ut fra omstendighetene.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå

moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll. Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterlevs. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon med forbehold

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis konkluderer vi med at Hammerfest kommune har avlagt pliktige regnskapsoppstillinger etter forskriftens § 5-4 1. ledd, § 5-5 1. ledd og § 5-6. Avlagt regnskap inneholder ikke pliktige regnskapsoppstillinger etter § 5-4 2. ledd og § 5-5 2. ledd.

Vi gjør oppmerksom på at årsregnskapet for 2022 ikke er revidert pr. d.d.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Hammerfest kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Ingrid Nilsen
Regnskapsrevisor

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK00984

Sak 29/23

RAPPORT ETTER FORVALTNINGSREVISJON - KLIMA, MILJØ OG ENERGI

Saksdokumenter:

- Rapport etter forvaltningsrevisjon – Klima, miljø og energi, Vefik IKS, datert 20. juli 2023 (vedlagt)
- Kontrollutvalgets vedtak om oppstart av forvaltningsrevisjon/bestilling av prosjektskisse «Klima, miljø og energi» - sak 32/21 i møte 25. november 2021 (ikke vedlagt)
- Kontrollutvalgets vedtak om bestilling av rapport etter forvaltningsrevisjon «Klima, miljø og energi» - sak 6/22 i møte 18. februar 2022 (ikke vedlagt)
- Prosjektskisse – Forvaltningsrevisjon - «Klima, miljø og energi» (ikke vedlagt)
- Prosjektplan – Forvaltningsrevisjon – «Klima, miljø og energi» (ikke vedlagt)
- Plan for forvaltningsrevisjon 2021-2024 – Hammerfest kommune (ikke vedlagt)

Sekretariatets tilråding:

Kontrollutvalget viser til rapporten «Klima, miljø og energi» utarbeidet av kommunens revisjon. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.

Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret viser til forvaltningsrevisjonsrapport «Klima, miljø og energi». Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten til orientering og slutter seg til anbefalingene som gis i den.

Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølging av rapportens anbefalinger med bakgrunn i de funn som er gjort i undersøkelsen, herunder

- *at det foretas en vurdering av fremtidig organisering av innkjøpsfunksjonen med tanke på å kunne nå strategiske mål om å benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp.*

- *videreføre det gode arbeid innenfor klima-, miljø og energieffektivisering som allerede er satt i gang*

Saksopplysninger:

Bakgrunn

Bakgrunnen for denne rapporten er Plan for forvaltningsrevisjon 2021–2024, vedtatt av kommunestyret i Hammerfest 10. desember 2020 (sak PS 143/20).

Kontrollutvalget vedtok oppstart av denne forvaltningsrevisjonen, samt bestilling av prosjektskisse fra revisjonen i sak 32/21 i møte 25. november 2021. Kontrollutvalget vedtok da følgende hovedproblemstillinger for denne forvaltningsrevisjonen:

- Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?
- I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

Kontrollutvalget behandlet prosjektskisse fra revisjonen i sak 6/22 i møte 18. februar 2022. Kontrollutvalget sluttet seg da til opplysningene og anbefalingene i revisors utkast til prosjektskisse for denne forvaltningsrevisjonen. Kontrollutvalget vedtok også at det legges til grunn at ferdig rapport fra forvaltningsrevisjonen oversendes kontrollutvalget v/sekretariatet innen seks måneder fra dette vedtaket er formelt formidlet til revisjonen.

Formål

I rapporten framgår det at formålet med denne forvaltningsrevisjonen i første rekke har vært å avklare om Hammerfest kommune har oppfylt sin plikt til å innarbeide klima- og energitiltak i sine planer og dernest å kartlegge i hvilken grad kommunen har iverksatt planlagte tiltak.

Problemstillinger

I rapporten framgår det at hovedproblemstillingene i undersøkelsen har vært følgende:

- Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?
- I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

Innledningsvis i rapporten sies det at revisor har valgt å omformulere den andre hovedproblemstillingen (kulepunkt nr. 2) som ble vedtatt av kontrollutvalget, til å være «*Har kommunen iverksatt planlagte tiltak i henhold til i henhold til fremdriftsplan?*» I rapporten begrunner revisor dette med at formuleringen i vedtatt problemstilling vurderes å være lite hensiktsmessig, men at revisors presisering (omformulering) ikke vil endre noe av innholdet i denne hovedproblemstillingen. Senere i rapporten er imidlertid kontrollutvalgets vedtatte formulering «*I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?*», benyttet av revisor.

Revisors hovedkonklusjon

I rapporten konkluderer revisjonen med følgende når det gjelder de to hovedproblemstillingene i denne forvaltningsrevisjonen:

1) Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?

«Statlige krav til klimatilpasning kom første gang i 2009 og ble fornyet i 2018. Selv om det har vært iverksatt tiltak for energiomlegging og klimatilpasning har kommunen vært sent ute med planlegging av klimatilpasning og omlegging til mer effektiv bruk av energi.

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder tiltak og virkemidler, men mangler vesentlige deler det er stilt krav om. Her mangler blant annet vurderinger av om klimaendringer vil påvirke kritisk infrastruktur, langsiktige utfordringer, mål og strategier.»

2) I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

«I denne undersøkelsen har vi undersøkt i hvilken grad kommunen har satt i verk tiltak innenfor områdene fossilfrie kjøretøyer, kommunal eiendomsmasse og innkjøpspolitikk.

Når det gjelder fossilfrie kjøretøyer har kommunen etablert en bildelingsordning med 12 biler for de som jobber i sentrum. Formålet er å legge til rette for en bærekraftig, effektiv og miljøvennlig forvaltning av kommunale kjøretøy.

En strategi for mer effektiv bruk av energi innenfor bolig og formålsbygg i klima- og miljø-sammenheng er under utarbeidelse. Det er dokumentert et potensiale for energieffektivisering i kommunale formålsbygg som også vil gi økonomiske innsparinger.

Det er et strategisk mål å benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp. Utfordringer knyttet til rutiner og organisering innenfor kommunale innkjøp bidrar til at klima og miljøhensyn som kunne vært relevant, ikke lar seg benytte i den spesifikke anskaffelse. Denne undersøkelsen dokumenterer at anskaffelser i stort omfang foretas uten at de stilles krav om klimavennlige løsninger og effektiv bruk av energi.

Hammerfest kommune har gått til anskaffelse av digitale verktøy for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer, som ikke er tatt fullt ut i bruk ennå. Hammerfest kommune har i liten grad satt i verk planlagte tiltak på klima- og energiområdet tatt i betraktning at de første statlige planretningslinjer trådte i kraft i 2009.»

Revisors anbefalinger

I rapporten framgår det at revisjonen anbefaler følgende:

«Revisjonen anbefaler at det foretas en vurdering av fremtidig organisering av innkjøpsfunksjonen med tanke på å kunne nå strategiske mål om å benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp.

Hammerfest kommune anbefales å videreføre det gode arbeid innenfor Klima-, miljø og energieffektivisering som allerede er satt i gang.»

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatets vurderinger tar blant annet utgangspunkt i krav i lov og forskrift samt faglige krav til forvaltningsrevisjon slik disse framgår av god kommunal revisjonsskikk – i dette tilfellet RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av styret i Norges kommunerevisorforbund (NKRF), heretter forkortet RSK 001.

Sekretariatets vurderinger tar også utgangspunkt i kontrollutvalgets vedtak om bestilling av denne forvaltningsrevisjonen.

Bestilling og problemstillinger

Sekretariatet viser til RSK 001 punkt 4 der det sies at revisor skal gjennomføre oppdraget i forvaltningsrevisjon i samsvar med kontrollutvalgets vedtak. Ved behov for å endre vedtatte avgrensninger skal dette tas opp med kontrollutvalget.

Sekretariatet vurderer det slik at rapporten «Klima, miljø og energi» er i tråd med problemstillingene som ble vedtatt av kontrollutvalget.

Sekretariatet anser at revisjonen har svart på problemstillingene.

Avgrensning

Sekretariatet vurderer det slik at avgrensningen av den gjennomførte undersøkelse er i samsvar med det som ble lagt til grunn ved kontrollutvalgets vedtak om oppstart.

Revisjonskriterier

I RSK 001 punkt 14 sies det at revisor med utgangspunkt i problemstillingen(e) skal utlede revisjonskriterier for hver forvaltningsrevisjon. I rapporten framgår det at revisor har utledet revisjonskriterier.

I NKRFs kommentarer til dette kravet sies det at å utlede kriterier innebærer at revisor må beskrive eller gjengi kildene til kriteriene og vise en logisk sammenheng mellom kildene og det endelige kriteriet. Dette framgår av rapporten.

Konklusjoner i rapporten

I RSK 001 framgår det at revisor på bakgrunn av sine vurderinger skal konkludere på problemstillingen(e). Rapporten viser at revisor har gjort dette.

Vedrørende revisjonens anbefalinger

I RSK 001 punkt 23 sies det at revisor skal gi anbefalinger når det er hensiktsmessig med bakgrunn i data, vurdering(er) og konklusjon(er), men at revisor likevel ikke skal anbefale detaljerte løsninger. I rapporten har revisor funnet det hensiktsmessig å komme med anbefalinger. Sekretariatet tilrår kontrollutvalget å gjøre kommunestyret oppmerksom på disse anbefalingene i sin innstilling til kommunestyret.

Vedrørende revisjonens dokumentasjon-Mislighet

I RSK 001 punkt 30 sies det at revisor skal dokumentere forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter. Dette skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg. Det samme gjelder dersom undersøkelsene avdekker åpenbare brudd på annet regelverk enn det som inngår i revisjonen.

I rapporten har revisor ikke funnet grunnlag for å dokumentere særskilt forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter.

Kontradiksjon

I henhold til krav i lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk (RSK 001) skal revisor sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til kommunedirektøren. I rapporten framgår det at revisor har gjort dette.

Vedrørende revisors uavhengighet

I RSK 001 punkt 3 framgår det at revisor skal være uavhengig og objektiv ved utførelsen av sine oppgaver. Det framgår videre at vurdering av uavhengighet må dokumenteres for hver forvaltningsrevisjon. Det framgår også at uavhengighet må vurderes gjennom hele forvaltningsrevisjonen. Det framgår videre at oppdragsansvarlig revisor skal sørge for at alle som utfører oppgaver i forvaltningsrevisjonen ivaretar kravet om avhengighet. I NKRF sine kommentarer til dette punktet i RSK 001 sies det at kravet om uavhengighet og objektivitet må gjøres gjeldende for enhver som utfører revisjonsoppdrag for en kommune, samt at dette for innleide rådgivere/konsulenter må sikres gjennom avtale.

Det opplyses i rapportens forord at revisjonen før igangsetting av forvaltningsrevisjonen og ved gjennomføring av undersøkelsen har vurdert sin uavhengighet overfor [navn] kommune, jfr. kommunelovens § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Revisjonen opplyser vider at de ikke kjenner til forhold som er egnet til å svekke tilliten til deres uavhengighet og objektivitet til det arbeidet som har blitt gjort. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors egenvurdering av uavhengighet er vedlagt rapporten.

Leveringstid

Kontrollutvalget vedtok bestilling av rapport i sak 6/22 i møte 18. februar 2022, og særutskrift av utvalgets vedtak ble oversendt revisjonen 4. mars 2022. Sekretariatet mottok rapport fra revisjonen 19. juli 2023. I vedtak i sak om behandling av revisjonens prosjektskisse legges det til grunn at ferdig rapport fra forvaltningsrevisjonen oversendes kontrollutvalget v/sekretariatet innen seks måneder fra dette vedtaket ble formelt formidlet til revisjonen. Revisjonen leverte rapporten etter om lag 16 måneder fra bestillingen var sendt til revisjonen, det vil si ti måneder etter kontrollutvalgets vedtatte frist.

Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS
Oarje-Finnmárkku suohkanrevisiuvdna SGO

www.vefik.no

RAPPORT

FORVALTNINGSREVISJON

2023

*Hammerfest kommune,
Klima, miljø og energi*

FORORD

På bakgrunn av bestilling fra kontrollutvalget har Vefik IKS gjennomført en forvaltningsrevisjon av klima-, miljø og energi i Hammerfest kommune.

Revisjonen har før igangsetting av forvaltningsrevisjonen og ved gjennomføring av undersøkelsen vurdert sin uavhengighet overfor Hammerfest kommune, jfr. kommunelovens § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet til det arbeidet som har blitt gjort.

Vi takker Samfunnsutviklingssjef Odd R Edvardsen for god tilrettelegging ved gjennomføring av intervju for datainnsamling. Vi takker også rådgiver Grethe Nissen, plansjef Øyvind Sundquist, fagansvarlig Håvard Hargaut-Jensen og innkjøpskonsulent Tom Christian Robertsen for gode tilbakemeldinger i verifiserings-/høringsprosessen.

Alta, 20.juli 2023

Arnt Bjarne Aronsen

Prosjektleder/Forvaltningsrevisor

Ranveig Olaussen

Medarbeider/forvaltningsrevisor

Aud S Opgård

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

HOVEDBUDSKAP	1
SAMMENDRAG	1
OM UNDERSØKELSEN	2
SENTRALE VURDERINGER.....	2
ANBEFALINGER	3
1 INNLEDNING	4
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING	4
1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	4
1.3 TEMA OG AVGRENSNINGER.....	4
1.4 REVISJONSKRITERIER	5
1.5 GJENNOMFØRING OG METODISK TILNÆRMING	6
2 PLANER OG STYRINGSdokUMENTASJON	7
2.1 KRAV OM PLANLEGGING.....	7
2.2 STATUS KLIMAGASSUTSLIPP LOKALT	8
2.3 OM KOMMUNENS PLANVERK	8
2.4 ORGANISERING AV ARBEIDET MED KLIMA- OG MILJØ.....	10
3 HAR KOMMUNEN INNARBEIDET TILTAK OG VIRKEMIDLER FOR Å REDUSERE UTSLIPP AV KLIMAGASSER OG SIKRE MER EFFEKTIV ENERGIBRUK OG MILJØVENNLIG ENERGIOMLEGGING I SINE PLANER I SAMSVAR MED REGELVERKET?	11
3.1 REVISJONSKRITERIER	11
3.2 DATA	11
3.3 VURDERINGER.....	16
3.4 KONKLUSJON	17
4 I HVILKEN GRAD HAR KOMMUNEN IVERKSATT PLANLAGTE TILTAK PÅ KLIMA OG ENERGIOMRÅDET?	18
4.1 REVISJONSKRITERIER	18
4.2 DATA	18
4.2.1 Planer og framdrift	18
4.2.2 Kommunal bygningsmasse	19
4.2.3 Innkjøp og kontrakter	24
4.2.4 Bilordning	26
4.3 VURDERINGER.....	27
4.4 KONKLUSJON	29
5 KONKLUSJONER	30
5.1 HAR KOMMUNEN INNARBEIDET TILTAK OG VIRKEMIDLER FOR Å REDUSERE UTSLIPP AV KLIMAGASSER OG SIKRE MER EFFEKTIV ENERGIBRUK OG MILJØVENNLIG ENERGIOMLEGGING I SINE PLANER I SAMSVAR MED REGELVERKET?	30
5.2 I HVILKEN GRAD HAR KOMMUNEN IVERKSATT PLANLAGTE TILTAK PÅ KLIMA- OG ENERGIOMRÅDET?	30
6 ANBEFALINGER	31
7 TABELLER OG VEDLEGG	32
TILTAKSPPLAN	32
ENERGIFORBRUK UTVALGTE BYGG	36
8 KILDER OG LITTERATUR	38
Vedlegg 1: Kommunedirektørens kommentarer	I
Vedlegg 2: Revisjonskriterier.....	II
Vedlegg 3: Metode og gjennomføring	IV
Vedlegg 4: Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors egenerklæring	VII

HOVEDBUDSKAP

Denne forvaltningsrevisjonen har vi undersøkt om kommunens planverk er i samsvar med Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Vi har også undersøkt i hvilken grad tiltak og virkemidler for klima og miljøtilpasning og omlegging til effektiv bruk av energi er satt i verk.

Undersøkelsen viser at Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2027 og Kommuneplanens samfunnsdel for 2021-2032 inneholder tiltak og virkemidler for klimatilpasning- og effektiv bruk av energi i henhold til statlige planretningslinjer. Planene mangler imidlertid en del i forhold til planprosess og beslutningsgrunnlag.

Kommunen har iverksatt miljøvennlige tiltak, men det gjenstår fortsatt en god del i henhold til «Klima- og miljøplan 2022-2027». Siden planen er så fersk har arbeidet med klima-, miljø og energi ikke kommet skikkelig i gang.

SAMMENDRAG

Kommuneplanen inneholder tiltak og virkemidler for klimatilpasning og energiomlegging. Statlige krav til klimatilpasning kom første gang i 2009 og ble fornyet i 2018. Selv om det har vært iverksatt tiltak for energiomlegging og klimatilpasning i kommunen tidligere, har kommunen i påvente av sammenslåing med Kvalsund, vært sent ute med å utarbeide egen plan for klimatilpasning og omlegging til mer effektiv bruk av energi.

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder tiltak og virkemidler, men mangler en del krav til beslutningsgrunnlag og planprosess, herunder vurderinger om klimaendringer vil påvirke kritisk infrastruktur, langsiktige utfordringer, mål og strategier.

Selv om Hammerfest kommune er sent ute med planlegging av tiltak og virkemidler for klimatilpasning og energiomlegging må det bemerkes at det har vært iverksatt adekvate tiltak tidligere. Blant annet har det vært gjennomført opprydding i forbindelse med prosjektet «Ren Havn», foretatt innkjøp av fossilfrie kjøretøyer og det er etablert en bildelingsordning med 12 biler for de som jobber i sentrum. Formålet er å redusere bilbruken med 20% og å legge til rette for en bærekraftig, effektiv og miljøvennlig forvaltning av kommunale kjøretøy.

En strategi for mer effektiv bruk av energi for bolig og formålsbygg i klima- og miljø-sammenheng er under utarbeidelse. Det er dokumentert et potensiale for energieffektivisering i kommunale formålsbygg som også vil gi økonomiske innsparinger.

Det er et strategisk mål å benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp. Utfordringer knyttet til rutiner og organisering innenfor kommunale innkjøp bidrar til at klima og miljøhensyn som kunne vært relevant, ikke lar seg benytte i den spesifikke anskaffelse. Gjennom bilagskontroll har denne undersøkelsen avdekket innkjøp utenom rammeavtale som leder til at det er foretatt anskaffelser i stort omfang uten at det er stilt krav om klimavennlige løsninger og effektiv bruk av energi.

Hammerfest kommune har gått til anskaffelse av digitale verktøy for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer, men som ikke er fullt ut tatt i bruk ennå.

Hammerfest kommune har i liten grad satt i verk planlagte tiltak på klima- og energiområdet tatt i betraktning at de første statlige planretningslinjer trådte i kraft i 2009.

Om undersøkelsen

Formålet med forvaltningsrevisjonen er i første rekke å avklare om Hammerfest kommune har oppfylt sin plikt til å innarbeide klima- og energitiltak i sine planer og dernest å kartlegge i hvilken grad kommunen har iverksatt planlagte tiltak. Problemstillingene har vært:

1. Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?
2. I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

Revisjonen har undersøkt om kommunens planarbeid på områdene klima-, miljø og energi er i tråd med nasjonale og lokale føringer. Undersøkelsen har satt søkelys på kommunens planlegging for redusert utslipp av klimagasser og hvordan det planlegges for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.

Undersøkelsen har også satt søkelys på om kommuneorganisasjonen har vært pådriver for et miljøvennlig klima i samarbeid med næringsliv og innbyggere og planlagt for innovative og lønnsomme energitiltak i kommunale bygg.

Under problemstilling 2 har vi belyst om kommunen har iverksatt noen av de planlagte tiltakene på klima- og energiområdet. Av 23 oppdrag har vi valgt ut å se nærmere på noen få områder for å besvare kontrollutvalgets problemstillinger, dette er bruk av energi i kommunal bygningsmasse, innkjøp og kontrakter og kommunens bilordning.

I denne undersøkelsen har vi benyttet intervju og dokumentanalyse for innsamling av data og en kvalitativ undersøkelse ved analyse av innsamlede data.

Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen er basert på en rekke kilder, blant annet Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, veileder for intern kontroll i kommunene og lov om offentlige anskaffelser.

Sentrale vurderinger

Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. Undersøkelsen viser at kommunens planverk ikke ivaretar alle kravene til planprosess og beslutningsgrunnlag når det gjelder klimatilpasning i henhold til de statlige planretningslinjene, ved at det ikke er gjort en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier, eller at det er gjort vurderinger om endringer i klima kan påvirke samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur befolkningens helse eller forutsetninger for næringslivet.

Det er krav om at det skal være etablert en internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre lover, forskrifter og politiske vedtak følges opp og etterleves. Det er i den sammenheng foretatt anskaffelse av digitalt system for planlegg og rapportering (Framsikt) som ikke er fullt ut tatt i bruk ennå.

Klima-, miljø og energi

Det er forventet at arbeidet med oppgradering av kommunale bygg vil gi et vesentlig bidrag til arbeidet med et bedre klima- og miljø. Arbeidet med å fremskaffe et grunnlag for en plan for oppgradering av bygningsmasse er i gang.

Vår undersøkelse av et utvalg innkjøp, omfanget av innkjøp utenom rammeavtaler, organisering av innkjøpsfunksjonen og innretningen av innkjøpsrutinene viser at Hammerfest kommune fortsatt har et forbedringspotensiale når det gjelder krav om klima og miljø i innkjøp og anskaffelser.

Det arbeides aktivt med bildeling og på sikt få flere utslippsfrie biler. Det er lagt til rette for bedre ressursutnyttelse, redusert forbruk, økt ombruk og deleløsninger. Det er ennå et begrenset tilbud i markedet for store kjøretøy beregnet for spesielle formål. Kommunen har aktive prosjekter vedrørende bildeling, utfasing av fossile kjøretøy og alternativ transport under utvikling, men det gjenstår fortsatt en del.

Anbefalinger

Revisjonen anbefaler at det foretas en vurdering av fremtidig organisering av innkjøpsfunksjonen med tanke på å kunne nå strategiske mål om å benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp.

Hammerfest kommune anbefales å videreføre det gode arbeid innenfor Klima-, miljø og energieffektivisering som allerede er satt i gang.

1 INNLEDNING

1.1 Kontrollutvalgets bestilling

Undersøkelsen er gjennomført i tråd med kontrollutvalgets bestilling:

Kontrollutvalget viser til Hammerfest kommunes plan for forvaltningsrevisjon 2021-2024, samt risiko- og vesentlighetsvurderingen som danner grunnlaget for planen. Kontrollutvalget vedtar å igangsette forvaltningsrevisjonen «Klima, miljø og energi» under de forutsetninger som fremgår av saksfremlegget. Kontrollutvalget ber Hammerfest kommunes revisjon (Vefik IKS) om å oversende en prosjektskisse/prosjektplan som viser revisjonens tolkning av oppdraget, slik dette er beskrevet i saksutredningen og kontrollutvalgets vedtak. Kontrollutvalget forutsetter at revisjonen oversender prosjektskissen/prosjektplanen til kontrollutvalget v/sekretariatet innen seks uker etter at bestillingen er formelt formidlet til revisjonen.

1.2 Formål og problemstillinger

Kommunene er pålagt å bidra til reduksjon av klimagassutslipp og økt miljøvennlig energiomlegging gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse. Formålet med forvaltningsrevisjonen er i første rekke å avklare om Hammerfest kommune har oppfylt sin plikt til å innarbeide klima- og energitiltak i sine planer og dernest å kartlegge i hvilken grad kommunen har iverksatt planlagte tiltak.

Undersøkelsen vil bli gjennomført på bakgrunn av 2 hovedproblemstillinger vedtatt av kontrollutvalget.

Hovedproblemstilling 1:

Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?

Hovedproblemstilling 2:

I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

(Formuleringen av vedtatt problemstilling vurderes å være lite hensiktsmessig, revisor legger følgende forståelse av problemstillingen til grunn i det videre arbeidet. Presiseringen vil ikke endre noe av innholdet i problemstillingen.)

Har kommunen iverksatt planlagte tiltak i henhold til i henhold til fremdriftsplan.

1.3 Tema og avgrensninger

Revisjonens forståelse av problemstilling 1 som framgår av saksutredning i sak 32/2021 er at kontrollutvalget ønsker å få vurdert om kommunens planarbeid på områdene klima-, miljø og energi er i tråd med nasjonale og lokale føringer. Undersøkelsen har satt søkelys på kommunens planlegging for redusert utslipp av klimagasser og hvordan det planlegges for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.

Kommuneplanens samfunnsdel setter mål for Hammerfest kommune i inneværende kommunestyreperiode. Under kapittelet *grønne Hammerfest*¹ framgår følgende:

- Vi skal vurdere hensynet til klima og natur i all planlegging og saksbehandling, og omsette klimarelaterte bærekraftsmål til konkret handling.
- Kommuneorganisasjonen skal være pådriver for samarbeid med næringsliv og innbyggere om grønne tiltak. Kommunen skal stille krav til næringsaktører om miljømessig, bærekraftig drift.
- Vi skal bidra til at innbyggerne har muligheter og kunnskaper til å ta riktige miljøvalg i sin hverdag.
- Vi skal planlegge og gjennomføre innovative og lønnsomme energitiltak i kommunale bygg.

Under problemstilling 2 har vi belyst om kommunen har iverksatt noen av de planlagte tiltakene på klima- og energiområdet og hvor langt kommunen er kommet i sitt arbeid.

Av 23 oppdrag har vi valgt ut å se nærmere på noen få områder for å besvare kontrollutvalgets problemstillinger, dette er bruk av energi i kommunal bygningsmasse, innkjøp og kontrakter og bilordning.

1.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er samlebetegnelsen på de krav og forventninger som brukes i den enkelte forvaltningsrevisjon for å vurdere den reviderte virksomhet. Faktagrunnlaget vurderes opp mot kriteriene og danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes.

Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen er blant annet utledet fra:

- Kommuneloven
- Veileder til Internkontroll i kommunesektoren
- Lov om offentlige anskaffelser
- Forskrift av 28 september 2018: Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- Kommuneplanens samfunnsdel for Hammerfest kommune
- Kommuneplanens arealdel
- Grønne Hammerfest
- Klima- og miljøplan for Hammerfest kommune
- Budsjett- og økonomiplan (klimabudsjett)
- Tematiske planer og strategier som omhandler klima- og miljø
- Hammerfest kommunes planstrategi

¹ <https://pub.framsikt.net/plan/hammerfest/plan-3d236225-b2c9-41f5-a630-a5110c1eeb4e#/generic/summary/8c326135-e5fb-4685-a2fe-b377dc1ecb55?scrollTo=t-4e6f623f-9fb1-4507-a607-809278804139>.

Revisjonskriteriene er listet opp under og er utdypet i vedlegg 2 til rapporten

Problemstilling 1:

- Kommunen skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.
- Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier.
- Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging.
- Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal vurderes revidert hvert fjerde år.

Problemstilling 2:

- Kommunen skal ha etablert systemer og rutiner for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer
- Kommunen skal ha etablert systemer og rutiner for å sikre at det stilles krav til klima og miljø i anskaffelser og kontrakter
- Kommunen skal kunne dokumentere praksis for å følge opp iverksettelse og gjennomføring av oppdrag og tiltak etter klima- og miljøplanen.

1.5 Gjennomføring og metodisk tilnærming

Metode er samlebetegnelsen på de framgangsmåtene som benyttes for å samle inn og behandle data som kan gi svar på problemstillingen i en undersøkelse. Fremgangsmåtene ved innsamling av data i denne undersøkelsen har vært intervju og dokumentanalyse. Vi har innhentet plandokumenter og gjennomført intervjuer.

Oppstartbrev ble sendt kommunedirektøren den 16.januar med anmodning om å oppnevne kommunens kontaktperson i oppdraget. Oppstartsmøte ble gjennomført den 8.februar og innsamling av data ble satt i gang samme dag ved intervju av relevante fagpersoner fra kommunen

I denne forvaltningsrevisjonen har vi gjennomført fokusgruppeintervju og e-postintervju med fagfolk innenfor eiendomsforvaltning, innkjøp, bilordning og arealplanlegging mv. Vi har gjennomført dokumentanalyse av kommuneplanens samfunnsdel og -arealplan, kommuneplanens planstrategi, klima- og miljøplanen, rapporter, møtereferater og andre interne dokumenter som går fram av denne rapport. Referater fra intervju er verifisert av deltakerne og alle data som er fremkommet muntlig og som er brukt i rapporten er akseptert av kilden.

En nærmere redegjørelse for framgangsmåte, metodevalg, og kvalitetssikring framgår av rapportens vedlegg 3.

2 PLANER OG STYRINGSDOKUMENTASJON

2.1 Krav om planlegging

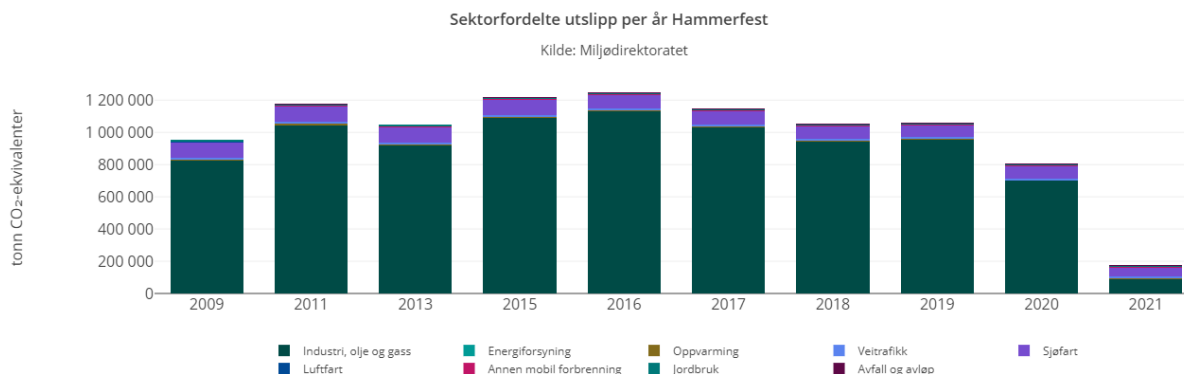
I 2009 ble det utarbeidet statlige retningslinjer for klima- og energiplanlegging i kommunene. Det ble blant annet satt krav til at kommunene gjennom planlegging og myndighetsutøvelse skulle gå foran i arbeidet med å redusere klimagassutslipp, sikre mer effektiv bruk av energi og bidra til miljøvennlig energiomlegging. I 2018 ble det vedtatt nye retningslinjer for planlegging og klimatilpasning. Oversikt over krav til klima- og energiplanlegging går fram av tabellen under.

Tabell 1 – Oversikt over hva planen bør inneholde ²		
	«børkrav» 2009	«børkrav» 2018
Informasjon om klimagassutslipp i kommunen, fordelt på kilder og sektorer	X	X
Informasjon om energisystem, energiforsyning og forbruk av energi innen kommunens grenser, herunder tilgang på miljøvennlige energiressurser	X	X
Framskrivning av utslippene i kommunen om det ikke gjennomføres nye tiltak, forventet etterspørsel etter energi og forventet ny energiproduksjon	X	X
Ambisiøse mål for utslippsreduksjoner	X	X
Ambisiøse mål for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunal bygningsmasse og i kommunen for øvrig.	X	X
Tiltak og virkemidler for reduksjon av klimagassutslipp, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Tiltakene og virkemidlene bør i størst mulig grad være koplet til oppnåelse av de målene som er satt av kommunen	X	X + litt utdypet
Utredning av virkemidler som kan tenkes benyttet for å nå målsettingene, herunder en vurdering av om virkemidlene er kostnadseffektive.	X	X + litt utdypet
Handlingsprogram med en tydelig ansvarsfordeling for oppfølging av klima- og energiplanene	X	X
Sammenhengen mellom klima- og energiplanlegging og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging		X

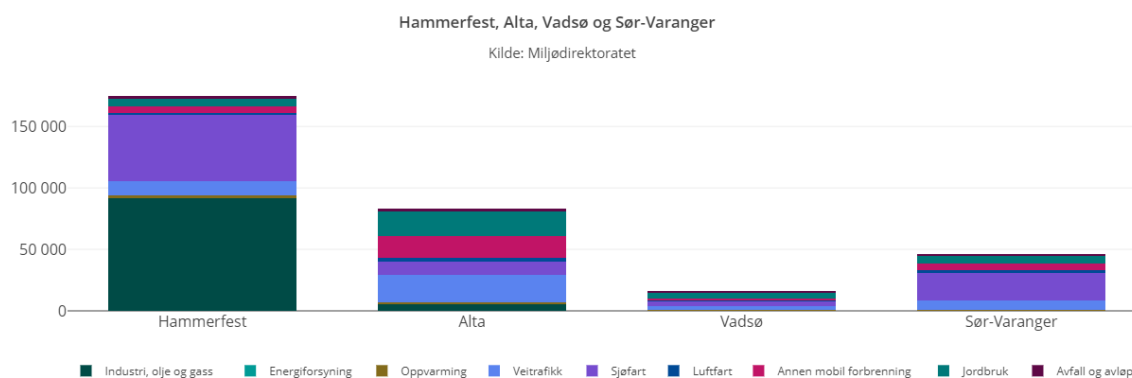
² Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og kommunene utarbeidet i 2008 og 2018.

2.2 Status klimagassutslipp lokalt

Under har vi fremstilt grafer som viser en oversikt over klimagassutslipp lokalt.

Grafen viser historiske klimagassutslipp for Hammerfest. Det går fram at industri, olje og gass- sektoren er den største kilden til utslipp lokalt.

Grafen viser historiske klimagassutslipp totalt (tonn CO2-ekv) i 2021 for Hammerfest sammenlignet med andre kommuner i fylket.

2.3 Om kommunens planverk

I dette kapittelet vil vi gi en oversikt over planverket i Hammerfest kommune som omhandler klima-, miljø og energi. Figuren under viser en sammenheng mellom langsiktige og kortsiktige planer i Hammerfest kommune.³

Ifølge kommunens planstrategi består Kommunens langsiktige del av en samfunnsdel og en arealdel. Arealdelen er juridisk bindende mens samfunnsdelen er retningsgivende for kommunens virksomhet. Handlingsdelen til kommuneplanen er en 4-årig plan som skal synliggjøre prioriterte ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkrete tiltak innenfor gitte rammer. Den 4-årige økonomiplanen kan inngå som en del av handlingsdelen. I tillegg har kommunen en rekke del- og temaplaner. En kommunedelplan for tema eller virksomhetsområde skal inneholde en tiltaksdel for påfølgende fire år og skal ha planprogram. Kommunedelplan-begrepet brukes som oftest i forbindelse med arealplaner. En temaplan skal bygge på målene og strategiene i kommuneplanens samfunnsdel, Planstrategi 2020-2023 og planprogram for ny kommuneplan 2021-2032, angi politiske retningsvalg og ha en målbar

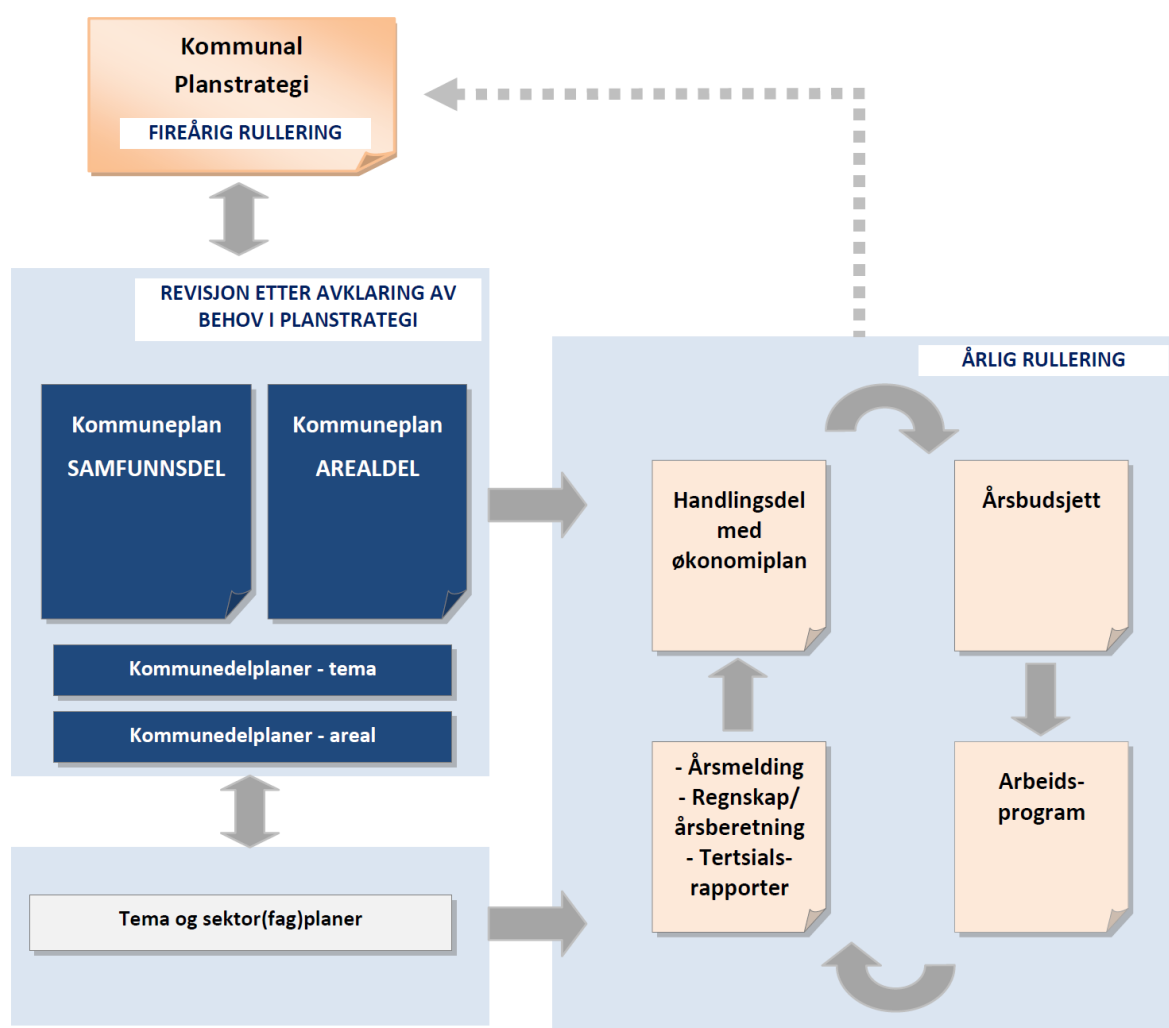
³ Planstrategi 2020-2023 og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2021-2023, s.3.

Klima-, miljø og energi

tiltaksdel. Planen gjelder for et kommunalt myndighetsområde/ tema som kommunen definerer. Strategidokumenter inneholder retningsvalg, men ikke konkrete tiltak. Kommunal planstrategi skal klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge opp til en ønsket utvikling.

Kommuneplanens samfunnsdel er delt inn i fem områder – deriblant «Grønne Hammerfest» som inneholder mål og strategier i forbindelse med kommunens overgang til et fornybart og bærekraftig samfunn. I klima- og miljøplanen er det redegjort for tiltak som er gunstige å gjennomføre for å oppnå vedtatte klimamål og strategier.

Det er satt i gang et arbeide med å utarbeide klimabudsjett og -regnskap for kommunen som skal fungere som et styringsverktøy for kommunen. Klimabudsjettet vil tydeliggjøre hvilke virksomheter som er ansvarlige for å gjennomføre og følge opp tiltakene i budsjettet.

2.4 Organisering av arbeidet med klima- og miljø

Klima- og miljøplanen skal bidra til å integrere klima- og miljøarbeidet i hele kommuneorganisasjonen og samtidig bidra til å legge til rette for at næringslivet omstiller seg. Planen skal legge til rette for tiltak for å bidra til utslippsreduksjonen med 55 % innen 2030 og en omlegging av kommunen til et nullutslipp-samfunn innen 2050. Målet om å bli en nullutslippskommune vil si at vi skal kutte alle direkte utslipp innenfor kommunen sine grenser, og at utslipp som konsekvens av kommuneorganisasjonen sine innkjøp skal bort. Klimaplanen angår med andre ord alle og skal bidra til at vi i fellesskap kan omstille kommunesamfunnet. Planen skal være det styrende dokumentet for kommunens arbeid innen klima, energi og miljø. Gjennom satsningen vil kommunen ta en sentral posisjon for en by- og samfunnsutvikling som knytter seg sterkt til mer klima, energi- og miljøvennlige løsninger.

Slik det er nå er det sektorene/virksomhetene og foretakene som planlegger og gjennomfører de tiltak som skal realiseres. For at kommunen skal klare å jobbe strategisk, samlet og fremtidsrettet med klimatematikken, er det dermed essensielt at flere av kommunens virksomheter involveres sterkere i det strategiske klimaarbeidet. Kommunen bør derfor opprettet et internt tverrfaglig klimanettverk, samt ansette en leder for dette arbeidet.⁴

⁴ Klima- og miljøplan s.14.

3 HAR KOMMUNEN INNARBEIDET TILTAK OG VIRKEMIDLER FOR Å REDUSERE UTSLIPP AV KLIMAGASSER OG SIKRE MER EFFEKTIV ENERGIBRUK OG MILJØVENNLIG ENERGIOMLEGGING I SINE PLANER I SAMSVAR MED REGELVERKET?

3.1 Revisjonskriterier

- Kommunen skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.
- Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier.
- Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging.
- Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal vurderes revidert hvert fjerde år.

3.2 Data

Revisjonskriterium nr. 1: Kommunen skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.

Norge fikk sine første statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging i 2009. Ny forskrift om statlige planretningslinjer kom 28. september 2018.

I Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2027 var klima- og miljø et av fem satsingsområder. «Begrepet satsingsområde skal forstås slik at det er noen områder som skal ha særskilt oppmerksomhet mot år 2027. Det er nødvendig å se mål og strategier innen de ulike satsingsområdene i sammenheng. For hvert satsingsområde er det oppført Mål – slik vil vi ha det, og Strategier – dette vil vi gjøre. Tiltakene skal komme i underliggende planer».⁵

Kommuneplanens samfunnsdel for Hammerfest kommune i 2015 hadde noen målsettinger på klima og miljø, men arbeidet med egen plan ble utsatt i påvente av sammenslåing av Hammerfest og Kvalsund kommune.

I Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032 hvor kommunen har gitt FNs bærekraftsmål en sentral rolle, har kommunen innarbeidet klima og miljø i overordnet planlegging. Av planen kan vi lese: «FNs bærekraftsmål har en sentral rolle i alt planarbeid og forplikter oss alle fremover».

⁵ Kommuneplanens samfunnsdel 2015-2027 s.5.

Kommunens plan for klima, miljø og energi ble vedtatt og ferdigstilt pr desember 2022⁶ og «... arbeidet med å iverksette planlagte tiltak er ikke kommet ordentlig i gang». ⁷

I henhold til de statlige planretningslinjene bør planer om klima- og energispørsmål inneholde tiltak og virkemidler for reduksjon av klimagassutslipp, mer effektiv bruk av energi og miljøvennlig energiomlegging. Tiltakene og virkemidlene bør i størst mulig grad være koblet til oppnåelse av de målene som er satt av kommunen, og ha moderate kostnader sammenholdt med andre tiltak som kan gjennomføres med samme formål.

Kommuneplanens samfunnsdel «Grønne Hammerfest» inneholder mål og strategier i forbindelse med kommunens overgang til et fornybart og bærekraftig samfunn. I «Klima- og miljøplanen 2022-2027» er det redegjort for tiltak som er gunstige å gjennomføre for å oppnå vedtatte klimamål og strategier.

Planverket skiller mellom oppdrag og tiltak, oppdragene er det som kan gjøres innenfor vedtatte budsjett mens tiltak krever budsjettmessige bevilgninger. Det er foreløpig ikke vedtatt oppstart av noen tiltak. Oppdrag er konkrete handlinger som skal sørge for at delmål, strategier og mål oppnås. Endel av oppdragene vil føre til tiltak i kommende økonomiplan/ budsjett, og vil da legges inn som en konsekvens av kostnadsberegninger i oppdrag. Det er pr. nå ikke lagt inn noen bevilgninger i driftsbudsjettet til tiltak.

For å styrke arbeidet med det Grønne Hammerfest er det opprettet en avdeling for næring- og miljø. Det ansatt en ny nærings- og miljøsjef hvor hensikten er å styrke koblingen mellom næring og miljø.

I kommuneplanens samfunnsdel «Grønne Hammerfest Mål nr.1 og 2 er det lagt inn mål om ren luft og reduksjon av klimagassutslipp mens det i Mål nr.3 er mål om ansvarlig bruk av energi.

I hovedmål 01⁸ heter det at «Alle kommunens innbyggere har tilgang ... på ren luft, og i strategi 01D er det navngitte strategier som bidrar til å redusere luftforurensing ... (mv). I hovedmål 02 står det: «Hammerfest kommune samarbeider med næringslivet og innbyggerne for reduksjon av klimagassutslipp ...», målsettingen er fulgt opp med flere strategier som skal medvirke til å realisere målet. Under oppdrag og tiltak i Klima- og miljøplanen⁹ er det blant annet lagt til rette for å beregne klimagassutslipp som gir bedre luftkvalitet i Hammerfest og det er lagt til rette for oppgradering av kommunal bygningsmasse. Kostnader knyttet til tiltakene er i liten grad omtalt i planene. I Handlings- og økonomiplanen vil det bli lagt opp til at kostnader ved ulike klima- og miljøtiltak skal synliggjøres.

⁶ Klima- og miljøplan 2022-2027.

⁷ Ref. intervju.

⁸ Klima- og miljøplan 2022-2027, s.5.

⁹ Klima- og miljøplan 2022-2027, s.10.

Revisjonskriterium nr. 2: Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier.

Kommuneplanens samfunnsdel 2021 – 2032 som ble vedtatt den 28.10.2021 er delt opp i fem tema-områder pluss kapittel 1 som er innledningskapittelet og kapittel 8 som omhandler kommunens plansystem. Tema-områdene beskriver kommunes mål og strategier innenfor det enkelte temaområde.

Det skal i alle planer etter plan- og bygningsloven gjøres rede for hvilket kunnskapsgrunnlag som legges til grunn for planleggingen. Med kunnskapsgrunnlag i denne sammenheng legger vi til grunn at det handler om kunnskapsgrunnlag om fremtidige klimaendringer. Dersom det er usikkerhet knyttet til tilgjengelig kunnskapsgrunnlag som har betydning for utfallet av planen, skal dette tydelig framgå.

På dette punkt har vi foretatt en gjennomgang av Planstrategi 2022-2023 og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel, Kommuneplanens arealdel 2020-2033, Kommuneplanens samfunnsdel og Klima- og miljøplan 2022-2027. Det er foretatt en redegjørelse for kunnskapsgrunnlaget i Klima- og miljøplanen i eget kapittel fra side 18 til side 23 hvor det vises til arbeidet utført av FN's klimapanel. I vedlegg 9 til Kommuneplanens arealdel er det redegjort for datagrunnlaget.

Når konsekvensen av klimaendringene vurderes, skal høye alternativer fra nasjonale framskrivninger legges til grunn. Planmyndigheten må selv vurdere behovet for å supplere med informasjon om lokale forhold. I klima- og miljøplanen er det lagt til grunn klimamål i samsvar med nasjonale føringer.

Samtidig bør kommunen kartlegge økosystemer og arealbruk med betydning for klimatilpasning. Spesielt våtmarker, myrer, elvebredder og skog som kan dempe effektene av klimaendringer er viktige å ivareta i arealplanleggingen. Forvaltningen av skog og jord kan også bidra med forsynende og opprettholdende tjenester som er viktige å ivareta. Under intervju er vi blitt informert om at: «Vi bruker hensynssoner aktivt for å ivareta spesielle områder, det kan være spesielle våtmarksområder på Sennaland. Vi har bestemt at det ikke skal foretas utbygging av myrområder.» Videre: «Klima-, og miljøplan er en del av den totale planprosessen, og alle deler i planprosessen må ivareta klima og miljø. Videre har vi naturmangfold og miljø som må vurderes tatt i planprosessen. Det må etter bestemmelsene, foretas konsekvensutredning for en del tiltak. Det må også vurderes om tiltaket vil medføre forurensning i området som det må tas hensyn til.»

Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier.¹⁰ Vurderingen skal skille mellom forhold av betydning for arbeidet med kommuneplanens arealdel, og forhold av betydning for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. I kommuneplanens samfunnsdel vises det til at samfunnet vil bli utsatt for mer ekstremvær i fremtiden og at Hammerfest kommune har som mål å redusere klimagassutslipp med 50-55 % innen 2030.

¹⁰ Forskrift om klimatilpasning, nr. 4.3 Krav til planprosess og beslutningsgrunnlag, avsnitt 5.

Revisor kan imidlertid ikke se at det er foretatt en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier.

I kommuneplanens samfunns- og handlingsdel bør kommunen videre vurdere hvordan endringer i klima kan påvirke blant annet samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur, befolkningens helse, forutsetninger for næringsliv og hvordan dette skal følges opp. Her vises det til at samfunnet vil bli utsatt for mer ekstremvær i fremtiden og at Hammerfest kommune har som mål å redusere klimagassutslipp med 50-55 % innen 2030. Vi kan ikke se at det er foretatt vurderinger om hvordan endringer i klima kan påvirke blant annet samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur, befolkningens helse eller forutsetninger for næringsliv.

Kommuneplanens arealdel må ivareta hensynet til et klima i endring. I planprogrammet skal det gjøres en vurdering av om hensynet til et klima i endring innebærer behov for endringer i reguleringsplan. Det må foretas risiko- og sårbarhetsanalyser tidlig i planprosessen og vurderinger om et endret risiko- og sårbarhetsbilde når nye arealer vurderes tatt i bruk til utbyggingsformål i kommune- og reguleringsplaner.

I vedlegg 9 til Kommuneplanens arealdel går det fram at det hersker usikkerhet knyttet til utbyggingsområder. Det er konkludert med at «... hensynet til risiko- og sårbarhetsforhold i nye utbyggingsområder er tilfredsstillende ivaretatt, men det forutsettes at vurderinger knyttet til viktige risiko- og sårbarhetsforhold foretas i søknad og behandling av byggesaken.

Revisjonskriterium nr. 3:
Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging.

I klima og miljøplanen er det lagt opp en del mål og strategier som er hentet fra kommuneplanen samfunnsdel. Videre er det lagt noen delmål som beskriver ønsket tilstand som skal oppnås i planperioden, og som danner grunnlag for de oppdrag og tiltak som skal bidra til måloppfyllelse. Planen knytter sammen kommunens hovedmål og delmål mot FN's delmål og bærekraftsmål. Planen inneholder oppdrag og tiltak, oppdrag er konkrete handlinger som skal sørge for at delmål, strategier og mål kan oppnås, men som ikke medfører nye kostnader i budsjett, og forutsettes dekket innenfor gitte rammer. En del av oppdragene vil føre til tiltak i kommende økonomiplan/ budsjett, og vil da legges inn som kostnadsberegninger i oppdrag. Det går fram av Klima- og miljøplanen 2022-2027 som ble vedtatt 8. desember 2022 at det ikke er lagt inn noen bevilgninger i driftsbudsjett til tiltak. I vår gjennomgang av tiltaksplan under «Tabeller og vedlegg» av februar 2023 i denne rapport går det fram at det er en rekke tiltak under planlegging. Noen tiltak er delvis iverksatt, men ingen tiltak av vesentlig betydning fra Klima og miljøplanen er påbegynt eller

satt i verk. Fra tidligere har Hammerfest kommune gjort betydelige investeringer og tiltak innenfor klima- og miljø innenfor temaene:

- Klimatilpassede boligfelt flere steder i byen
- Skredsikring i nesten hele byen
- Sneskjermingsplan med sneskjermmer for hele byen

- Krav til fjernvarmetilknytning i sentrum
- Opprensning i havna gjennom prosjekt «ren havn».

Revisjonskriterium nr. 4:
Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal vurderes revidert hvert fjerde år.

Fra kommuneadministrasjonen har vi mottatt følgende redegjørelse: «Hammerfest kommune vil presisere at vi følger gjeldene lovverk og utarbeider en planstrategi synkront med hvert kommunevalg. I denne planstrategien vurderer kommunen hvilke planer som skal revideres i neste kommunestyreperiode samt hvilke nye planer som kommunen trenger fremover. Her vil forholdet til klima og energispørsmål inngå som en del av vurderingen, både for temaplaner og virksomhetsplaner, men også for vurderingen av fysiske reguleringsplaner. Samtidig er det et krav at man skal gjøre en vurdering av om det er nødvendig å rullere overordnet planverk. Dette gjelder da først og fremst kommuneplanens arealdel og samfunnsdel».

Kommuneplanens arealdel 2021-2033 og Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032 er kommunens gjeldende planverk for inneværende periode, det samme gjelder for kommuneplanens planprogram. Klima- og miljøplanen gjelder for 2022-2027. Den forrige Arealplanen for Hammerfest kommune var fra 2010 og Arealplanen for Kvalsund kommune var fra 2003. Dette betyr ikke at kommunens overordnede planer har en gyldighetsperiode på 12 år, de gjelder fram til ny plan er vedtatt. Overordnede planer vil ofte har et perspektiv over en periode på 12 år.

3.3 Vurderinger

Kommunen skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv bruk av energi.

De første krav om å hensynta klima-, miljø og energi i kommunal planlegging kom i 2009. Hammerfest kommune har iverksatt ulike tiltak med hensyn til klima-, miljø og energi og kommunestyret vedtok sin første handlingsplan for klima- og miljø (Klima- og miljøplan 2022-2027) i desember 2022.

I gjeldende klima- og miljøplan er det innarbeidet 23 tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og å sikre mer effektiv energibruk. Noen tiltak er delvis iverksatt, og noen er under planlegging. Det er foreløpig ikke satt av budsjettmidler til store klimatiltak og det må forventes at tiltakene vil kreve store bevilgninger. Det vil bli krevende å gjennomføre klimatilpasning samtidig som den ordinære tjenesteproduksjon skal ivaretas.

Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier. Undersøkelsen viser at kommunens planverk ikke ivaretar alle kravene til planprosess og beslutningsgrunnlag når det gjelder klimatilpasning i henhold til de statlige planretningslinjene ved at det ikke er gjort en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier, eller at det er gjort vurderinger om endringer i klima kan påvirke samfunnssikkerhet, kritisk infrastruktur befolkningens helse eller forutsetninger for næringslivet.

Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging.

Det er i Klima-, og miljøplanen 2022-2027 lagt opp til 23 ulike oppdrag og virkemidler for klimatilpasning og mer effektiv bruk av energi. Det er videre lagt opp til at bevilgninger til tiltak vil bli innarbeidet i kommende budsjetter og økonomiplaner.

Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal vurderes revidert hvert fjerde år.

Kommuneplanens arealdel 2021-2033 og Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032 er kommunens gjeldende planverk for inneværende periode, det samme gjelder for kommuneplanens planprogram. Klima- og miljøplanen gjelder for 2022-2027. Hvert fjerde år tar kommunestyret stilling til om kommuneplanen skal revideres. Varigheten for kommuneplanens arealdel er ikke lovfestet, men er vanligvis 12 år eller 3 kommunestyreperioder. Det betyr at planperioden utvides med nye 4 år for hver revisjon. Hvis det settes i gang en revisjon av kommuneplanen, skal det utarbeides et planprogram. Planer som behandler klima- og energispørsmål, blir vurdert i henhold til de statlige planretningslinjene.

3.4 Konklusjon

Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?

Statlige krav til klimatilpasning kom første gang i 2009 og ble fornyet i 2018. Selv om det har vært iverksatt tiltak for energiomlegging og klimatilpasning har kommunen vært sent ute med planlegging av klimatilpasning og omlegging til mer effektiv bruk av energi.

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder tiltak og virkemidler, men mangler vesentlige deler det er stilt krav om. Her mangler blant annet vurderinger av om klimaendringer vil påvirke kritisk infrastruktur, langsiktige utfordringer, mål og strategier.

4 I HVILKEN GRAD HAR KOMMUNEN IVERKSATT PLANLAGTE TILTAK PÅ KLIMA OG ENERGIOMRÅDET?

Har kommunen iverksatt planlagte tiltak i henhold til fremdriftsplan?

4.1 Revisjonskriterier

- Kommunen skal ha etablert systemer og rutiner for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer
- Kommunen skal sikre at det stilles krav til klima og miljø i anskaffelser og kontrakter
- Kommunen skal kunne dokumentere praksis for å følge opp iverksettelse og gjennomføring av oppdrag og tiltak etter klima- og miljøplanen.

4.2 Data

4.2.1 Planer og framdrift

Kommunen skal ha etablert systemer og rutiner for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer. I Framsikt utarbeides ulike kommunale planer som kommuneplanens samfunnsdel, temaplaner og kommuneplaner.¹¹ Modulen kommunale planer egner seg for et bredt spekter av planer som skal vedtas politisk samt administrative planer. Rapporteringsstatus inkludert økonomisk prognose er tilgjengelig for leder på alle nivå. Ifølge intervju er «Framsikt et omfattende dataverktøy som ikke er fullt ut tatt i bruk ennå, det vil nok ennå ta tid før vi er ferdig med innføringen.»

Kommunens plan for klima, miljø og energi ble vedtatt og ferdigstilt pr desember 2022 og kommunen er således ikke kommet ordentlig i gang med oppdragene som er vedtatt. Som en konsekvens av klima-, og miljøplanen har kommunen opprettet en nærings- og miljøavdeling og ansatt en ny nærings- og miljøsjef. Det har vært foretatt en omorganisering innenfor kommunens organisasjon for å styrke arbeidet med det Grønne Hammerfest. Det har vært en del av hensikten å styrke koblingen mellom næring og miljø. I nærings- og miljøavdelingen er det nå en næringssjef, 2 på miljø-, 1 landbrukskonsulent og 1 næringsrådgiver.

I temaplan for klima- og miljø er det lagt til grunn at det er en del tiltak som må på plass før det kan fremmes sak om større bevilgninger og det må foretas utredninger før sakene kan fremmes i enn budsjettprosess. Administrasjonen har i intervju pekt på at «Det er en rød tråd hvor tiltak og oppdrag henger sammen i samfunnsdelen, klima- og miljøplanen og budsjett-/økonomiplanen».

Utslipp i Hammerfest kommune foregår for en stor del i sektorer som kommunen ikke har myndighet over. Derfor vil kommunen gå i dialog med bl.a. næringslivet om begrensning/tiltak mht. klimagassutslipp. Det er satt i gang et arbeide med å kartlegge energiforbruk på kommunale eiendommer som en del av arbeidet i forbindelse med klima-, miljø og energi. I planverket er det utarbeidet og satt opp en oversikt over statistiske data over klimagassutslipp, fordeling i hht kategori mv. (hentet fra miljødirektoratet sine tall) og det er satt opp ambisiøse mål for reduksjon av utslipp fram mot 2050.

¹¹ <https://framsikt.no/framsiktlosningen/kommunale-planer/>

Innkjøp er et område hvor kommunen har et betydelig handlingsrom. Kommunen foretar innkjøp for over 600 mill. kroner pr år. Gjennom å stille miljøkrav i anskaffelser gis kommunen muligheter for å påvirke klimagassutslipp, det samme gjelder i forbindelse med dialogen med næringslivet. Kommunen har også et stort forbruk av energi i forbindelse med drift av egne bygg og kan gjøre en god del i denne sammenheng.

Det går fram av klima- og miljøplanen og de andre dokumentene at kommunen har satt ambisiøse mål for reduksjon av klimagassutslipp fram mot 2030 og 2050. Det er et mål om reduksjon på 55% fram mot 2030, foreløpig er det en ukjent størrelse. De områdene kommunen kan påvirke innenfor egen drift er områder som er beskrevet i planen, og som er lite innenfor det store bildet. Kommunen arbeider med å skaffe seg oversikt over det kommunale fotavtrykket, men arbeidet er ikke kommet langt foreløpig.

Innenfor kommunens egen drift kan kommunen i sammenheng med kommunale eiendommer, kommunens bilordning og kommunale innkjøp påvirke utslipp. Det er utarbeidet en oversikt over energiforbruk i forbindelse med kommunal bygningsmasse som grunnlag for et arbeid med å se på hvilke muligheter for reduksjon av utslipp og forbruk av energi som ligger i dette området. Det er under intervju uttalt; «Her må vi se på hva vi kan oppnå med energistyring og andre tiltak».

Det er andre aktører/sektorer som står for persontransporten, fylkeskommunen står for buss og båttransport, annet næringsliv står for skips- og luftfart. Når det gjelder cruisetrafikk, som er en annen stor kilde til utslipp, foreligger det planer om elektrifisering av havnedriften, her vil det være mulig å oppnå en vesentlig reduksjon av utslipp.

4.2.2 Kommunal bygningsmasse

Kommunen skal kunne dokumentere praksis for å følge opp klima-, miljøkrav og energi når det gjelder iverksettelse og gjennomføring av oppdrag, tiltak, planer og anskaffelser.

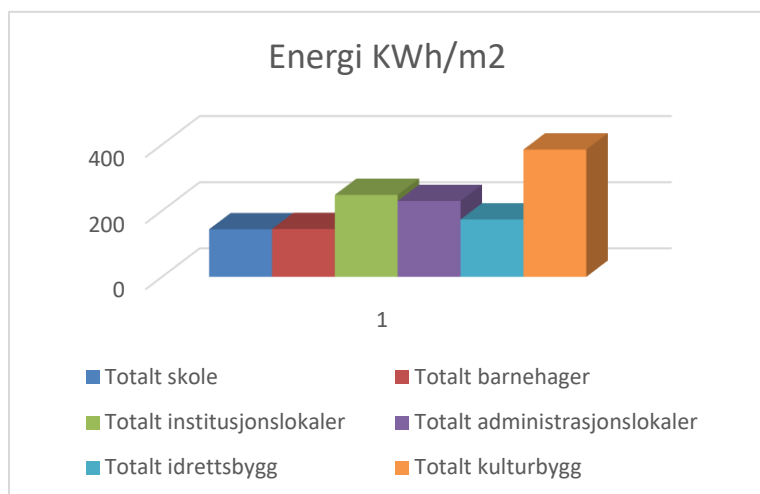
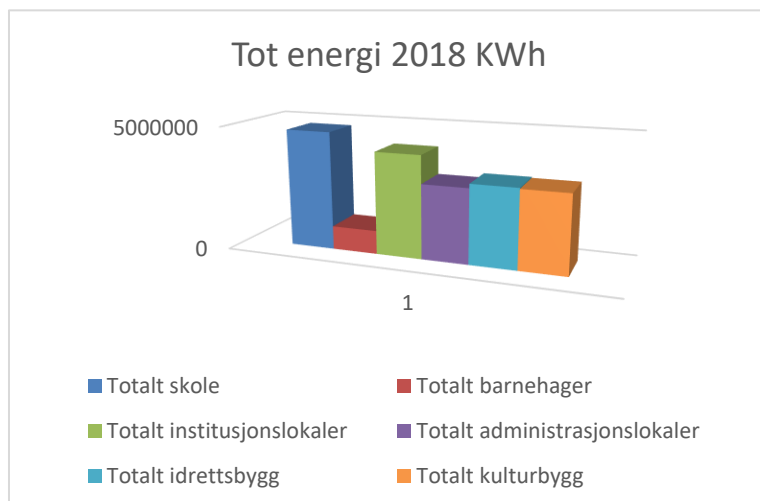
Kommunal bygningsmasse er et av 23 oppdrag i Klima- og miljøplanen. Det er et mål at kommunal bygningsmasse skal være oppgradert inne 2030. I kommunens temaplan for eiendomsforvaltning er det et delmål: «Redusert energiforbruk og god HMS i kommunale bygg», målene skal nås gjennom å:

- Etablere del-strategi for miljø- og energiledelse innenfor eiendomsforvaltningen
- Etablere energisparekontrakter eller initiere eget energispareprosjekt

Hammerfest kommune har om lag 40 formålsbygg og 300 boliger som blant annet skal dekke kommunens behov for boliger til boligsosialt formål. Eiendomsforvaltningen er organisert under sektor for Teknisk drift og eiendom. Ansvaret for forvaltning av bolig og eiendom er lagt under egen virksomhet for «Forvaltning og Utvikling» mens Byggdrift sorterer under virksomhet for «Drift og vedlikehold». Byggdrift har 24 stillingshjemler og et budsjett på 54,8 million kroner mens Bolig og Eiendom har 7 stillingshjemler. Sistnevnte virksomhet ivaretar også behandling av startlån, økonomisk rådgivning og boligveiledning. Bolig og Eiendom har ikke budsjettmidler til drift og vedlikehold av bygningsmassen eller andre midler til tiltak på bygningsmassen.

Klima-, miljø og energi

Forbruk energi (Se tabell «Energiforbruk utvalgte bygg»):

Hammerfest kommune som disponerer en samlet eiendomsmasse bestående av vel 40 formålsbygg som utgjør et areal på 96 260 m², herunder skoler, barnehager, institusjonsbygg, administrasjonslokaler, idrettsbygg og kulturbygg. Samlet forbruk av energi er 19 235 352 kilowattimer. (19GWh). Skolene har det høyeste forbruk på 4,8 GWh, videre institusjons-lokaler 4,1 GWh, idrettsbygg 3,2 GWh, kulturbygg 3,51Gwh og administrasjonslokaler 3,0 GWh

Gjennomsnittlig forbruk pr m² for alle bygg var i 2018 127,71 KWh/m², forbruket varierte i et spenn fra 385,04 KWh/m² for kulturbygg ned til 143,96 KWh/m² for skolene.

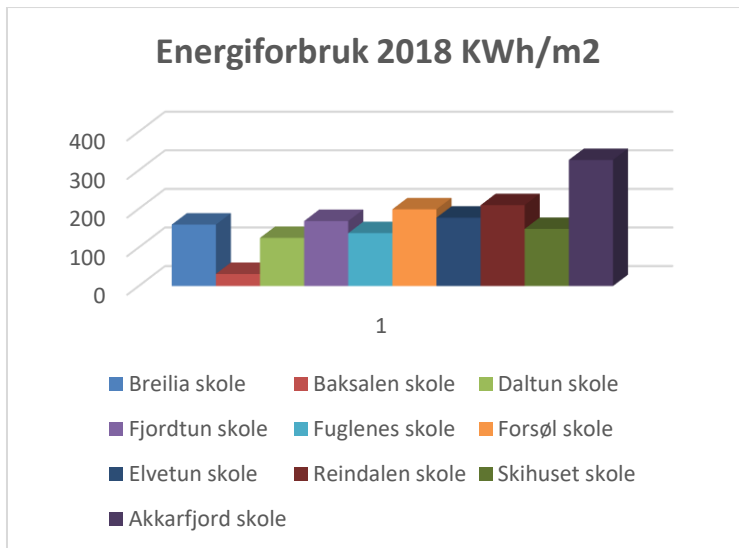
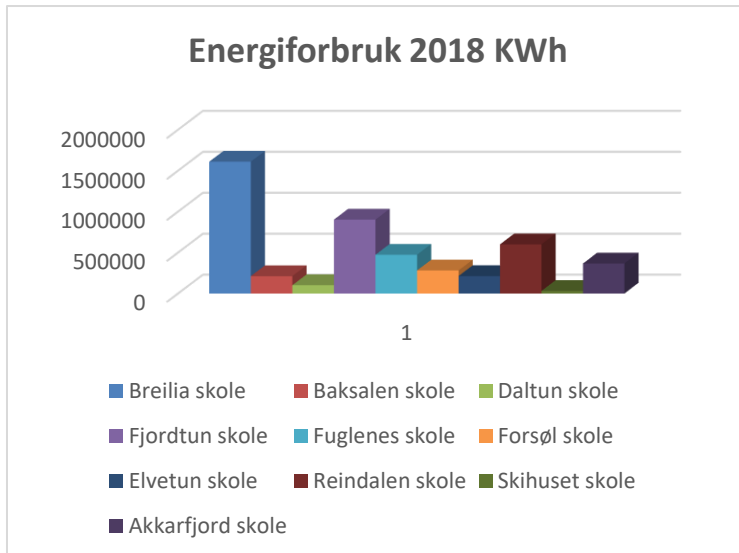
Energiforbruk skoler/barnehager

Totalt sett er forbruket størst på skolesektoren som har et samlet energiforbruk på nær 4,8 GWh mens barnehager lå lavest på under 1 GWh. For øvrig lå institusjonslokaler på 4,1 GWh, administrasjonslokaler på 3,0 GWh og idrettsbygg på 3,2 GWh.¹²

Håja barnehage er en relativt ny barnehage med størst areal av barnehagene i Hammerfest, energiforbruket pr m² her er forholdsvis lavt sammenlignet med øvrige barnehager i Hammerfest. Sammenligningen her bygger på forventningen om at ny teknologi vil gi en gevinst i forbruk av energi sammenlignet med eldre teknologi.

¹² Se tabell over energiforbruk utvalgte bygg

Klima-, miljø og energi

Skoler

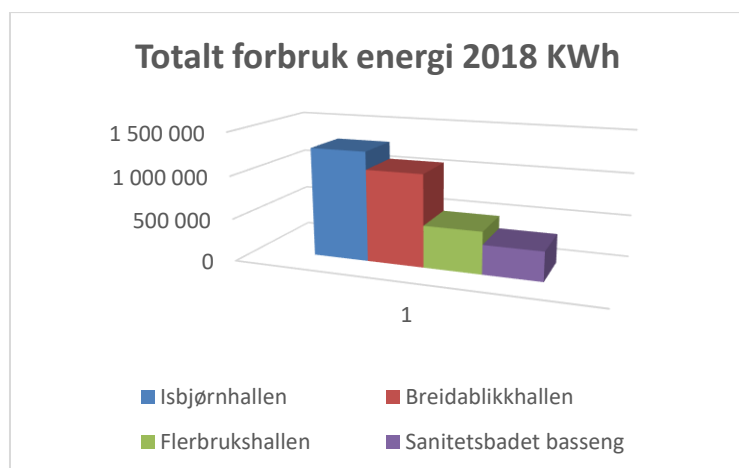
Totalt energiforbruk skoler var på 4,79 GWh i 2018.

Breilia skole hadde størst forbruk av energi i 2018 med et forbruk på 1,6 GWh, Fjordtun skole med 0,9 GWh, Reindalen skole 0,6 GWh og Fuglenes skole 0,5 GWh. Baksalen-, Daltun-, Fjordtun-, Forsøl-, Elvetun-, Skihuset- og Akkarfjord skoler lå alle lavere i totalt forbruk energi.

Høyest i gjennomsnittlig forbruk pr m² lå imidlertid Akkarfjord og Reindalen skoler med henholdsvis 327 og 210 KWh/m². Videre Forsøl- og Elvetun skoler med 199 og 177 KWh/m². Alle de andre skolene hadde et lavere forbruk. PS. Breilia skole hadde et forbruk på 159 KWh /m².

Klima-, miljø og energi

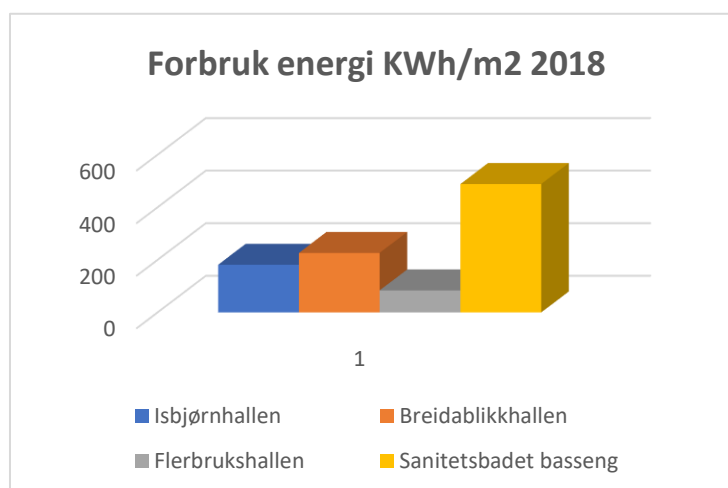
Energiforbruk idrettsbygg

Idrettsbygg

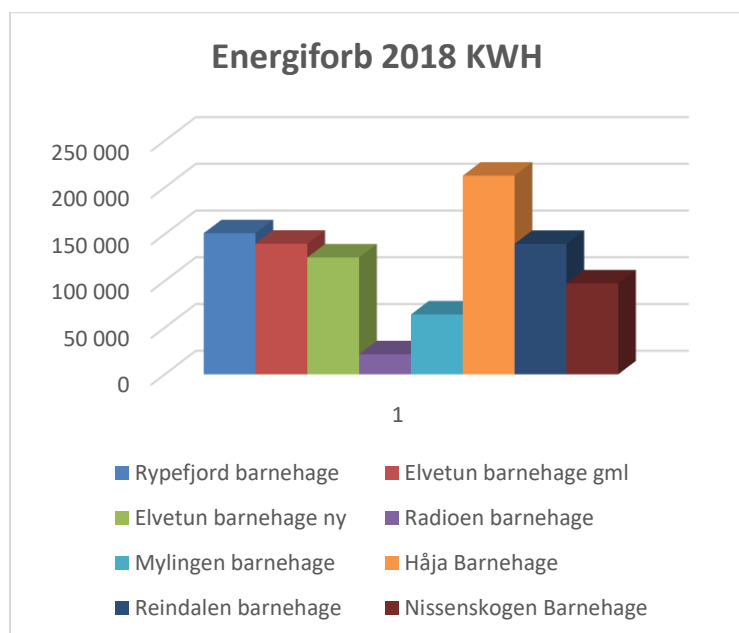
Totalt forbruk energi idrettsbygg i 2018 var på 3,19 GWh.

Det er Isbjørnhallen som har størst forbruk blant idrettsbygg med et totalt energiforbruk i 2018 på nær 1,280 GWh mens Breidablikkshallen lå nær 1,1 GWh. Lavest forbruk hadde Flerbrukshallen med 490 KWh og Sanitetsbadet med 342 KWh

Sanitetsbadet er imidlertid den bygningen med høyest forbruk pr m2 på 488 KWh, Breidablikkshallen har et gjennomsnittlig forbruk på 226 KWh/m2 og Isbjørnhallen på 181 KWh/m2. Flerbrukshallen hadde lavest forbruk pr m2 på 83,7 KWh.

Energiforbruk barnehager

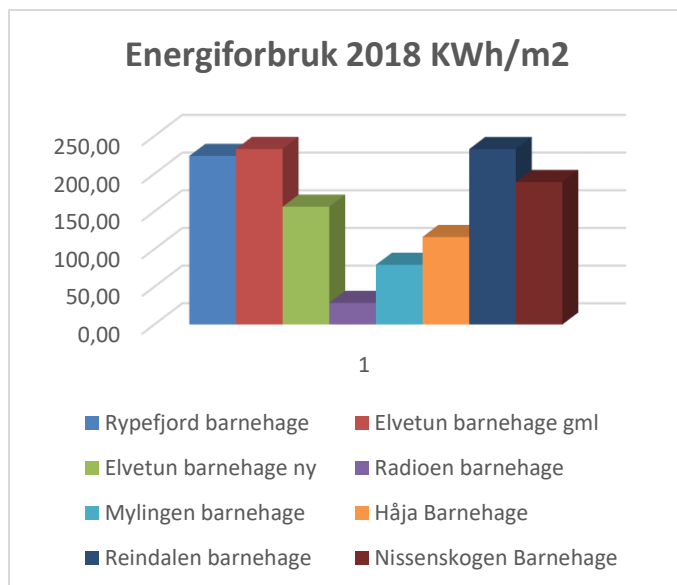

Barnehager

Totalt forbruk energi barnehager i 2018 var på 0,95 GWh.

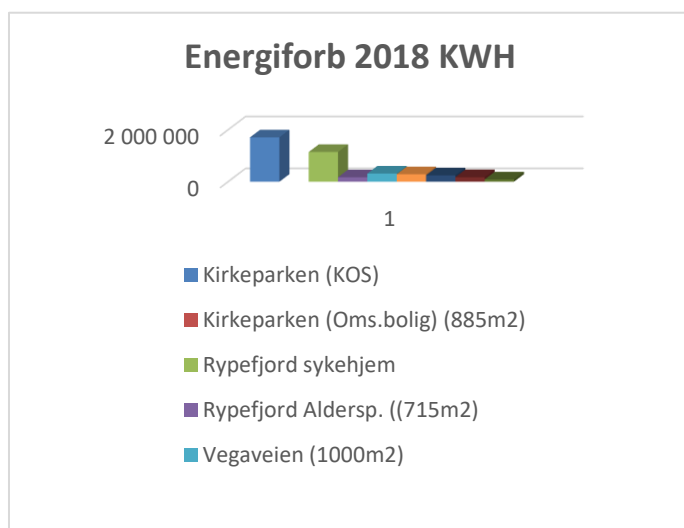
Sektoren kjennetegnes ved store variasjoner, fra Håja Barnehage med 212 513 KWh med størst forbruk til Radioen- med 21 429 KWh og Mylingen barnehage med 64 024 KWh.

Klima-, miljø og energi

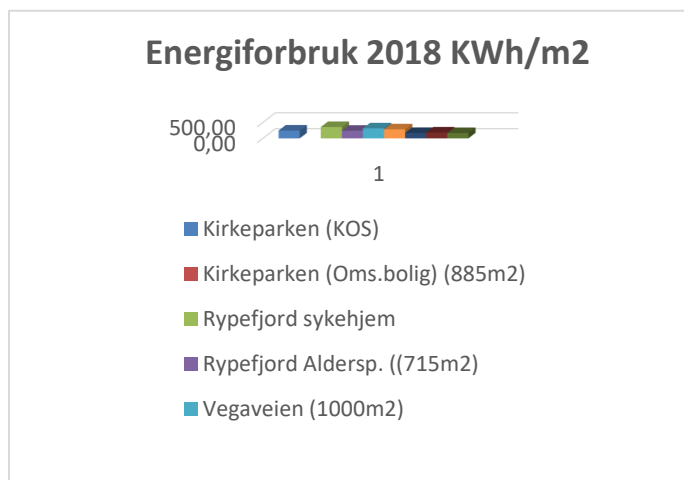
Gjennomsnittlig forbruk i barnehager viser også store variasjoner. Fra Elvetun og Reindalen barnehager som begge har et forbruk på 233 KWh/m2 til Radioen Barnehage med et forbruk på 28,57 KWh/m2. Variasjonen er såpass stor at det vanskelig lar seg forklare uten å søke nærmere informasjon. Det er allikevel grunn for å legge merke til Håja Barnehage med byggeår 2014-15 med et energiforbruk på 116,12 KWh/m2 som er betydelig lavere enn de andre bortsett fra Radioen og Mylingen.

Institusjonslokaler (Se tabell over energiforbruk utvalgte bygg)

Institusjonslokaler

Kirkeparken og Rypefjord sykehjem skiller seg klart ut med betydelig høyere totalforbruk enn de øvrige institusjonslokaler. De øvrige institusjoner ligger alle med et energiforbruk på 200-300 KWh med unntak for Turistveien 41 (Tjenesten for funksjonshemmede) som ligger på et totalt forbruk på 89 738 KWh.

Når det gjelder forbruk pr kvadratmeter (KWh/2) skiller Rypefjord sykehjem og Vegaveien seg ut med et forbruk pr m2 på henholdsvis 356,70 KWh/m2 og 314,66 KWh/m2. De øvrige institusjoner ligger fra 284, 72 KWh/m2 til 167,11 KWh/m2. Det er grunn for å notere seg Kirkeparken med et forbruk på 246,22 KWh/m2.

Innsparingsmuligheter

Enova gjorde en undersøkelse over samlet energiforbruk i kommunens formålsbygg i 2010. Undersøkelsen viser at Hammerfest kommune hadde innsparings-potensiale på 2,9 GWh ut fra Enova sine beregninger. Med dagens energipriser ville innsparingen vært betydelig.

Enova vet hva din kommune kan spare
Søk for å sjekke aktuell kommune.

HAMMERFEST ▼

Hammerfest kommune kan spare **2.90 GWh** til en verdi av **2.03 mill. kr.** hvert år.

Enova har i dialog med hver enkelt kommune laget en oversikt over forbruk og areal i egne formålsbygg for året 2010. I perioden 2010 til 2015 har Enova sett nærmere på hvilken energireduksjon den enkelte kommune har oppnådd gjennom sine omsøkte Enovaprojekter.

Til slutt har vi sett på resultatene som er oppnådd i EPC prosjekter, og brukt dette for å vurdere hva som er økonomisk lønnsomt for den enkelte kommune. Den enkelte kommunes gjenværende potensial for energireduksjon er differansen mellom det som er lønnsomt for den enkelte kommune og de energireduksjons-prosjekter de allerede har gjennomført.

EPC-modellen gir selvfinansierende oppgradering av kommunal eiendom

Det finnes måter å oppgradere kommunal eiendom på. Modernisering av kulturbygg, administrative bygg, skoler og barnehager mv. vil gi energieffektivisering med økonomisk

I intervju har vi fått opplyst følgende: «Det foreligger så langt ikke en plan for bolig og formålsbygg i klima- og miljøsammenheng, men kommunen arbeider med en strategi som vil inneholde miljøtiltak. Et spørsmål vil være å vurdere alternative energikilder lokalt og om potensialet til å drive eiendomsforvaltning på en effektiv måte er utnyttet. Med tanke på fremtiden foreligger spennende energikilder som kan tas i bruk, energistyring, SD-anlegg¹³ og fjernvarme. Det er forsøksprosjekter på gang, hvor det blant annet gjøres forsøk med batteriteknologi. Det finnes også andre kilder med varmepumpe og oppvarming med hjelp av sjøvann, men det koster. Det foreligger behov for vedlikehold og oppgradering, men budsjettmidlene lar vente på seg.»

4.2.3 Innkjøp og kontrakter

Gjennom lov om offentlige anskaffelser § 5 er det stilt krav om klima- og miljø i anskaffelser. Av anskaffelsesforskriften kreves det at oppdragsgiver skal legge vekt på å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger.

Klima- og miljøplanen skiller mellom oppdrag og tiltak, oppdragene er det som kan gjøres innenfor vedtatte budsjett mens tiltak krever budsjettmessige bevilgninger. I tiltak nr. 18 er det lagt opp til et tiltak om å stille miljøkrav i anskaffelser. Status for tiltaket er «under planlegging» pr mars 2023.

Kommunens innkjøpsfunksjon som består av 1,5 stillingsressurs, er organisasjonsmessig underlagt stabsområdet økonomi som er en del av sentraladministrasjonen. Kommunens innkjøpsreglement slår fast at «... vi skal innrette vår anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant» ifølge kommunens intranett, «... det betyr at vi må ta hensyn til klima- og miljø i alle anskaffelser.»

¹³ Def.: SD-anlegg=sentral driftskontroll.

«Det vil for Hammerfest kommune være sentralt å utnytte handlingsrom for utslippsreduksjon ved å strategisk benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp, og slik bidra til grønn omstilling og innovasjon i markedet»¹⁴ slik det går fram av klima- og miljøplanen. Videre har Kommunestyret i Hammerfest stilt krav om at det skal stilles strenge miljøkrav i alle anskaffelser og anbudskonkurranser.¹⁵ Innkjøp skal brukes strategisk for å fremme klimavennlige og sirkulære løsninger for å redusere lokale klimagassutslipp.

Dersom anskaffelsen gjennomføres av virksomheten selv, skal kopi sendes til Økonomi v/innkjøp. Av kommunens anskaffelses-reglement kap. 3 pkt. 2 framgår at «...innkjøpsavdelingen i Hammerfest kommune for hjelp til utføring, samt utlysning på Doffen» må kontaktes. Videre står det under kapittel 4. Anskaffelsesverdi kr 2 000 000/ 51 500 000, pkt.2 «Anskaffelsen skal utføres av innkjøpsavdelingen i Hammerfest kommune.»

Innkjøpsavdelingen har i intervju gitt uttrykk for en opplevelse av å ofte komme for sent inn i innkjøpsprosessen, «... innkjøpet er designet ut fra et definert behov og er kommet for langt i prosessen når vi kommer inn til at alle mulige klima og miljøhensyn som kunne vært relevant, lar seg benytte i den spesifikke anskaffelse.» Videre at: «... det ser ut som om økonomi er viktigere enn klima- og miljø». Det er også gitt uttrykk for et behov for integrasjon mellom innkjøpsavdelingen og virksomhetene for å foreta innkjøp som er økonomisk gunstig for kommunen og samtidig gir gode miljøløsninger som er i samsvar med klima- og miljøplanene i kommunen.

I tillegg til det kommunen kan påvirke direkte gjennom egen virksomhet, kan kommunen påvirke sine leverandører gjennom en strukturert og planlagt innkjøpspolitikk, hvor det er elementer av innkjøp etter anbud og rammeavtaler. Vanlig prosedyre for innkjøp er å benytte anbudsprinsippet for større anskaffelser, der man ender opp med en kontrakt for anskaffelsen. For små og mindre innkjøp som er gjentakende ved innkjøp av eksempelvis forbruksmaterieill, er det hensiktsmessig å inngå rammeavtaler. Både gjennom enkeltanskaffelser og rammeavtaler skal kommunen stille miljøkrav ved innkjøp.

Av kommunens retningslinjer for anskaffelser er det krav om at inngåtte rammeavtaler skal benyttes for innkjøp under nasjonale terskelverdier. Sum gjennomsnittlige innkjøp pr. år i Hammerfest kommune i årene 2020, 2021 og 2022 var på 377,8 mill. kroner og inkluderer alle rammeavtaler og enkeltanskaffelser. Revisor har gjennom undersøkelser gjort av innkjøpsavdelingen i kommunen, kommet fram til at gjennomsnitt av innkjøp uten

¹⁴ Klima- og miljøplan 2022-2027, s.4.

¹⁵ I klima- og miljøplanen 2022-2027 pkt.18.

rammeavtale for årene 2020-2022 var 103,8 mill. kroner pr. år. Revisor har ikke kjennskap i hvilken grad det er stilt miljøkrav ved innkjøp utenom rammeavtale.

Vi har foretatt en gjennomgang av et utvalg innkjøp i Hammerfest kommune hvor formålet var å se om vi fant innkjøp i kommunen hvor det ikke var stilt krav om klima- og miljø. Vi valgte ut et lite utvalg på åtte innkjøp etter tilfeldig metode. I vårt utvalg på åtte innkjøp fant vi fire innkjøp hvor det ikke var stilt krav til klima- og miljø.

4.2.4 Bilordning

Hammerfest kommune har arbeidet en tid med å finne ordninger for bærekraftig forvaltning av bilparken i kommunen, formålet har vært å fremme etablerte målsettinger om bærekraft. Kommunen har om lag 150 kjøretøyer som omfatter alt fra snøscooter til brannbiler. Kommunen har også kjøpt inn sykler for å dekke enkle transportbehov.

Det pågår et løpende arbeid med å finne løsninger for en bærekraftig forvaltning av bil. Av det som kjøpes inn av nye kjøretøy er ca. 90% el-biler. Det er ennå et begrenset tilbud i markedet for store kjøretøy beregnet for spesielle formål. Så skal innkjøpet dekke et påforhånd definert behov. Fram til nå er det begrensningen i markedet for kjøretøy som skal dekke forutbestemte behov. Det er foreløpig lange ventelister for innkjøp av el-biler for bestemte behov.

Det arbeides mot et mål å redusere bilparken med 20% i løpet av en fireårs periode og å redusere bilbruken med 20%. Kommunen har tatt i bruk en del digitale hjelpemidler i arbeidet for å nå målene, blant annet bruk av GPS. Det arbeides også med å redusere bruk av privat bil i tjenesten. Her er det innarbeidet en gammel praksis som må forandres og det vil også kreve endring av holdninger hos mange.

Virksomhetene har egne kjøretøyer som administreres av virksomheten selv. Det lages systemer med å organisere bilbruken på en hensiktsmessig måte hvor det etableres et system med å bestille biler i en pool-ordning. Dette arbeidet handler om roller i organisasjonen og hvem gjør hva? Det er etablert en bildelingsordning med 12 biler for de som jobber i sentrum. Formålet er å legge til rette for en bærekraftig, effektiv og miljøvennlig forvaltning av kommunale kjøretøy.

4.3 Vurderinger

Planer og framdrift

Kommunen skal ha etablert systemer og rutiner for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer.

I 2009 fikk Norge en statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene. Den satt blant annet krav til at kommunene gjennom planlegging og annen myndighetsutøvelse skulle gå foran i arbeidet med å redusere klimagassutslipp, sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. I 2018 ble det vedtatt en ny planretningslinje som også omhandler klimatilpasning.

Det er krav om at det skal være etablert en internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre lover, forskrifter og politiske vedtak følges opp og etterleves. Det er i den sammenheng foretatt anskaffelse av digitalt system for planlegg og rapportering (Framsikt) som ikke er fullt ut tatt i bruk ennå.

Hammerfest kommunes Klima- og miljøplan ble vedtatt i desember 2022 og det har i liten grad vært satt i verk planlagte tiltak. Selv om Hammerfest kommune er sent ute med planlegging av tiltak og virkemidler for klimatilpasning og energiomlegging må det tilføyes at det har vært iverksatt betydelige tiltak tidligere, blant annet er det foretatt innkjøp av el-biler i perioden og det er foretatt opprydding av havn i forbindelse med prosjektet «Ren Havn». Kommunen arbeider med å skaffe seg oversikt over det kommunale fotavtrykket, men arbeidet er ikke kommet langt foreløpig.

Kommunal bygningsmasse

Kommunen skal kunne dokumentere praksis for å følge opp iverksettelse og gjennomføring av oppdrag og tiltak etter klima- og miljøplanen.

I henhold til klima- og miljøplanen er «Oppgradering av bygningsmasse innen 2030» mål nr. 10 i Klima- og miljøplanen, ifølge vår oversikt fra mars 2023 er arbeidet med tiltaket under planlegging. Det er foretatt en gjennomgang av totalforbruk og gjennomsnittlig forbruk av energi i alle kommunale formålsbygg.¹⁶

Ifølge eksterne kompetansemiljø er det foretatt beregninger om at det er et innsparingspotensiale på 2,9 GWh i kommunale formålsbygg, hva innsparingspotensialet er i øvrige kommunale bygg er det ikke gjort rede for. Det er forventet at arbeidet med oppgradering av kommunale bygg vil gi et vesentlig bidrag til arbeidet med et bedre klima-, miljø og effektiv bruk av energi. Arbeidet med å fremskaffe et grunnlag for en plan for oppgradering av bygningsmasse er i gang.

Innkjøp og kontrakter

Kommunen skal sikre at det stilles krav til klima og miljø i anskaffelser og kontrakter.

Hammerfest kommune har i sine styrende dokumenter vedtatt ulike mål for klima- og miljøkrav i sine anskaffelser. Opprettelse av egen innkjøpsfunksjon bidrar til at kommunen har et godt grunnlag for å stille klima- og miljøkrav i innkjøpsprosessen. Undersøkelsen viser

¹⁶ Tabell over «Energiforbruk utvalgte bygg».

Klima-, miljø og energi

imidlertid at innkjøpskontoret ofte blir involvert for sent i innkjøpsprosessen til at alle nødvendige klima og miljøhensyn som kunne vært relevant, lar seg benytte i den spesifikke anskaffelse. I tillegg er det gitt uttrykk for at økonomi er viktigere enn klima- og miljø.

Når det gjelder innkjøp i det store har Hammerfest kommune anledning til å stille krav om klima og miljø til leverandører og innkjøp gjennom anbudsprosedyrer og rammeavtaler. Vår undersøkelse viser at det er foretatt innkjøp utenom rammeavtaler for om lag 103,8 mill. kroner pr. år, noe som tilsvarer ca. 15 % av de samlede innkjøp. Det kan også forstås som om at det er stilt krav til klima og miljø i innkjøp og anskaffelser for om lag 85 % pr. år.

Vår undersøkelse av et utvalg innkjøp, omfanget av innkjøp utenom rammeavtaler, organisering av innkjøpsfunksjonen og innretningen av innkjøpsrutinene viser at Hammerfest kommune fortsatt har et forbedringspotensiale når det gjelder klima og miljøkrav i innkjøp og anskaffelser.

Bilordning

Kommunen skal kunne dokumentere praksis for å følge opp klima-, miljøkrav og effektiv bruk av energi når det gjelder iverksettelse og gjennomføring av oppdrag, tiltak, planer og anskaffelser

Det arbeides aktivt med bildeling og på sikt få flere utslippsfrie biler. Det er lagt til rette for bedre ressursutnyttelse, redusert forbruk, økt ombruk og deleløsninger. Kommunen har aktive prosjekter vedrørende bildeling, utfasing av fossile kjøretøy og alternativ transport under utvikling, men det gjenstår fortsatt en del.

4.4 Konklusjon

I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet.

I denne undersøkelsen har vi undersøkt i hvilken grad kommunen har satt i verk tiltak innenfor områdene fossilfrie kjøretøyer, kommunal eiendomsmasse og innkjøpspolitikk.

Når det gjelder fossilfrie kjøretøyer har kommunen etablert en bildelingsordning med 12 biler for de som jobber i sentrum. Formålet er å legge til rette for en bærekraftig, effektiv og miljøvennlig forvaltning av kommunale kjøretøy.

En strategi for mer effektiv bruk av energi innenfor bolig og formålsbygg i klima- og miljø-sammenheng er under utarbeidelse. Det er dokumentert et potensiale for energieffektivisering i kommunale formålsbygg som også vil gi økonomiske innsparinger.

Det er et strategisk mål å benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp. utfordringer knyttet til rutiner og organisering innenfor kommunale innkjøp bidrar til at klima og miljøhensyn som kunne vært relevant, ikke lar seg benytte i den spesifikke anskaffelse. Denne undersøkelsen dokumenterer at anskaffelser i stort omfang foretas uten at de stilles krav om klimavennlige løsninger og effektiv bruk av energi.

Hammerfest kommune har gått til anskaffelse av digitale verktøy for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer, som ikke er tatt fullt ut i bruk ennå. Hammerfest kommune har i liten grad satt i verk planlagte tiltak på klima- og energiområdet tatt i betraktning at de første statlige planretningslinjer trådte i kraft i 2009.

5 KONKLUSJONER

5.1 Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?

Statlige krav til klimatilpasning kom første gang i 2009 og ble fornyet i 2018. Selv om det har vært iverksatt tiltak for energiomlegging og klimatilpasning har kommunen vært sent ute med planlegging av klimatilpasning og omlegging til mer effektiv bruk av energi.

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder tiltak og virkemidler, men mangler vesentlige deler det er stilt krav om. Her mangler blant annet vurderinger av om klimaendringer vil påvirke kritisk infrastruktur, langsiktige utfordringer, mål og strategier.

5.2 I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet.

I denne undersøkelsen har vi undersøkt i hvilken grad kommunen har satt i verk tiltak innenfor områdene fossilfrie kjøretøyer, kommunal eiendomsmasse og innkjøpspolitikk.

Når det gjelder fossilfrie kjøretøyer har kommunen etablert en bildelingsordning med 12 biler for de som jobber i sentrum. Formålet er å legge til rette for en bærekraftig, effektiv og miljøvennlig forvaltning av kommunale kjøretøy.

En strategi for mer effektiv bruk av energi innenfor bolig og formålsbygg i klima- og miljø-sammenheng er under utarbeidelse. Det er dokumentert et potensiale for energieffektivisering i kommunale formålsbygg som også vil gi økonomiske innsparinger.

Det er et strategisk mål å benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp. Utfordringer knyttet til rutiner og organisering innenfor kommunale innkjøp bidrar til at klima og miljøhensyn som kunne vært relevant, ikke lar seg benytte i den spesifikke anskaffelse. Denne undersøkelsen dokumenterer at anskaffelser i stort omfang foretas uten at de stilles krav om klimavennlige løsninger og effektiv bruk av energi.

Hammerfest kommune har gått til anskaffelse av digitale verktøy for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer, som ikke er tatt fullt ut i bruk ennå. Hammerfest kommune har i liten grad satt i verk planlagte tiltak på klima- og energiområdet tatt i betraktning at de første statlige planretningslinjer trådte i kraft i 2009.

6 ANBEFALINGER

Revisjonen anbefaler at det foretas en vurdering av fremtidig organisering av innkjøpsfunksjonen med tanke på å kunne nå strategiske mål om å benytte innkjøpsmakt til å stille krav om klimavennlige løsninger i anskaffelser og innkjøp.

Hammerfest kommune anbefales å videreføre det gode arbeid innenfor Klima-, miljø og energieffektivisering som allerede er satt i gang.

7 TABELLER OG VEDLEGG

TILTAKSPLAN

TILTA K NR	NAVN	DELMÅL	STATUS	UNDER PLAN- LEGGIN G	I VERK - SATT	DELVI S I VERK- SATT	IKKE I VER K- SATT
1	Klimagassutslipp og tap av natur		Kommunen er i en tidlig fase av planlegging og vil jobbe for å beregne utslipp av klimagasser samt vurdere tap av biologisk mangfold ved naturinngrep.	X			
2	Tilgang til naturgoder	I startfasen, ting må sees i sammenheng av tiltakene	Kommunen er med å sette fokus på dette ved naturinngrep og utbygginger. Også ved arbeid med vannforskriften.				X
3	Luftkvalitet	I bykjernen	Tiltaket er ikke kommet i gang med konkret arbeid, saken er et tema i dialog med Statens vegvesen				X
4	Rene strender	Rydding av strender	Kommunen har jobbet godt over flere år og har gode systemer på plass, kommunen er med i det store strandrydde prosjekter.		X		
5	Renseanlegg og avløp, vannforsyning	Tilfredsstillende løsning ferdig i løpet av 2027	Oversikt over tilstanden, vann/avløpssystemet er gammelt, utskifting foregår stykkevis og delt, men en helhetlig oppgradering er langt unna.			X	

Klima-, miljø og energi

TILTA K NR	NAVN	DELMÅL	STATUS	UNDER PLAN- LEGGIN G	I VERK - SATT	DELVI S I VERK- SATT	IKKE I VERK - SATT
6	Forvaltning av villmarkspreget og verdifulle naturområder	Færrest mulig inngrep og nedbygging av gjenværende, uberørt natur	Kommunen er i gang med å utarbeide kommunedelplan for biologisk mangfold, planen skal være ferdig i løpet av året. Planen vil bidra til større fokus på naturverdier.	X			
7	Etablere grønt næringsfond	Klima og miljø er et sentralt tema i all næringsutvikling med tilhørende arealinngrep i kommunen.	Det vil bli stilt grønne krav til statuttene for tildeling av eksisterende næringsfond. Har etablert et klima- og miljøfond.	X			
8	Dialog med næringslivet om klima- og miljøtiltak.	Klima og miljø er et sentralt tema i all næringsutvikling med tilhørende arealinngrep i kommunen.	Det foregår en løpende dialog internt i avdelingen om emnet. Vi prioriteres ved dialog og kontakt med næringslivet i kommunen.	X			X
9	Lokale energikilder	Vi utnytter lokale energikilder optimalt, deriblant fjernvarmeanlegg og andre lokale muligheter for energiutnytting	Det er etablert et lokalt energiprojekt for å se på bl.a. muligheten til å se på mulighetene for å utnytte lokale energikilder				X
10	Kommunal bygningsmasse	Oppgradering av bygningsmasse innen 2030	Eiendomsavdelingen arbeider med en lokal energiplan og behovet for oppgradering av egne eiendommer.	X			
11	Klimafotavtrykk- og enøk-analyse	Oppgradert kommunal bygningsmasse innen 2030	Eiendomsavdelingen arbeider med en lokal energiplan og behovet for oppgradering av egne eiendommer. Vil også kunne gi bedre tallgrunnlag for kommunens fotavtrykk.	X			

Klima-, miljø og energi

TILTA K NR	NAVN	DELMÅL	STATUS	UNDER PLAN- LEGGIN G	I VERK - SATT	DELVI S I VERK- SATT	IKKE I VERK - SATT
12	Elektrifisering av havneanlegg	Oppgradert kommunal bygningsmasse innen 2030	Noe er gjennomført og flere anlegget er under planlegging.				X
13	Insentiver til alternativ transport	De ansatte i kommuneorganisasjonen bruker kollektiv og sykkel til og fra jobb innen 2027.	De arbeides med prosjekter knyttet til arbeidet med bildeling. Kommunen vil etter hvert foreslå tiltak for at flere setter igjen bilen hjemme.				X
14	Bildeling, utfasing av fossile kjøretøy og alternativ transport	Vi har lagt til rette for bedre ressursutnyttelse, redusert forbruk, økt ombruk og deleløsninger.	Det arbeides aktivt med prosjektet bildeling og på sikt få flere utslippsfrie biler.			X	
15	Kommunal klima- og miljøpraksis	Vi har lagt til rette for bedre ressursutnyttelse, redusert forbruk, økt ombruk og deleløsninger.	Ikke kommet i gang ennå, men vil etter hvert se på kommunalt matsvinn, gjenbruk av elektronikk og annet kontormateriell.			X	
16	Reduksjon av kommunal reisevirksomhet	Vi har lagt til rette for bedre ressursutnyttelse, redusert forbruk, økt ombruk og deleløsninger	Perioden under Covid har gitt gode erfaringer som vil gi mulighet for endring av reisevirksomhet i en fremtid praksis. Det oppfordres til bruk av teams ol.			X	
17	Etablere en kommunal tverrfaglig klima- og miljøgruppe	Vi har lagt til rette for bedre ressursutnyttelse, redusert forbruk, økt ombruk og deleløsninger	Vil se på mulighetene om å opprette en tverrfaglig klima/miljøgruppe for å diskutere relevante problemstillinger i klima og miljøsammenheng				X

Klima-, miljø og energi

TILTAK NR	NAVN	DELMÅL	STATUS	UNDER PLANLEGGING	I VERKSATT	DELVIS I VERK	IKKE I VERKSATT
18	Miljøkrav i anskaffelser	Vi har lagt til rette for bedre ressursutnyttelse, redusert forbruk, økt ombruk og deleløsninger	Tema drøftet med innkjøpsavdelingen	X			
19	Bærekraftig reint havn-prosjekt	Vi har lagt til rette for bedre ressursutnyttelse, redusert forbruk, økt ombruk og deleløsninger	Vil forhåpentligvis bli en del av prioriteringene ved utvikling av nytt havneareal.				X
20	Bidra til lokal matproduksjon	Innbyggerne får tilgang til å produsere lokal mat	Det er nylig igangsatt et prosjekt for lokal matdyrking og kommunens rolle i dette. Det er forslag om å sette av arealer til dette i arealplansammenheng, prosjektbeskrivelse utarbeidet	X			
21	Arealregnskap	Til enhver tid ha oppdatert kompetanse om naturverdiene våre. Ta i bruk ny kunnskap	Planavdelingen har en rimelig god oversikt. Vil følges opp fortløpende.	X			
22	Fremmede og uønskede arter	Til enhver tid ha oppdatert kompetanse om naturverdiene våre. Ta i bruk ny kunnskap	Ha oversikt over svartelistede arter i kommunen. Ingen plan for bekjempelse er foreløpig utarbeidet, men vil bli deltema i kommunedelplanen for biologisk mangfold.	X			
23	Kunnskapsformidling innenfor naturmangfold og klima	Til enhver tid ha oppdatert kompetanse om naturverdiene våre. Ta i bruk ny kunnskap.					X

Klima-, miljø og energi

ENERGIFORBRUK UTVALGTE BYGG

Energiforbruk	areal	KWh	E-kjele	Fjern-	Energiforb	2018	Tot energi
2017 og 2018		2018		varme	2018 KWH	KWh/m2	2017/KWh
Breilia skole	10100	639365	127009	842650	1609024	159,30	1521186
Baksalen skole	6750	211911			211911	31,394	665422
Daltun skole	816	101878			101878	124,85	72582
Fjordtun skole	5355	445661	456871		902532	168,54	1118948
Fuglenes skole	3450	473472			473472	137,23	482518
Forsøl skole	1414	281351			281351	198,97	261972
Elvetun skole	1200	212706			212706	177,25	202469
Reindalen skole	2860	600017			600017	209,79	680246
Skihuset skole	215	31872			31872	148,24	36329
Akkarfjord skole	1120	366120			366120	326,89	472307
Totalt skole	33280	3364353	583880	842650	4790883	143,95	5513979
Rypefjord barnehage	675	150965			150965	223,65	149909
Elvetun barnehage gml	600	139763			139763	232,93	190189
Elvetun barnehage ny	800	125020			125020	156,27	126231
Radioen barnehage	750	21429			21429	28,57	237388
Mylingen barnehage	809	64024			64024	79,13	84533
Håja Barnehage	1830	212513			212513	116,12	265904
Reindalen barnehage	600	139605			139605	232,67	139605
Nissenskogen Barnehage	515	97330			97330	188,99	93701
Breidablikk barnehage (490m2)							
Totalt barnehager	6579	950649			950649	144,49	1287460
Kirkeparken (KOS)	6942	678238	152531	878474	1709243	246,21	687862
Kirkeparken (Oms.bolig) (885m2)							
Rypefjord sykehjem	3210	443509	701505		1145014	356,70	1128600
Rypefjord Aldersp. ((715m2)	715	171395			171395	239,71	205662
Vegaveien (1000m2)	1000	314661			314661	314,66	
Utsikten bokollektiv	1010	287565			287565	284,71	286305
Finnmarksveien 65	1450	247136			247136	170,43	216325
Skaidiveien 20	939	174292			174292	185,61	161997
Turistveien 41	537	89738			89738	167,10	114643
Idrettsveien 56 Montenegro	900						
Totalt institusjonslokaler	16703	2406534	854036	878474	4139044	247,80	2801394

Klima-, miljø og energi

Energiforbruk	areal	KWh	E-kjele	Fjern-	Energiforb	2018	Tot energi
2017 og 2018		2018		varme	2018 KWH	KWh/m2	2017/KWh
Kommunehuset	3620	155654		250842	406496	112,29	438027
Strandparken NAV kommune	332	367749		322540	690289	2079,18	698188
Strandparken Helse og pl, adm	456						
Strandparken Legetj	1084						
Strandparken helsesøster	471						
Sanitetsbadet kontorer (bygg tot 1400)	700	137633		204286	341919	488,45	246682
IT-avd,Kirkekontor	420	43885			43885	104,48	46371
Storgata 24	963	92036		119810	211846	219,98	107369
Breidablikk driftsbygning	1890	82763	251532		334295	176,87	313213
Strandgata 49	355	11095			11095	31,25	12445
strandgata 71-79 kontorlokaler	960	201749	50	176721	378520	394,29	378410
Gml Baks			245916		245916		
Totalt administrasjonslokaler	13141	1224649	525996	1264765	3015410	229,46	2622063
Isbjørnhallen	7059	1064266	215652		1 279 918	181,31	1418189
Breidablikkhallen	4752	445859	629290		1 075 149	226,25	1012969
Flerbrukshallen	5860	490462			490 462	83,69	500445
Sanitetsbadet basseng	700	137633		204286	341 919	488,45	490604
Totalt idrettsbygg	18371	2138220	844942	204286	3187448	173,50	3422207
AKS	5056	855244	0	942874	1798118	355,64	2347946
Bootleg	570	41489			41489	72,787	113493
Biblioteket	1960	285428			285428	145,62	247502
Gjenreisningsmuseet	600	1026883			1026883	1711,47	1022315
Totalt kulturbygg	8186	2209044	0	942874	3151918	385,03	3731256
Totalt utvalgte bygg	96260	12293449	2808854	4133049	19235352	199,82	19378359

8 KILDER OG LITTERATUR

Rettslige kilder og faglitteratur

- Lov om planlegging og byggesaksbehandling
- Forskrift av 28. september 2018 Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.
- Lov om offentlige anskaffelser
- Forskrift om offentlige anskaffelser
- KommuneLOven
- Veileder internkontroll i kommunesektoren
- Prop.51 L (2015-2016) Offentlige anskaffelser

Kommunale dokumenter

- Hammerfest kommunes planstrategi
- Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2023
- Kommuneplanens arealdel
- Grønne Hammerfest
- Klima- og miljøplan 2022-2027
- Budsjett- og økonomiplan (klimabudsjett)
- Tematiske planer og strategier som omhandler klima- og miljø
- Energiforbruk 2017 og 2018 utvalgte bygg

Andre kilder:

- www.statsbygg.no/energi
- Energi i statsbygg og byggenæringen

Vedlegg 1: Kommunedirektørens kommentarer

Hammerfest kommune
Hámmerfeastta suohkan

Kommunedirektør

Vest-Finnmark Kommunerevisjon Iks Oarje-
Finnmarkku Suohkanrevisuodna Sgo
Postboks 1023
9503 Alta

Dato: 14.07.2023
Vår ref: 23/718- 12
Deres ref:
Saksbehandler: Elisabeth Paulsen
Telefon:

Forvaltningsrevisjonsrapport "Klima-, miljø og energi" - kommunedirektørens uttalelse

Det vises til oversendt forvaltningsrapport «Hammerfest kommune, Klima, miljø og energi» 30.06.23.

Vi har gjennomgått rapporten med vekt på konklusjoner og anbefalinger.

Det som er skrevet i rapporten er gjenkjennbart og anbefalingene tas så langt til orientering.

Med hilsen

Elisabeth Paulsen
kommunedirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Vedlegg 2: Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er samlebetegnelsen på de krav og forventninger som brukes i den enkelte forvaltningsrevisjon for å vurdere den reviderte virksomhet. Faktagrunnlaget vurderes opp mot kriteriene og danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes. Kriteriene er også presentert i innledningen til det enkelte delkapittel for å gi leseren en bedre oversikt over innholdet.

Nedenfor følger en presentasjon av revisjonskriteriene som er lagt til grunn i undersøkelsen, der det blir redegjort for grunnlaget for kriteriene:

Problemstilling 1:

Har kommunen innarbeidet tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sine planer i samsvar med regelverket?

Revisjonskriterier:

- Kommunen skal i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.
- Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier.
- Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging.
- Planer som behandler klima- og energispørsmål, skal vurderes revidert hvert fjerde år.

Revisjonskriteriene er utledet fra:

Forskrift av 28. september 2018 Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

I henhold til statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging, skal kommunen i sin overordnede planlegging innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser, der det også tas hensyn til effektiv ressursbruk for samfunnet. Tiltak og virkemidler bør også sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Planer som behandler klima- og energispørsmål skal følges opp gjennom kommuneplanens handlingsdel og mer detaljert planlegging, og legges til grunn og gi føringer for kommunene.

Den statlige planretningslinjen slår fast at kommunen bør se tiltak for klimatilpasning og klimagassreduksjoner i sammenheng der det er relevant se punkt 1. Det er viktig å planlegge for løsninger som både reduserer utslippene og som reduserer sårbarhet og risiko som følge av klimaendringer.

Problemstilling 2:

I hvilken grad har kommunen iverksatt planlagte tiltak på klima- og energiområdet?

Formuleringen av vedtatt problemstilling vurderes å være lite hensiktsmessig, revisor legger følgende forståelse av problemstillingen til grunn i det videre arbeidet.

Alt:

Har kommunen iverksatt planlagte tiltak i henhold til i henhold til fremdriftsplan.

Revisjonskriterier:

- Kommunen skal ha etablert systemer og rutiner for iverksettelse og gjennomføring av vedtak og planer
- Kommunen skal sikre at det stilles krav til klima og miljø i anskaffelser og kontrakter
- Kommunen skal kunne dokumentere praksis for å følge opp iverksettelse og gjennomføring av oppdrag og tiltak etter klima- og miljøplanen.

Revisjonskriteriene er utledet fra:

Kommuneloven § 25-1:

Kommuneloven § 25-1 stiller krav om at kommunen skal ha etablert en internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre lover, forskrifter og politiske vedtak følges opp og etterlevs. Internkontroll skal tilpasses virksomhetens størrelse og egenart, det samme gjelder interne rapporteringsrutiner som er en del av kommunens internkontroll. Kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen.

Lov om offentlige anskaffelser § 5:

Det går det frem av § 5 andre ledd at det skal stilles egnede krav og kriterier i ulike trinn i anskaffelsesprosessen «slik at offentlige kontrakter gjennomføres på en måte som fremmer hensyn til miljø, innovasjon, arbeidsforhold og sosiale forhold, forutsatt at kravene og kriteriene har tilknytning til leveransen».¹⁷

Kommuneplanens samfunnsdel og Klima- og miljøplan 2022-2027:

I kommuneplanens samfunnsdel¹⁸ er et av de mest sentrale bærekraftsmål å planlegge å gjennomføre innovative og lønnsomme energitiltak i kommunale bygg, herunder energiforsyning i egne bygg. I klima- og miljøplanen ligger det også en formulering om å «Feie for egen dør»¹⁹ hvor det gjelder å redusere utslipp fra egne kjøretøy samt energiforsyning i egne bygg.

¹⁷ Det er slått fast i flere stortingsmeldinger og handlingsplaner at offentlige oppdragsgivere skal gå foran og bruke markedsmakten sin til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger i anskaffelsene sine, blant annet.

¹⁸ Klima- og miljøplan 2022-2027, s.3.

¹⁹ Klima- og miljøplan 2022-2027, s.4.

Vedlegg 3: Metode og gjennomføring

Generelt om forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av kommunens økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

De sentrale elementene for planlegging, gjennomføring og kvalitetssikring av forvaltningsrevisjoner bygger på *Standard for forvaltningsrevisjon* (RSK 001). Standarden angir god kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i temaer og problemstillinger som ligger i oppdraget fra kontrollutvalget, utledes relevante revisjonskriterier. Deretter kartlegges og beskrives de undersøkte virksomhetenes systemer, praksis eller resultater på aktuelle områder.

Faktabeskrivelsen blir så vurdert opp mot revisjonskriteriene, med vekt på avvik og sammenfall. Dette leder frem til konklusjoner og eventuelle anbefalinger.

Beskrivelse av prosjektgjennomføringen

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til gjeldende standard for forvaltningsrevisjon²⁰.

Oppstartbrev ble sendt kommunedirektøren den 16.januar med anmodning om å oppnevne kommunens kontaktperson i oppdraget. Oppstartsmøte ble gjennomført den 8.februar og innsamling av data ble satt i gang samme dag ved intervju av relevante fagpersoner fra kommunen

I denne forvaltningsrevisjonen har vi gjennomført fokusgruppeintervju og e-postintervju med fagfolk innenfor eiendomsforvaltning, innkjøp, bilordning og arealplanlegging mv. og vi har gjennomført dokumentanalyse av kommuneplanens samfunnsdel og -arealplan, kommuneplanens planstrategi, klima- og miljøplanen, rapporter, møtereferater og andre interne dokumenter som går fram av denne rapport. Referater fra intervju er verifisert av deltakerne og alle data som er fremkommet muntlig og som er brukt i rapporten er akseptert av kilden.

I klima- og miljøplanen er det lagt opp til 23 «Oppdrag» som skal sørge for at delmål, strategier og mål oppnås. Ifølge vår gjennomgang er ett «Oppdrag» av de 23 som det er lagt opp til satt i verk og fire «Oppdrag» delvis iverksatt.²¹ Øvrige «Oppdrag» er ikke iverksatt, delvis iverksatt eller under planlegging.

Revisor har ikke sett det som hensiktsmessig å følge opp alle 23 oppdrag i denne rapport, vi har imidlertid sett nærmere på noen få områder for å besvare kontrollutvalgets problemstillinger, dette er bruk av energi i kommunal bygningsmasse, innkjøp og kontrakter og bilordning (ref. Vår forståelse av oppdraget i Prosjektskissen for dette prosjektet).

Det ble foretatt seks intervju i løpet av 15. og 16. februar og oppfølgende intervju med innkjøpsavdelingen ble gjennomført den 7.mars for å gjennomføre detaljkontroller og å innhente supplerende data.

Valgte metoder

Metode er samlebetegnelsen på de framgangsmåtene som benyttes for å samle inn og analysere data som kan gi svar på problemstillingen i en undersøkelse.

Kvalitativ metode er en forskningsmetode som brukes ved innsamling og analyse av kvalitative

²⁰ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon fastsatt av Norges kommunerevisorforbunds styre 1. februar 2011

²¹ Se TILTAKSPLAN under tabeller I denne rapport.

data. Dette er data som vanligvis foreligger i form av tekst, i motsetning til kvantitative data, som uttrykkes i form av tall eller mengdetermer. Metoder for innsamling av kvalitative data kan være observasjon, intervjuer eller kvalitativ innholdsanalyse. Kvalitative studier omfatter gjerne et fåtall enheter, men metoden er egnet til å oppnå en dypere kunnskap om den utvalgte enhet.

Triangulering brukes om det å referere til observasjoner ved å bruke minst to ulike perspektiver. Ved å kombinere forskjellige perspektiver kan man avdekke svakheter ved perspektivene hver for seg. Om de ulike perspektivene peker i ulik retning så indikerer det at perspektivene har skjevhet, mens om perspektivene peker i samme retning kan det indikere at resultatene har høy validitet. I denne forvaltningsrevisjonen har vi søkt å triangulere innsamlet data ved dokumentanalyse og intervju mot forskjellige kilder, tidspunkt og personer.

Vi har gjennomført detaljkontroll av et mindre antall anskaffelser og foretatt analytiske kontroller av utvalgte innkjøp. Det har imidlertid vært en utfordring å triangulere data for noen av revisjonskriteriene for å gi datagrunnlaget tilstrekkelig validitet.

Gyldighet og pålitelighet

Kommunerevisjonens kvalitetssikring av datagrunnlaget omfatter en vurdering av dataenes gyldighet og pålitelighet. Med gyldighet menes hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle eller undersøke, mens pålitelighet refererer til hvor nøyaktig innsamlingen av data har vært.

Undersøkelsen bygger på data innhentet ved hjelp av flere metoder og fra ulike datakilder, som for eksempel intervju og gjennomgang av plandokumenter vedtatt av kommunestyret som har blitt stilt opp mot krav i lov og forskrift. Der hvor det har vært en oppgave å måle kommunens praksis opp mot virkeligheten har det vært gjennomført detaljkontroller av dokumentgrunnlaget.

I vårt utvalg på åtte innkjøp fant vi fire innkjøp hvor det ikke var stilt krav til klima- og miljø. Dette utgjør 50% og dersom man projiserer dette opp til å omfatte alle innkjøp er det lett å trekke konklusjonen om at hvert annet innkjøp er foretatt uten at det er stilt krav til klima- og miljø. Vårt utvalg er imidlertid såpass lite at undersøkelsen alene ikke inneholder tilstrekkelig materiale til å trekke en slik konklusjon. Undersøkelsen er imidlertid etter vår vurdering, stor nok til å konkludere med at det er foretatt innkjøp uten at det er stilt krav til klima- og miljø, da det ikke er stilt spørsmål ved størrelsen på innkjøp uten miljøkrav.

Referater fra intervju er verifisert av deltakerne. Noen av tilbakemeldingene har vært av en slik karakter at det har medført korrigeringer av rapporten.

Samlet sett mener vi at datagrunnlaget gir et tilfredsstillende pålitelig og gyldig grunnlag for våre vurderinger og konklusjoner

Intern kvalitetssikring

Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll ISQC²². Undersøkelsen og rapporten er vurdert å ha nødvendig faglig og metodisk kvalitet, herunder også konsistens mellom bestilling, problemstillinger, revisjonskriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

22 International Standard on Quality Control 1

Høring

Kommunedirektøren har fått anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som fremgår av rapporten. Rapporten ble sendt kommunedirektøren på høring den 26.mai d.å. I kommunens høringssvar som forelå den 23.juni lå det flere tilbakemeldinger på høringsutkastet som førte til noen endringer i vurderinger og konklusjoner.

Rapporten ble sendt på ny høring 30.juni, svar forelå den 17.juli.

Høringssvaret fremgår av rapportens vedlegg 1.

Vedlegg 4: Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors egenerklæring

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors vurdering av uavhengighet i forhold til

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor kommunen som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for.

Aud S Opgård

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK01028

Sak 30/23

FORSLAG TIL KOMMUNIKASJONSSTRATEGI - INNSPILL FRA KONTROLLUTVALGET

Saksdokumenter:

- Utkast til kommunikasjonsstrategi for kontrollutvalget i Hammerfest kommune

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget tar forslag til kommunikasjonsstrategi til orientering, og ber sekretariatet innarbeide eventuelle innspill fra kontrollutvalget i endelig forslag til kommunikasjonsstrategi, som vedtas av nyvalgt kontrollutvalg.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget bør sørge for å informere og synliggjøre arbeidet sitt¹. Arbeidet til kontrollutvalget vil ofte være av stor offentlig interesse. Kontrollutvalget kan synliggjøre sitt arbeid både internt i kommunen og overfor media og innbyggere i kommunen.

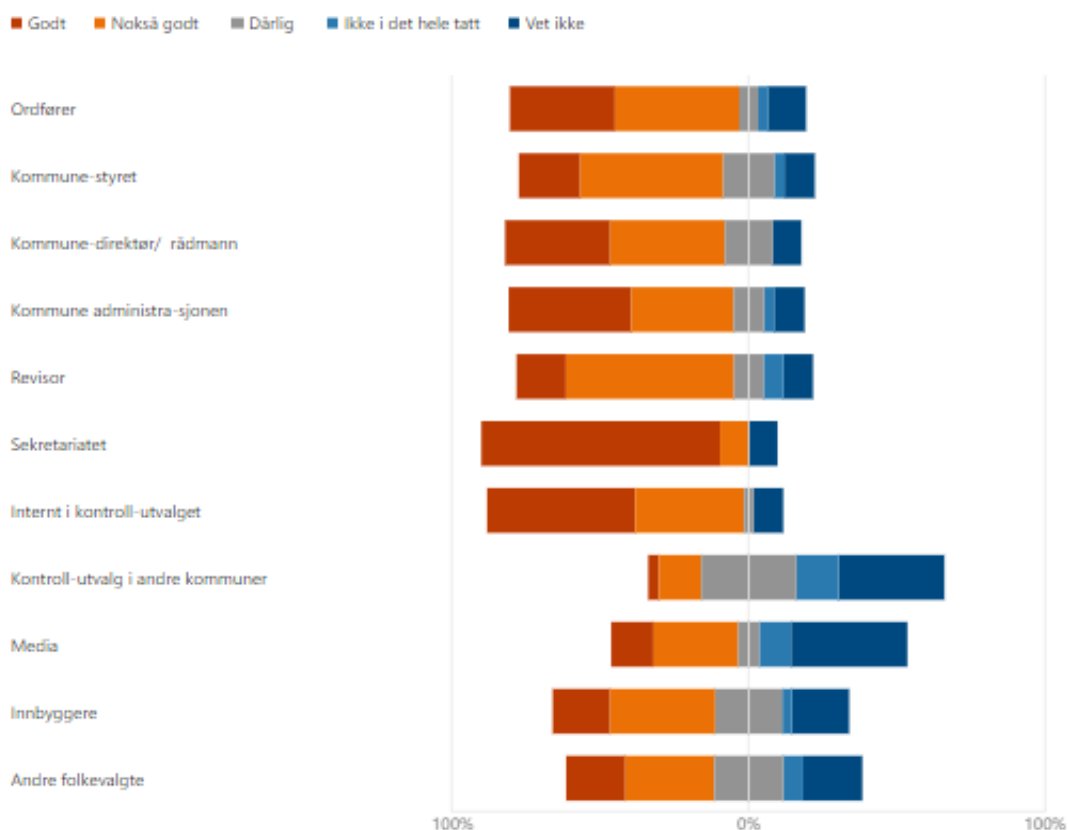
Forum for kontroll og tilsyn (FKT) anbefaler i sin veileder for henvendelser til kontrollutvalget (utgitt i 2022) at det lages en kommunikasjonsstrategi for kontrollutvalg. Det kan hjelpe kontrollutvalget til å nå sine mål, og man kan i større grad forutse konsekvensene av det som formidles. Mediene gir en mulighet til å kommunisere med innbyggerne. Gjennom å være åpen, troverdig og vise tydelighet i hva som er kontrollutvalgets rolle, kan innbyggerne og mediene oppfatte kontrollutvalget som et ryddig og viktig kontrollorgan.

Sekretariatet har spurt om samarbeid og kommunikasjon i undersøkelsen om kontrollutvalgets arbeid, som ble gjennomført blant medlemmer og varamedlemmer i kontrollutvalg i Vest-Finnmark i juni/juli 2023. Resultatet fra undersøkelsen viser at medlemmer/ varamedlemmer i kontrollutvalgene i Vest – Finnmark vurderer kontrollutvalgenes samarbeid og kommunikasjon med eksterne og interne aktører på følgende måte:

¹ Kontrollutvalgsboka kap. 5 s. 40, Kommunal og distriktsdepartement (3. utgave, 2022)

5. Hvordan har samarbeidet og kommunikasjon med følgende aktører fungert ?

[Flere detaljer](#)

Figur 1 Resultat fra spørreundersøkelse - kontrollutvalg Vest Finnmark 2023. Kilde Kusek IKS

Undersøkelsen viser at de som svarte på denne undersøkelsen, er mest fornøyd med samarbeid og kommunikasjon internt i kontrollutvalget og med sekretariatet. De er minst fornøyd med sin eksterne kommunikasjon og samarbeidet med kommunestyret, andre folkevalgte, innbyggere og media.

Sekretariatet har utarbeidet utkast til kommunikasjonsstrategi, etter mal og anbefalinger fra FKT og med utgangspunkt i lokale evalueringer og erfaringer fra kontrollutvalgene i Vest- Finnmark.

Sekretariatets vurdering:

Kontrollutvalget er ikke pålagt å ha en kommunikasjonsstrategi. Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget vedtar en kommunikasjonsstrategi etter valget for gjeldende valgperiode. Utkastet legges til høring i sittende kontrollutvalg for innspill til strategien.

Kontrollutvalget anbefales å diskutere følgende spørsmål, og eventuelt komme frem til punkter som kan inngå en kommunikasjonsstrategi:

- 1) Hvilke mål har kontrollutvalget for kommunikasjonen?
- 2) Hvem ønsker kontrollutvalget å henvende seg til?
- 3) Skal kontrollutvalget ha en aktiv eller tilbakeholden medieprofil?

- 4) Hvem uttaler seg på vegne av kontrollutvalget, og når?
- 5) Hva skal kommuniseres ut (saker, rapporter, protokoller etc.)?
- 6) Hvilke kommunikasjonskanaler ønsker kontrollutvalget å legge vekt på

Sekretariatet foreslår at kontrollutvalget tar forslag til kommunikasjonsstrategi til orientering, og ber sekretariatet innarbeide eventuelle innspill fra kontrollutvalget i endelig forslag til kommunikasjonsstrategi, som vedtas av nyvalgt kontrollutvalg.

Utkast til Kommunikasjonsstrategi for 2024 – 2027

0	Innledning
0.1	Kontrollutvalget skal være kjent og synlig for innbyggere, brukere av kommunens tjenester, ansatte og folkevalgte i kommunen. Gjennom kommunikasjonsstrategien ønsker kontrollutvalget å tydeliggjøre hvor og hvordan kontrollutvalget og utvalgets medlemmer kommuniserer med de nevnte gruppene. Kontrollutvalgets mandat er å være kommunestyrets utøvende kontrollorgan.
1	Formål
	Skape større forståelse av kontrollutvalgets rolle og oppgaver, og å bidra til et godt samspill mellom eksterne og interne aktører i den kommunale egenkontrollen.
1.1	Kontrollutvalsarbeid skal bidra til læring og forbedring og skal ha verdi for flere enn de som blir kontrollert. Informasjon om kontrollutvalgets arbeid skal være med på å styrke og synliggjøre kontrollutvalg.
1.2	Funn og anbefalinger i undersøkelser, kontroll- og revisjonsarbeid skal bidra til intern læring i organisasjonen og evt. kommunale selskaper.
1.3	Informasjon om kontrollutvalgets arbeid skal være med på å bygge tillit til kommunen ved at innbyggerne får vite at det foregår kontrollarbeid, og med det få kjennskap til resultatene av dette arbeidet og hva det fører til av læring.
1.4	Andre kommuner kan også ha nytte av rapportene i sitt arbeid, da som inspirasjonskilde og til å trekke lærdom og erfaring av dette inn i egen organisasjon.
1.5	Rolleforståelse, god dialog og samhandling mellom kommunestyret, kontrollutvalg, sekretariat og revisor skal bidra til å gjøre kontrollarbeidet bedre og mer effektivt, og bidra til en bedre kommune.
1.6	Kontrollutvalget uttaler seg på grunnlag av sin kontrollfunksjon, og går ikke inn i politiske diskusjoner.

Kontrollutvalget i NN kommune

	Uttalelsene skal være lojale i forhold til kontrollutvalgets vedtak. Informasjonen som gis, skal samsvare med den informasjonen som er gjort kjent for de øvrige medlemmene i utvalget.

Kontrollutvalget i NN kommune

2	Kontrollutvalget ønsker å være synlig for ansatte og folkevalgte i kommunen.
2.1	Kontrollutvalget skal rapportere om resultatet av sitt arbeid til kommunestyret. ¹ I rapporteringen er det viktig at kontrollutvalget presenterer sitt arbeid på en god og forståelig måte, for å bidra til en god debatt. Kontrollutvalgets leder, eller den lederen måtte bemyndige, har møte- og talerett i kommunestyret og vil være saksordfører for kontrollutvalgets saker. ²
2.2	Kontrollutvalget som organ skal ha en aktiv dialog og samhandling med politisk ledelse, folkevalgte organ, råd, utvalg og ombud samt kommunedirektør/rådmannen. Kontrollutvalget innhenter informasjon gjennom orienteringer, undersøkelser, rapporter og virksomhetsbesøk for å få kunnskap og innsikt i den kommunale virksomheten.
2.3	Kontrollutvalget vil legge enkelte av sine møter til kommunale virksomheter og til selskaper som kommunen har eierinteresser i for å skape oppmerksomhet om utvalgets kontrollfunksjon i organisasjonen og kommunalt eide selskaper.

¹ Jfr. Kommuneloven § 23-5, Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 4 og § 5

² Jfr. Kommuneloven § 23-2 annet ledd

Kontrollutvalget i NN kommune

3	Kontrollutvalget ønsker å være synlig for innbyggere og brukere av kommunens tjenester.
3.1	Innbyggerne skal ha mulighet til å følge med på hva kontrollutvalget arbeider med. Det er viktig for demokratiet at arbeidet til kontrollutvalget er synlig og tilgjengelig slik at det er mulighet for å komme med innspill. Den enkelte innbygger har krav på god og reell tilgang til informasjon om kommunen og kontrollutvalget sine aktiviteter.
3.2	Media skal ha kjennskap til kontrollutvalget sitt arbeid for å kunne sette seg inn i aktuelle saker som kontrollutvalget arbeider med. Kontrollutvalgets saker kan ha allmenn interesse ut over kommunens ansatte, folkevalgte og innbyggere.
3.3	Kontrollutvalgets leder eller den lederen måtte bemyndige, ivaretar kontakten med media på vegne av utvalget. I saker som er av allmenn interesse, kan utvalgets leder kontakte media for å sørge for at sakene får mediedekning. Leder av kontrollutvalget kan på oppdrag fra kontrollutvalget, ta direkte kontakt med media og journalister for å korrigere og bedre informasjonstilfanget.
3.4	Dersom kontrollutvalget ønsker en mer proaktiv mediestrategi, kan det sendes ut pressemelding om kontrollutvalgets arbeid og vedtak. Spesielt er dette interessant i forbindelse med behandling av saker av allmenn interesse.
3.5	Utvalgets medlemmer kan uttale seg til media om vedtaket i kontrollutvalget. Ved å ta standpunkt i, eller engasjere seg spesielt i en sak i forkant av kontrollutvalgets behandling, kan dette medføre inhabilitet for vedkommende ved behandling av saken.

Kontrollutvalget i NN kommune

4	Informasjons- og kommunikasjonskanaler
4.1	Kontrollutvalget har egen hjemmeside under sekretariatet, www.kusek.no og det finnes link til denne siden under kommunens hjemmeside. I tillegg kan kontrollutvalgets arbeid bli kjent gjennom medieoppslag og pressemeldinger.
4.2	Kontrollutvalgets hjemmeside skal inneholde opplysninger om: <ul style="list-style-type: none">▪ medlemmer i kontrollutvalget, og hvem som er leder og nestleder▪ kontaktinformasjon til sekretariatet▪ Kalender med møteplan▪ møteinnkalling med sakliste og saksfremlegg▪ møteprotokoller▪ plan og rapporter for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll▪ risiko og vesentligvurderng▪ kontrollutvalgets årsrapporter▪ kontrollutvalgets årsplaner▪ andre revisjonsrapporter▪ kontrollutvalgets eget reglement, interne retningslinjer/ rutiner▪ link til kontrollutvalgets hovedoppgaver og andre relevante regelverk▪ informasjon om henvendelser til kontrollutvalget
4.3	Sosiale medier vurderes som uaktuell informasjons- og kommunikasjonskanal i kontrollutvalgets kommunikasjon.
4.4	Språkpolitikk -Informasjon fra kontrollutvalget skjer på norsk .Plikter i forhold til det samiske språket? Velge språk? Kautokeino-Karasjok og Porsanger.

S A K S F R A M L E G G

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK01029

Sak 31/23

KONTROLLUTVALGETS FORSLAG TIL BUDSJETT FOR KONTROLLARBEIDET I 2024

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget viser til utvalgets foreslåtte budsjett for kontrollarbeidet i Hammerfest kommune for 2024 med en netto ramme på kr 2 673 168.

Nettorammen inkluderer ikke utgifter til revisjon av Hammerfest Havn KF og Hammerfest Parkering KF. Dette revisjonsarbeidet faktureres på timebasis og etter medgått tid.

Med henvisning til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 oversender kontrollutvalget budsjettforslaget til Hammerfest kommunestyre med kopi til formannskapet.

Budsjettforslaget fra kontrollutvalget kan bare endres av kommunestyret. Grunnen til dette er at kontrollutvalget skal være fritt og uavhengig av de organene som utvalget skal kontrollere.

Saksopplysninger:

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme for kontrollarbeidet skal følge formannskapets innstilling til kommunestyret. Kontrollutvalgets budsjettforslag følger uendret saken. Det skal være klart og tydelig for kommunestyret hva kontrollutvalget har foreslått.

Kommunestyret skal vedta et samlet budsjett for kontrollarbeidet i kommunen, blant annet utgifter til kontrollutvalget, sekretariatsbistand og revisjon.

Budsjettforslaget fra kontrollutvalget kan bare endres av kommunestyret. Grunnen til dette er at kontrollutvalget skal være fritt og uavhengig av de organene som utvalget skal kontrollere. Tilstrekkelige budsjetttrammer er en forutsetning for at kontrollutvalget skal kunne utføre alle oppgavene utvalget har ansvaret for.

Budsjettets utgiftsposter kan generelt sett deles inn i tre hovedområder: kontrollutvalgets interne drift, kjøp av sekretariatstjenester og kjøp av revisjonstjenester.

Intern drift

Budsjettet for kontrollutvalgets interne drift er for 2024 foreslått å være budsjett 2023 justert for kommunal deflator, som er anslått til å bli på 5,2 prosent.

Sekretariatstjenester

Kusek IKS bistår blant annet med følgende sekretariatstjenester til kontrollutvalget i Hammerfest kommune:

- Forsvarlig utredning av saker som skal til behandling i kontrollutvalgene
- Praktiske og faglige oppgaver tilknyttet kontrollutvalgenes møtevirksomhet
- Oppfølging av vedtak i kontrollutvalg / kommunestyre
- Risiko- og vesentlighetsvurderinger (RVV)
- Utarbeidelse av forslag til Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- Oppfølging av Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- Oppfølging av gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller
- Økonomi- og budsjettarbeid for kontrollarbeidet i kommunene
- Bistå ved valg av revisjonsordning og valg av revisjonsenhet
- Bistå kontrollutvalgene i ivaretagelse av påse-ansvar med forvaltningen og revisjonen
- Ivareta kontrollutvalgenes arkiv

Representantskapet i Kusek IKS har vedtatt et budsjett for 2024 med en fordelt utgift for Hammerfest kommune på kr 800 168 i 2024, noe som representerer en økning på kr 205 933. Økningen skyldes planlagt oppretting av ny stilling i sekretariatet grunnet økt arbeidsmengde, lønns- og prisstigning (kommunal deflator er anslått til 5,2 prosent), samt utgifter til innkjøp og drift av ny dataprogramvare for saksbehandling og arkiv.

Revisjonstjenester

Hammerfest kommunes kjøp av revisjonstjenester framgår av inngått avtale mellom KomRev NORD IKS og Hammerfest kommune.

I avtalen framgår det at avtalen omfatter kommunens behov for lovpålagte revisjonsoppgaver:

- Oppmøte i kommunestyret og kontrollutvalget hvor revisjonssaker blir behandlet¹
- Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll (avtalte revisjonsprosjekter iht. plan fra kontrollutvalget)
- Revisjon av kommunens hovedregnskap
- Særattestasjoner
- Eksisterende legater

Andre tjenester som også inngår i avtalen er følgende:

- Rådgivning i regnskapsspørsmål og løpende rådgivning vedrørende fortolkning av lovverk, forskriftsverk
- Kommunikasjon mot ledelsen

KomRev NORD IKS har oversendt budsjettanslag for 2024. For både kommunene og KF-ene har KomREV NORD brukt anslått deflator på 5,2 %. For Hammerfest kommune vil dette utgjøre anslåtte utgifter til revisjonstjenester på kr 1 683 000 i 2024. Revisjon av Hammerfest Havn KF og Hammerfest Parkering KF er ikke inkludert i dette tallet.

Følgende tjenester vil bli fakturert særskilt basert på timepris i henhold til de enhver tid gjeldende timesatser i selskapet dersom Hammerfest kommune bestiller disse:

- Granskninger
- Underslag/misligheter
- Forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll utover kommunens andel av ressursene skissert i pkt. 3
- Utarbeidelse av økonomiske analyser
- Rådgivning i forbindelse med organisasjonsomlegginger
- Gjennomføring av brukerundersøkelser
- Rådgivning i forbindelse med utarbeidelse av styringssystemer
- Revisjon av kommunale foretak
- Nye legater

Kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontrollarbeidet i Hammerfest kommune i 2024 er som følger:

Funksjon 110 Kontroll og revisjon		Budsjett 2023	Budsjett 2024
	Møtegodtgjørelse	57 101	60 000
	Ref. tapt arbeidsfortjeneste	17 972	18 900
	Kontormateriell	0	0
	Abonnement	2 670	2 800
	Beverting møter/kurs	3 697	3 900
	Opplæring, kurs	47 550	50 000
	Skyss- og kostgodtgjørelse	12 632	13 300
	Andre transportutgifter	26 393	27 800
	Avgifter, gebyr, lisenser, kontingent	12 632	13 300
	Kjøp av tjenester	200 000	0
	Kjøp fra IKS (revisjon)	1 931 273*	1 683 000**
	Kjøp fra IKS (sekretariat)	594 235	800 168
Sum netto driftsutgifter		2 906 155	2 673 168

* Anslåtte utgifter til kjøp av revisjonstjenester fra Vefik IKS i 2023 (budsjettall for 2022 pluss kommunal deflator)

** Anslåtte utgifter til kjøp av revisjonstjenester fra KomRev NORD IKS i 2024 (regnskapstall for 2023 på kr 1 600 000 pluss kommunal deflator)

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Hammerfest kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	26. september 2023	J.nr:	KUSEK01030

Sak 32/23

KONTROLLUTVALGETS EGNEVALUERING FOR VALGPERIODEN 2019-2023

Saksdokumenter

- Sammendrag av resultater fra spørreundersøkelse om kontrollutvalgets arbeid
- Datamateriale - spørreundersøkelse

Sekretariatets tilrådning:

Saken legges frem uten tilrådning.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget har som praksis å foreta en egnevaluering av sitt arbeid¹. Det er kommunevalg høsten 2023, og dette innebærer at nåværende kontrollutvalgsperiode går mot slutten. Det er derfor naturlig at kontrollutvalget gjør en avsluttende evaluering for denne valgperioden, og som kan viderebringes som et nyttig erfaringstilfang til aktørene i neste valgperiode.

Sekretariatet gjennomførte en spørreundersøkelse om egnevaluering av arbeidet i kontrollutvalg i juni og juli 2023, og resultatene er vedlagt denne saken. Spørreundersøkelsen har gått ut til alle kontrollutvalgene KUSEK IKS er sekretariat for.

Kontrollutvalget står fritt til å diskutere saken. I kontrollutvalgshåndboken (omtale på side 79/80) omtales følgende spørsmål som kan være aktuelle for utvalget å drøfte:

- Blir møtene gjennomført på en effektiv og engasjerende måte?
- Er antall møter tilstrekkelig med hensyn til saksmengde?
- Klarer kontrollutvalget å fylle kontrollfunksjonen på en god måte?
- Hvordan blir utvalget oppfattet av andre sentrale aktører slik som kommunestyret og administrasjonen?

¹ Kontrollutvalgsboka kap. 11 Oppfølging og evaluering, s. 79

- Er det klare roller og klar ansvarsdeling mellom kontrollutvalget, kommunestyret og administrasjonen?
- Hvordan fungerer samarbeidet med revisor?
- Hvordan fungerer samarbeidet med sekretariatet?

Sekretariatets vurdering

Kontrollutvalgets egnevaluering vil være nyttig som erfaringsoverføring til nytt kontrollutvalg. Sekretariatet vil notere innspill som fremkommer under diskusjonen. I starten av neste periode skal sekretariatet tilby opplæring for nye kontrollutvalg. Det er ønskelig at utvalget kommer med eventuelle innspill til tema og gjennomføring av slik opplæring til sekretariatet, samt eventuelle andre råd og tips til sekretariatet og nytt kontrollutvalg.

**Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS/
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotte Čállingoddi SGO**

Sammendrag av resultater fra spørreundersøkelse om kontrollutvalgets arbeid

**Nettbasert undersøkelse gjennomført
i juni og juli 2023**

INNHold

Gjennomføring av underdersøkelsen.....	2
Evaluering av arbeidet i kontrollutvalget	3
Sekretariat og revisjon	5
Kommunikasjon og samarbeid	6
Rolleforståelse.....	7
Oppsummering.....	8

Gjennomføring av underdersøkelsen

Sekretariatet har gjennomført spørreundersøkelse om kontrollutvalgets arbeid i kontrollutvalg i Vest- Finnmark i juni og juli 2023. Undersøkelsen var anonym, og ble sendt digitalt til alle medlemmer (totalt 47) og varamedlemmer (totalt 63) i kontrollutvalg i kommunene Alta, Guovdageaidnu / Kautokeino, Hammerfest, Hasvik , Kárášjohka/ Karasjok , Loppa, Måsøy , Nordkapp , Porsanger/ Porsáŋgu / Porsangin. Svarprosenten på undersøkelsen er på 35 .

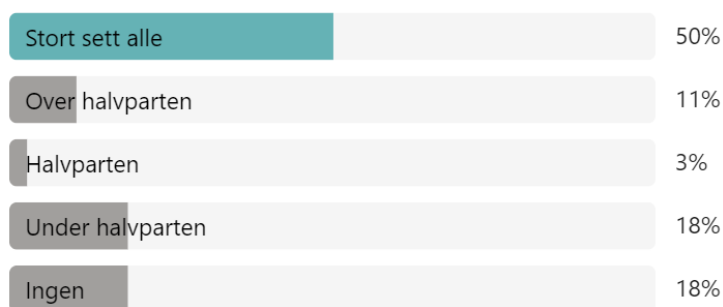
Svarprosent per kommune:

Kontrollutvalg	Antall svar	Svarprosent
Alta	7 av 20	35 %
Guovdageaidnu/ Kautokeino	4 av 8	50 %
Hammerfest	7 av 15	47 %
Hasvik	5 av 12	42 %
Kárášjohka/ Karasjok	3 av 13	23 %
Loppa	3 av 8	38 %
Måsøy	4 av 10	40 %
Nordkapp	2 av 14	14 %
Porsanger/ Porsáŋgu / Porsangin	3 av 10	30 %

Figur 1 Svarprosent i kommunene. Kilde: Kusek IKS

Svarprosenten er forholdsvis lav, og svarprosenten varierer i de enkelte kommunene. For undersøkelsens validitet og relevans er det viktig at datamaterialet er samlet fra en representativ gruppe i forhold til erfaringer i kontrollutvalgenes arbeid i denne valgperioden. 82 % av de som har svart på undersøkelsen har deltatt på ett eller flere møter i kontrollutvalget. De som ikke har deltatt på noen møter har kun svart på generelle spørsmål om kontroll og tilsyn i kommunene, og ikke om spesifikke spørsmål om kontrollutvalgets arbeid.

2. Hvor mange møter har du vært på i denne valgperioden ?

Figur 2 Respondentenes deltakelse på kontrollutvalgsmøter. Kilde; Spørreundersøkelse. Kusek IKS

Sekretariatet har vurdert at svarene fra undersøkelsen kan brukes til evaluering av kontrollutvalgets arbeid og at de kan brukes til erfaringsutveksling mellom kontrollutvalg i Vest-Finnmark og erfaringsoverføring til de nye kontrollutvalgene i de respektive kommunene.

Evaluering av arbeidet i kontrollutvalget

I denne undersøkelsen ble det spurt om hvordan medlemmene/varamedlemmene har opplevd møtene i kontrollutvalget. Svarene viser at de fleste stort sett er fornøyd med gjennomføringen av møtene i kontrollutvalget.

I denne sammenheng er respondentene mest kritisk til medlemmenes egen innsats, som interesse for fag- og saksområdet, forberedelser til møtene og deltakelse i diskusjoner i møter.

Tilbakemeldinger om utvalgets arbeid og sammensetning:

- *Dårlig oppmøte blant medlemmene, viktig å ha engasjerte medlemmer som møter opp*
- *Det bør være underveis evaluering av eget arbeid i utvalget. Det bør oppnevnes medlemmer til utvalget som har god erfaring i politikk og offentlig forvaltning*
- *Gjøre seg godt kjent med egne oppgaver og ansvar, og også muligheter for å gjøre ett godt arbeid*
- *ja. Men vi er glade amatører og skulle gjerne hatt mer kunnskap/opplæring. 500 kr pr møte er ikke stort, det blir som en betalt dugnad*
- *kontrollutvalget må settes med medlemmer som har en interesse, og et ønske om å jobbe for samfunnsliv, system og økonomi*

Respondentenes tilbakemeldinger i undersøkelsen kan peke på at det kan være sammenheng mellom medlemmenes kunnskaper om og interesse for kommunal tjenestetilbud og offentlig forvaltning, og hvordan kontrollutvalget lykkes i sitt arbeide.

De fleste respondentene er godt fornøyd med opplæringen som er gitt i starten av denne perioden. Det gis imidlertid tilbakemelding om at det kan være nødvendig med repetisjon, jevnlig oppdateringer/ oppfriskninger og at opplæring burde vært gitt i sammen med kommunestyret og/ eller at kommunestyret får opplæring om kontrollutvalgets rolle og oppgaver.

Når det gjelder budsjett og ressurser til kontrollutvalgets arbeid, svarer de fleste at kontrollutvalget har tilstrekkelig med ressurser. Noen av respondentene peker imidlertid på at kontrollutvalgets aktiviteter kan være avhengig av ekstra ressurstilgang:

- *kontrollutvalgene er fratatt handlingsrom pga ingen frie midler til akutt bruk*
- *Ja jeg synes generelt at det er nok, men ønsker man flere forvaltningsrevisjoner er det for lite*

I undersøkelsen ble det stilt spørsmål om hvordan medlemmer/ varamedlemmer vurderer at kontrollutvalget har oppfylt sin rolle og sitt ansvar i forhold til regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjoner, andre kontrolloppgaver og kontrollutvalgets interne arbeid.

Undersøkelsen viser at respondentene er mest fornøyd med:

- Regnskapsrevisjon – kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap
- Påse-ansvaret i forhold til forsvarlig regnskapsføring
- Risikokartlegging og risikovurdering i forhold til forvaltningsrevisjon
- Kontrollutvalgets rapporteringer til kommunestyret
- Kontrollutvalgets årsplanlegging og budsjettering

Undersøkelsen viser at respondentene er minst fornøyd med:

- Bestilling og behandling av forvaltningsrevisjoner
- Behandling av henvendelser fra publikum
- Valg av revisjonsordning

Enkelte av respondentene peker på at det ikke er gjort noe i forhold til oppfølging av rapporter fra forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Dette stemmer i forhold til noen av kontrollutvalgene.

Sekretariat og revisjon

I undersøkelsen ble medlemmene bedt om å vurdere hvordan de opplever at sekretariatet og revisjonen har utført sine oppgaver og ivaretatt sitt ansvar.

Resultatene viser at 86 % av respondentene er godt fornøyd og 10 % nokså fornøyd med tjenester sekretariatet leverer til kontrollutvalget.

Undersøkelsen viser at respondene er mest fornøyd med følgende tjenester:

- saksbehandling
- møtesekretær
- tilrettelegging / fasilitering av møter
- tilgjengelighet

Respondentene er minst fornøyd med :

- sekretariatets informasjon om kontrollutvalgets arbeid
- sekretariatet som faglig ressurs
- sekretariatets kunnskaper om lokale forhold

Respondentenes tilbakemeldinger om sekretariatets arbeid :

- *graden av kompetanse er overraskende høy, og arbeidet utføres med faglig og personlig integritet*
- *Godt oppdatert og gir gode forklaringer*
- *Positivt å ha samisktalende i sekretariatet*
- *Jeg mener at for mange av sakene handlet om partipolitikk*

Resultatene viser at 23 % av respondentene er godt fornøyd, 40 % nokså fornøyd og 30 % lite fornøyd med tjenester revisor leverer til kontrollutvalget.

Undersøkelsen viser at respondene er mest fornøyd med følgende tjenester:

- revisjon av kommunens regnskap
- revisors oppmøte/deltakelse i kontrollutvalgsmøter

Respondentene er minst fornøyd med:

- gjennomføring av forvaltningsrevisjoner
- løpende orientering fra revisor til kontrollutvalget
- rapporteringer om vesentlig feil og mangler

Respondentenes tilbakemeldinger om revisors arbeid:

- *forsinkelser i bestilte forvaltningsrevisjon etc.*
- *Mangelfull og store forsinkelser vedr forvaltningsrevisjon*
- *Revisor leverer ikke det som er forventet*

Resultatene viser at det er en viss sammenheng av respondentenes vurdering av kontrollutvalgets oppfyllelse av rolle og ansvar og respondentenes vurdering av kvalitet på tjenester levert av sekretariatet og revisjonens levering av tjenester.

Kommunikasjon og samarbeid

Når det gjelder kommunikasjon og samarbeid viser undersøkelsen at respondentene er mest fornøyd med kommunikasjon og samarbeid internt i kontrollutvalget og med sekretariatet.

Resultatene viser at respondentene er minst fornøyd med den eksterne kommunikasjonen med kommunestyret, andre folkevalgte, innbyggere og media.

Samarbeid og kommunikasjon med kommunedirektør/ rådmann, ordfører og revisjon vurderes som nokså bra, og det gir indikasjon om at det er forbedringspotensiale på dette området.

Respondentenes tilbakemeldinger om kommunikasjon og samarbeid :

- *Synes kontrollutvalget burde oftere invitere administrasjon for å avklare påstander som skaper uro og gir grobunn for mulige misforståelser.*
- *Kommunikasjon, ha forståelse for hverandres oppgaver og dra i samme retning*
- *Ha bedre dialog med kommunestyret og samlinger med andre utvalg i fylket og utvikle arbeidsmetoder.*
- *Jobbe godt med sekretariatet og politikere*
- *Sikre at det er nok ressurser satt av til revisjon og at kommunen sikrer at revisor gjennomfører det kontrollutvalget har behov for*

Rolleforståelse

Respondentene har delte erfaringer med hvordan andre aktører forstår kontrollutvalgets rolle. Det kan ha sammenheng med erfaringer i eget kontrollutvalg.

Mange av respondentene gir tilbakemelding om det er bra forståelse og stor respekt for arbeidet som gjøres i kontrollutvalg.

Tilbakemeldinger om rolleforståelse fra respondenter:

- *Som ett viktig utvalg*
- *Den er blitt bedre med årene*

Flere av respondentene gir også tilbakemelding om det de oppfatter at er liten forståelse for kontrollutvalgets oppgaver og ansvar både i kommunestyret, kommuneadministrasjon og andre eksterne aktører.

- *Har inntrykk av at det skorter litt på oppfatningen om hvor viktig kontrollutvalgene er*
- *Kommunestyret viser liten interesse og forståelse*
- *svært dårlig. det må på plass en god opplæring av de folkevalgte. i vår kommune er det et samrøre med rolleforståelse og hvilken hatt til hvilken bruk*
- *Betydningen av kontrollutvalgets arbeid blir lite vektlagt, og dermed ikke tatt på alvor*

Oppsummering

På bakgrunn av den gjennomførte spørreundersøkelsen har sekretariatet identifisert blant annet følgende læringspunkter:

- Uklare roller og ansvarsområder. Sekretariatet vil blant annet rette søkelys på rolleforståelse i opplæring av kontrollutvalg
- Kommunikasjon og informasjon om kontroll og tilsyn i kommuner. Sekretariatet foreslår at det de nye kontrollutvalgene vedtar kommunikasjonsstrategi for kontrollutvalget.
- Undersøkelsen peker på svakheter i forhold til behandling av spesifikke oppgaver/saker blant annet
 - o bestilling av forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll
 - o henvendelser fra publikum
 - o orienteringer til kontrollutvalget fra sekretariatet, revisjon, kommuneadministrasjon.
 - o Informasjon om kontrollutvalgets arbeid

Sekretariatet vil ta utgangspunkt i disse erfaringene og innarbeide de i kontrollutvalgets reglement og rutiner, samt årsplan.

Kontrollutvalget oppfordres til å komme med flere punkter i møtet.

Egevaluering - kontrollutvalg

38

Svar

12:52

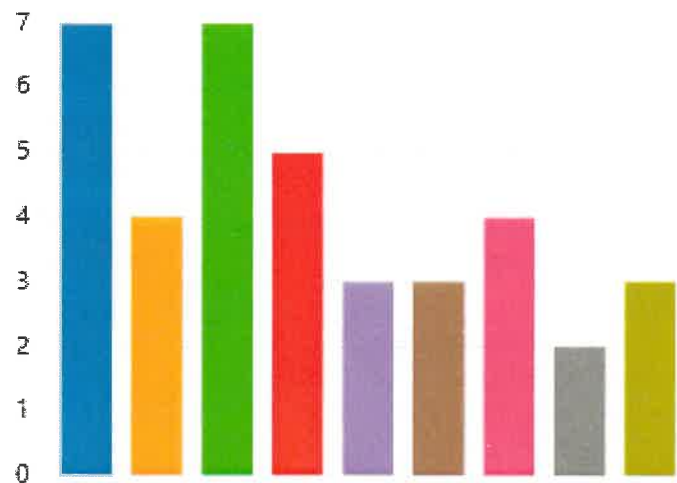
Gjennomsnittlig tid for å fullføre

Lukket

Status

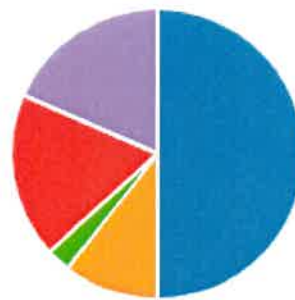
1. Hvilket kontrollutvalg er du medlem/ varamedlem av ?

Alta	7
Guovdageaidnu / Kautokeino	4
Hammerfest	7
Hasvik	5
Kárášjohka/ Karasjok	3
Loppa	3
Måsøy	4
Nordkapp	2
Porsanger/ Porsangu/ Porsangin	3

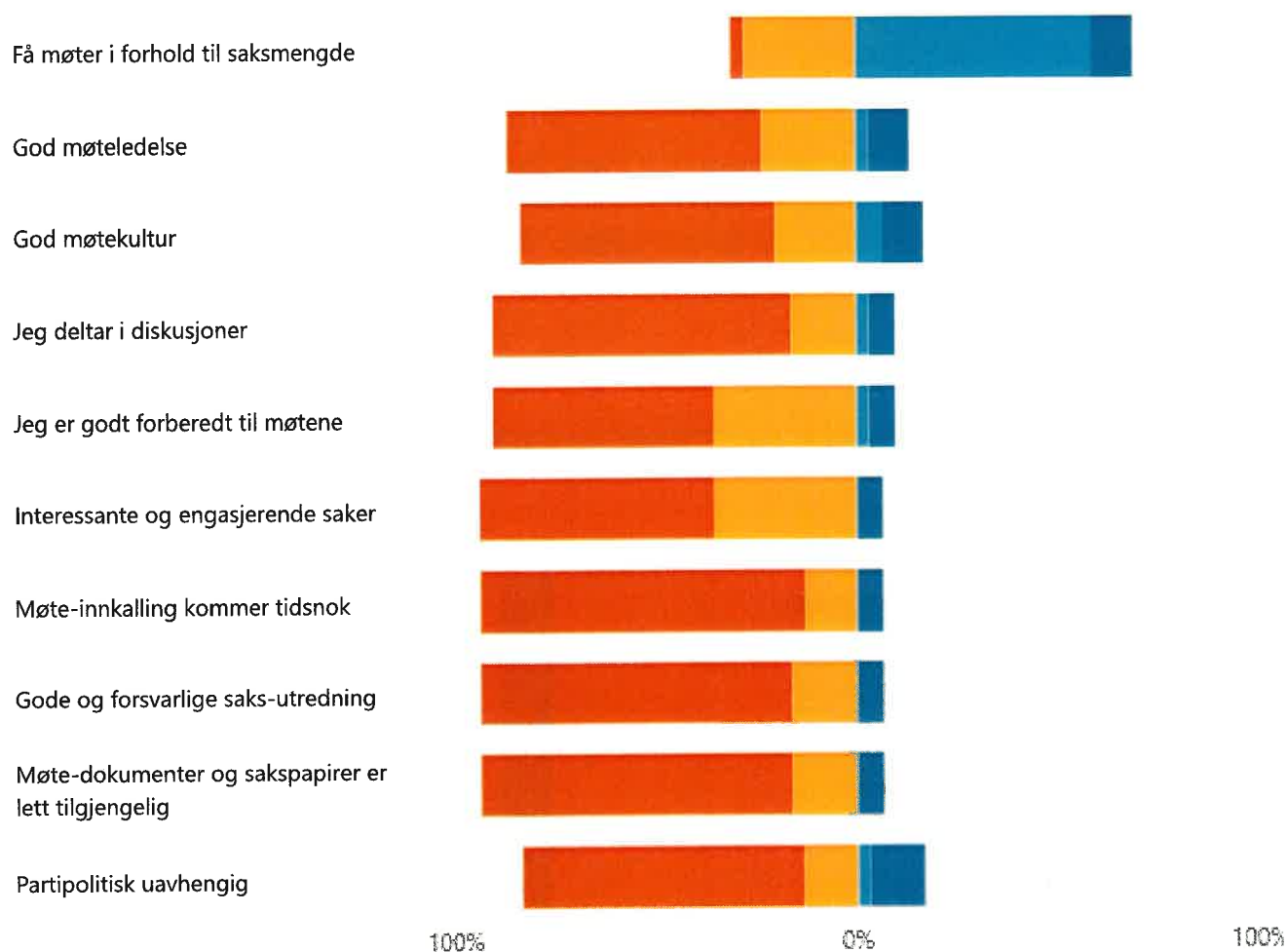
2. Hvor mange møter har du vært på i denne valgperioden ?

Stort sett alle	19
Over halvparten	4
Halvparten	1
Under halvparten	7
Ingen	7

3. Hvordan har du opplevd møtene i kontrollutvalget ?

■ Helt enig ■ Delvis enig ■ Ikke enig ■ Vet ikke

4. Har du fått tilstrekkelig opplæring om kontrollutvalgets oppgaver og ansvar ? Er det noe spesielt du har savnet i opplæringen for kontrollutvalget ?

21
Svar

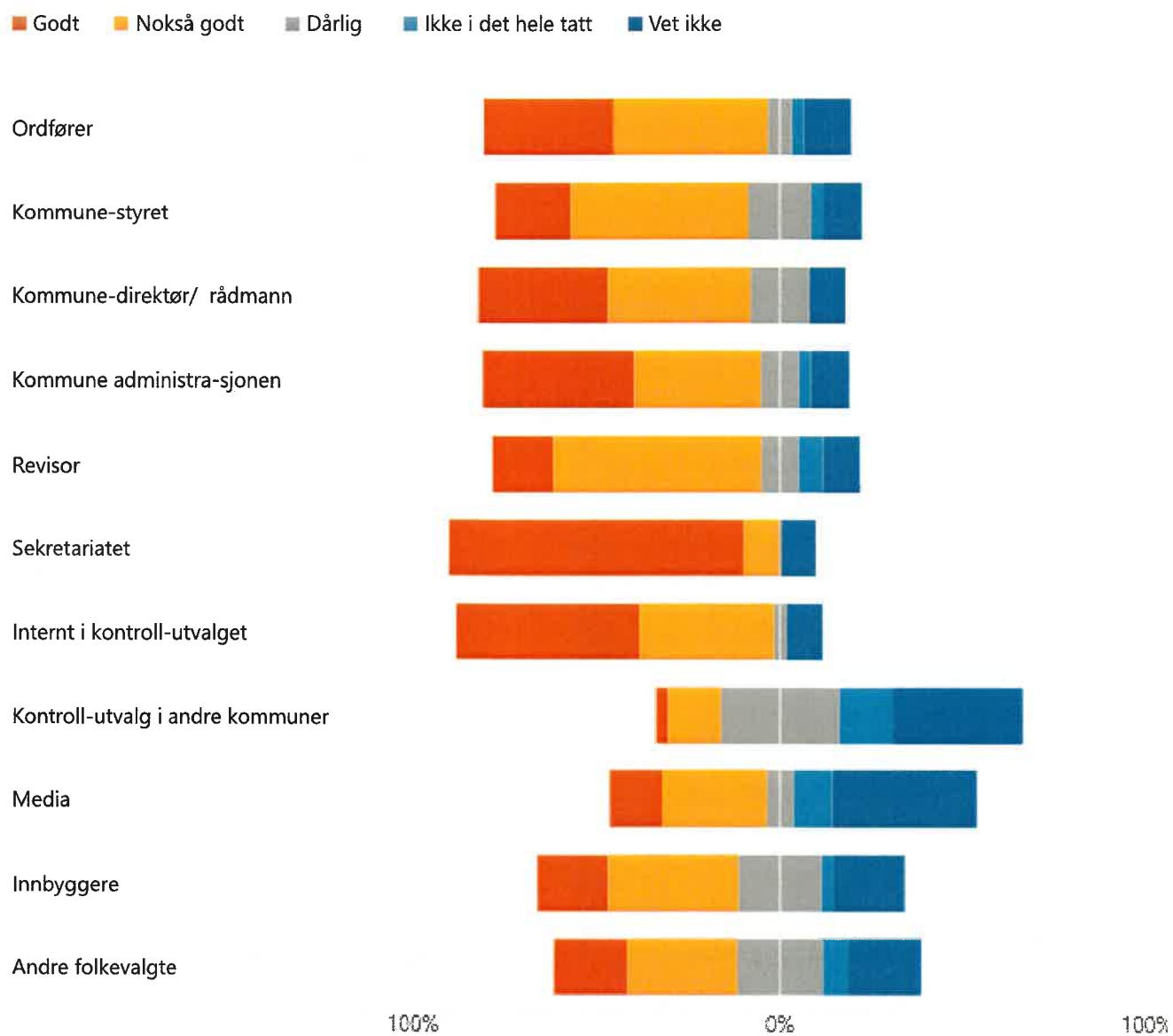
Siste svar

"Ja, opplæringen er god, savner ingen ting spesielt."

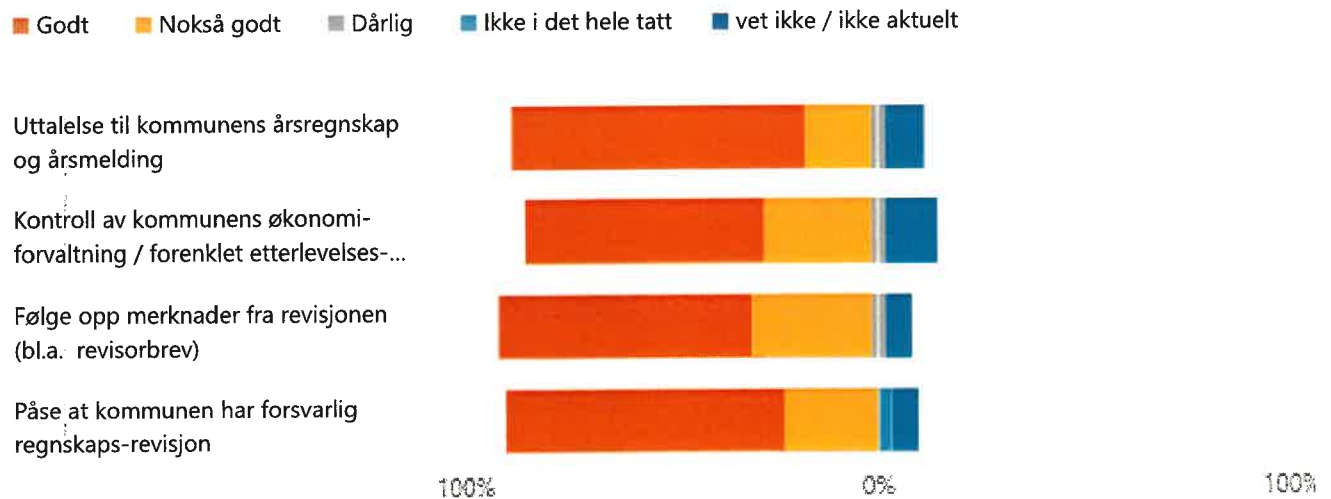
"Ikke fått noen opplæring. Savnes! Dog: Jeg har bare deltatt i ..."

"God opplæring"

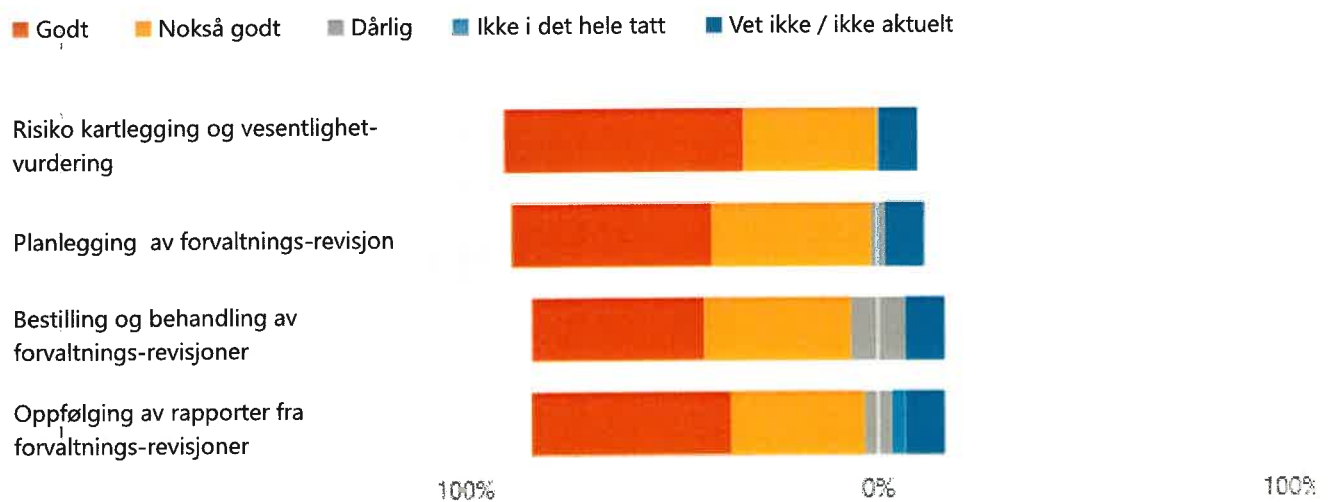
5. Hvordan har samarbeidet og kommunikasjon med følgende aktører fungert ?

6. Hvordan mener du at kontrollutvalget har oppfylt sin rolle og sitt ansvar i forhold til regnskapsrevisjon ?

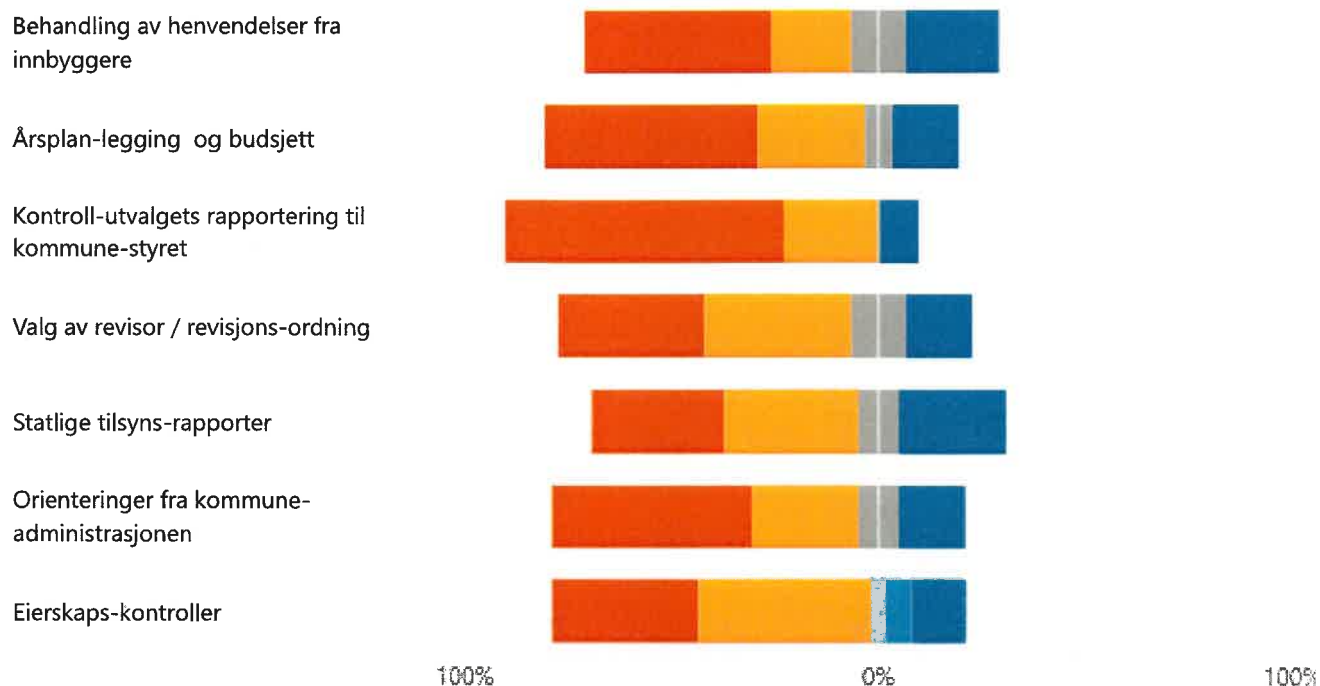

7. Hvordan mener du at kontrollutvalget har oppfylt sin rolle og sitt ansvar i forhold til forvaltningsrevisjoner ?

8. Hvordan mener du at kontrollutvalget har oppfylt sin rolle og sitt ansvar i forhold til kontrollutvalgets interne arbeid og generelle kontrolloppgaver ?

Godt Nokså godt Dårlig Ikke i det hele tatt Vet ikke / ikke aktuelt

9. Andre kommentarer til kontrollutvalgets arbeid og oppgaver

8
Svar

Siste svar
"Nei"
"Nei"

10. Har kontrollutvalget tilstrekkelig budsjett og ressurser til å utføre sine oppgaver ?

22
Svar

Siste svar
"Kunne godt vært høyere."
"Ja"

11. Hva må til for at kontrollutvalget skal lykkes med kontrollarbeidet sitt ?
Hva bør kontrollutvalget gjøre mindre eller mer av ?

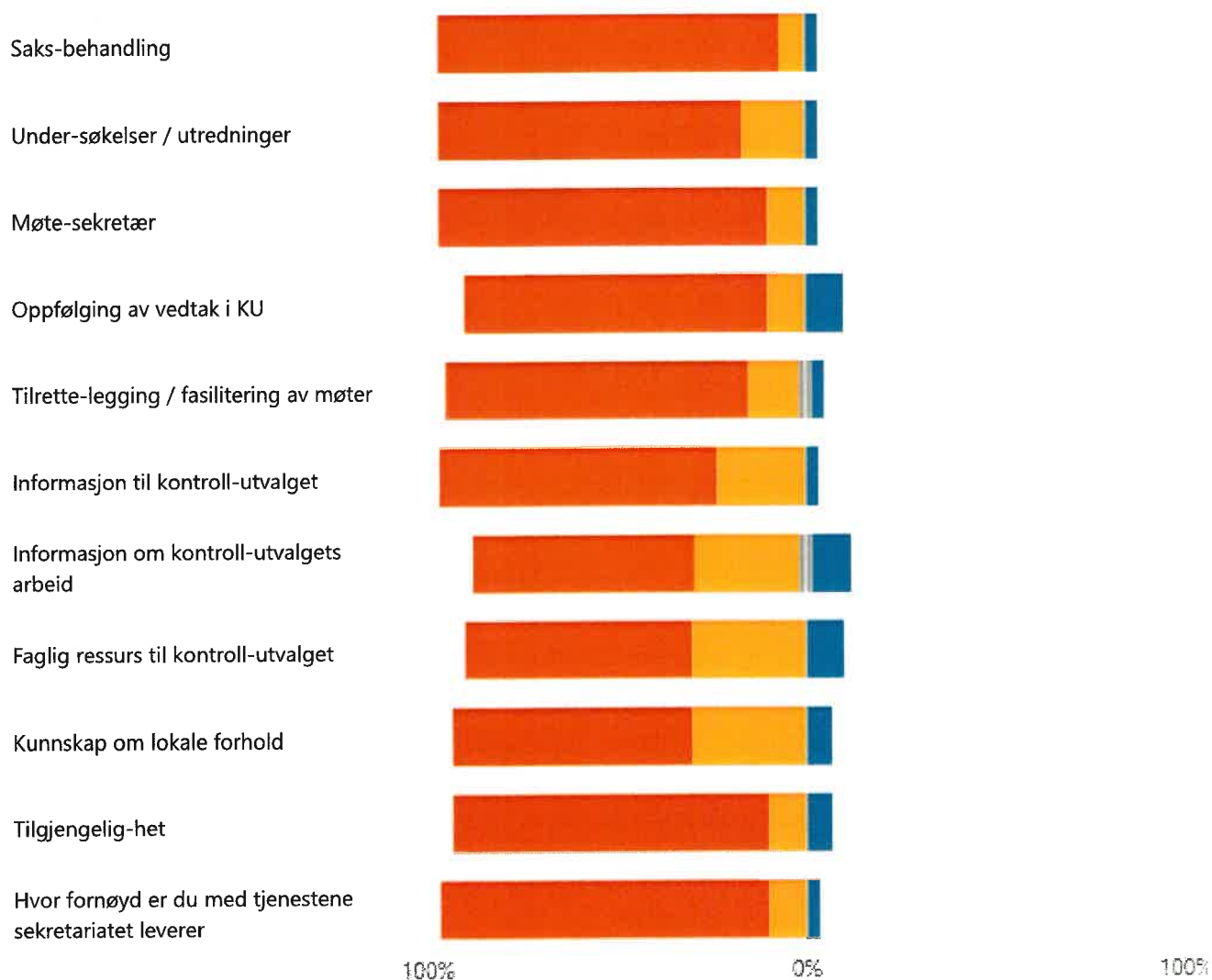
15
Svar

Siste svar

"De faste medlemmene kunne vært bedre til å melde i fra om ...

12. Hvordan opplever du at sekretariatet har utført sine oppgaver og ivaretatt sitt ansvar?

Godt Nokså godt Dårlig Ikke i det hele tatt Vet ikke

13. Eventuelle kommentarer til sekretariatets arbeid

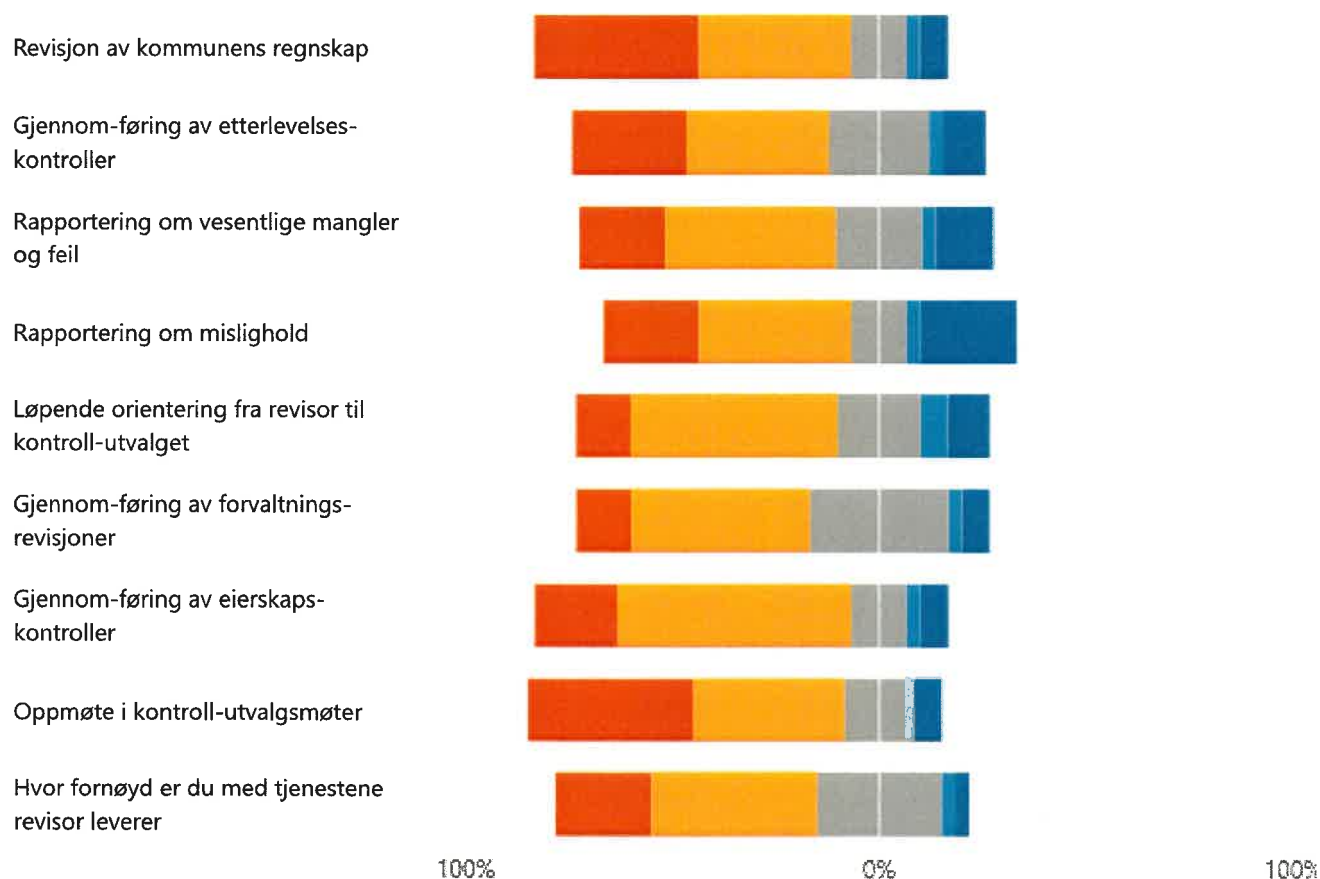
10

Svar

Siste svar

14. Hvordan opplever du at revisjonen har utført sine oppgaver og ivaretatt sitt ansvar ?

Godt Nokså godt Dårlig Ikke i det hele tatt Vet ikke

15. Eventuell kommentarer til revisjonens arbeid

13

Svar

Siste svar

"Siden jeg bare har deltatt i ett møte, er det vanskelig å svare ...

"Revisor leverer ikke det som er forventet"

16. Hvilken forståelse har kommunestyret for kontrollutvalgets rolle og ansvar ?

31

Svar

Siste svar

"Stor respekt"

"Vet ikke"

"Nokså god"

17. Hvilken forståelse har kommuneadministrasjon for kontrollutvalgets rolle og ansvar ?

32

Svar

Siste svar

"God forståelse."

"Vet ikke"

"Ikke god nok, eks sammenslåing av revisjonsselskap "

18. Hvordan tror du at kontrollutvalget blir oppfattet av andre sentrale aktører, som kommunestyret, kommuneadministrasjon og revisor ?

30

Svar

Siste svar

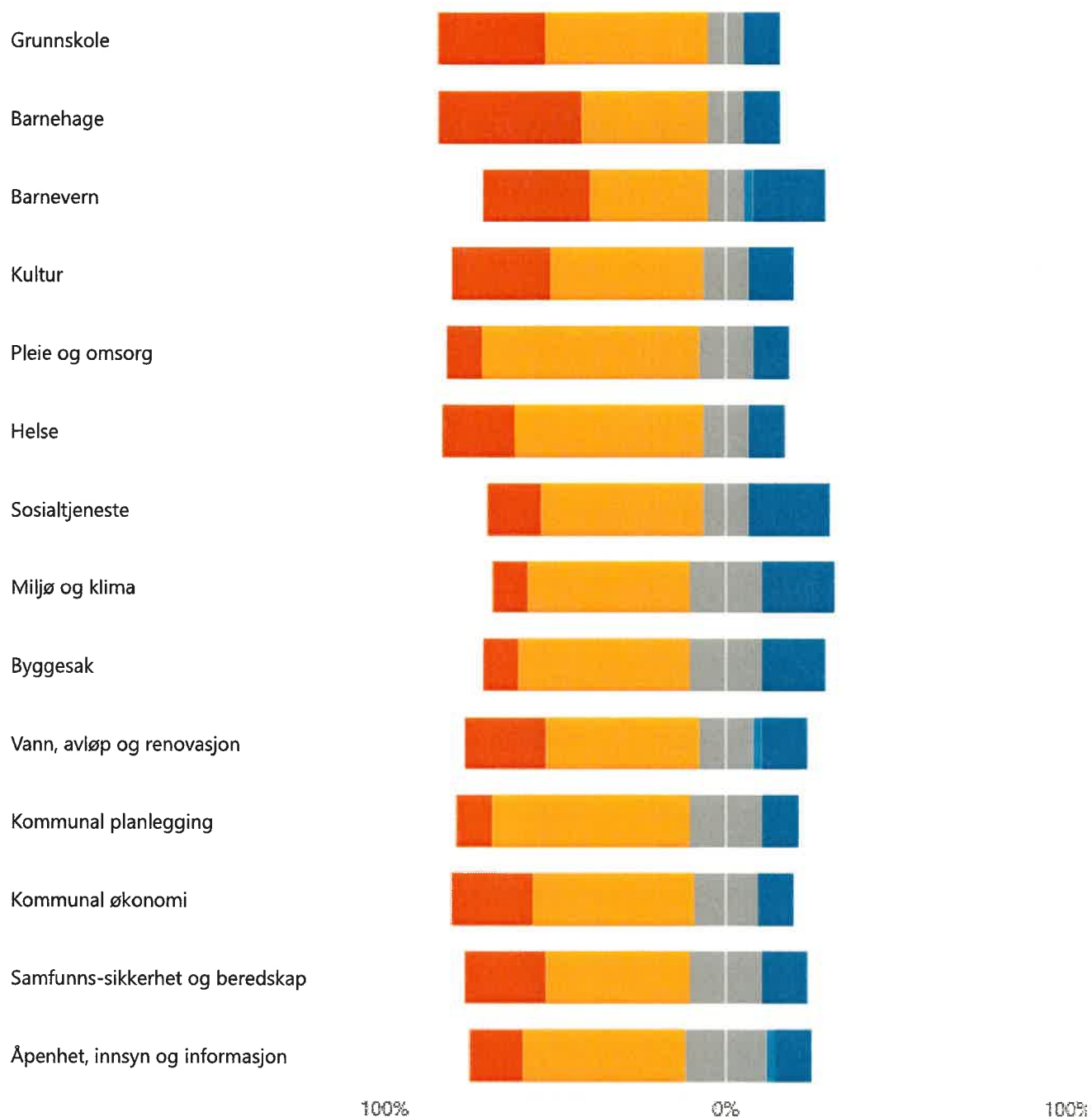
"Som ett viktig utvalg."

"Vet ikke"

"Godt internt i kommunen, dårlig fra revisor"

19. Hvordan vurderer du kommunens arbeid og måloppnåelse i forhold til kommunale tjenesteområder ?

God Nokså god Dårlig Fraværende vet ikke

20. Har du innspill til innhold fremtidige kontrollsaker, forvaltningsrevisjoner og/ eller eierskapskontroll

14

Svar

Siste svar

"Nei"

21. Andre innspill eller tilbakemeldinger i forhold til kommunens egenkontroll, kontrollutvalgets arbeid og/ eller denne evalueringen

15

Svar

Siste svar

"Evalueringens-skjemaet forutsetter at respondenten har inng..."

4. Har du fått tilstrekkelig opplæring om kontrollutvalgets oppgaver og ansvar? Er det spesielt du har savnet i opplæringen for kontrollutvalget?

21 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1	anonymous	Fikk opplæring, men den var ikke tilstrekkelig
2	anonymous	Ja
3	anonymous	Det tok mange år før jeg synes at jeg har forstått ganske bra oppgaver og ansvar. har deltatt på kurs og lest selv.
4	anonymous	ja
5	anonymous	Har fått opplæring
6	anonymous	Skulle vært satset på opplæring straks vi ble valgt inn. Burde vært opplæring sammen med k.styrene. Vi har selv valgt en enkel skolering på visse områder i hvert møte.
7	anonymous	Opplæringen har vært god
8	anonymous	god opplæring
9	anonymous	Skulle gjerne vært bedre.
10	anonymous	Savner jevnlig opplæring, har hatt opplæring i starten av perioden
11	anonymous	Ja, men kunne hatt repetisjon etter et par år.
12	anonymous	Ja
13	anonymous	Første møtet var opplæring. Veldig bra. Meget god « lærer»

14	anonymous	ja
15	anonymous	Etter mange perioder i kutv. mener jeg at jeg forstår det meste.
16	anonymous	Ja
17	anonymous	Det som er unntatt offentlighet
18	anonymous	nei
19	anonymous	God opplæring
20	anonymous	Ikke fått noen opplæring. Savnes! Dog. Jeg har bare deltatt i ett møte.
21	anonymous	Ja, opplæringen er god, savner ingen ting spesielt.

9. Andre kommentarer til kontrollutvalgets arbeid og oppgaver

8 Svar

1	anonymous	Dårlig oppmøte blant medlemmene, viktig å ha engasjerte medlemmer som møter opp
2	anonymous	Syns Kontrollutvalget burde oftere invitere administrasjon for å avklare påstander som skaper uro og gir grobunn for mulige misforståelser.
3	anonymous	Har følt at ktr.utv. ofte blir neglisjert av k.styret ifht.uttalelser
4	anonymous	Periodevis lang tid mellom møtene- måtte etterspørre . Fulgte ikke møteplanlegging. Spesielt etter dødsfall i sekretariatet. Betydelig dårligere kontakt etter dette. Kom seg etter litt tid.
5	anonymous	Nei
6	anonymous	..
7	anonymous	Nei
8	anonymous	Nei

10. Har kontrollutvalget tilstrekkelig budsjett og ressurser til å utføre sine oppgaver ?

22 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1	anonymous	Ja jeg synes generelt at det er nok, men ønsker man flere forvaltningsrevisjoner er det for lite
2	anonymous	Kunne ha vært bedre
3	anonymous	Ikke godt nok. På enkelte møter er det for mye saker å behandle. Det blir ett maratonløp
4	anonymous	ja. Men vi er glade amatører og skulle gjerne hatt mer kunnskap/opplæring. 500 kr pr møte er ikke stort, det blir som en betalt dugnad.
5	anonymous	ja
6	anonymous	Ja
7	anonymous	ja
8	anonymous	Ja
9	anonymous	kontrollutvalgene er fratatt handlingsrom pga ingen frie midler til akutt bruk.
10	anonymous	Kunne vært bedre
11	anonymous	Ja
12	anonymous	Ja
13	anonymous	Kontrollutvalget har ikke fått levert det som var forventet av revisor
14	anonymous	Ja
15	anonymous	Nei. Ba om mer fra kommunestyret.
16	anonymous	nei
17	anonymous	ja
18	anonymous	Nei
19	anonymous	Litt for lavt budsjett
20	anonymous	.
21	anonymous	Ja
22	anonymous	Kunne godt vært høyere.

11. Hva må til for at kontrollutvalget skal lykkes med kontrollarbeidet sitt ? Hva bør kontrollutvalget gjøre mindre eller mer av ?

15 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1	anonymous	Medlemmer med interesse for kontrollarbeid, mer skolering av medlemmer
2	anonymous	Vet ikke
3	anonymous	Opplæring og ikke for mye saker å behandle på møtene
4	anonymous	Få inn gode politikere som leser sakspapir og deltar i diskusjoner.
5	anonymous	Ikke la partipolitikk råde i møtene
6	anonymous	Ha bedre dialog me k.styret og samlinger med andre utv.i fylket og utvikle arb.met.
7	anonymous	Normalt
8	anonymous	vi må ha en revisjonsordning som fungerer. iks er ikke et godt redskap for revisjonsarbeid.
9	anonymous	Flere møter og nok midler til å kunne gjennomføre våre oppgaver
10	anonymous	Sikre at det er nok ressurser satt av til revisjon og at kommunen sikrer at revisor gjennomfører det kontrollutvalget har behov for
11	anonymous	Møteplikt!! Det var jevnt over bare halvparten av utvalget som møtte til møtene. Bedre diskusjoner med fulltallig utvalg.
12	anonymous	Jobbe godt med sekretariatet og politikere.
13	anonymous	Bedre økonomi
14	anonymous	.
15	anonymous	De faste medlemmene kunne vært bedre til å melde i fra om forfall.

13. Eventuelle kommentarer til sekretariatets arbeid

10 Svar

1	anonymous	Lettere å kommunisere med samisktalende medarbeider
2	anonymous	Jeg mener at for mange av sakene handlet om partipolikk
3	anonymous	Fungerer meget godt
4	anonymous	Svært bra
5	anonymous	graden av kompetanse er overraskende høy, og arbeidet utføres med faglig og personlig integritet.
6	anonymous	Positivt å ha samisktalende i sekretariatet
7	anonymous	Godt oppdatert og gir gode forklaringer
8	anonymous	Med hyppigere møter, øker samarbeidet, tror jeg. Mye rot i forbindelse med overgangen til ny sekretær. Alt gikk veldig bra i første halvdel av perioden.
9	anonymous	Nei
10	anonymous	.

See Appendix

13 Svar

1	anonymous	raskere respons
2	anonymous	Regnskap er ok, der leveres det. tidligere har rapporter vært faglig dårlige og kommer for sent, eller måtte tas ut.
3	anonymous	Dette har vært vanskelig da jeg opplevde at det var konflikt mellom sekretariatet/ kontrollutvalget og revisjon. Det skjedde mye under denne perioden med korona og " nybestillinger" fra kommunestyret. Hadde kunnet ønske en avklaring på hvorfor det var en noe "undelig" stemning mellom revisor og kontrollutvalget. Jeg har vært med i KU under flere perioder og aldri opplevd denne stemningen før.
4	anonymous	forsinkelser i bestilte forv,rev etc
5	anonymous	Mangelfull og store forsinkelser vedr forvaltningsrevisjon.
6	anonymous	en total mangel på integritet ,kompetanse og gjennomføringsevne. de kan også oppfattes som en risiko ihht innbyggernes krav på innsyn i forvaltningen.
7	anonymous	Pga etterslep i forvaltningsrevisjonsrapporter har ikke KU fått gjennomført alle revisjoner som var planlagt i denne perioden
8	anonymous	Revisor har levd sitt eget liv utenom kontrollutvalget
9	anonymous	Tok svært lang tid fra bestilling til rapport- nesten ikke aktuell lengre. Fikk ikke tilbake for det vi betalte for. Mye diskusjoner og mange unnskyldninger fra revisjonsfirmaet for forsinkelser eller ikke gjennomført bestillinger.
10	anonymous	Nei
11	anonymous	.
12	anonymous	Revisor leverer ikke det som er forventet
13	anonymous	Siden jeg bare har deltatt i ett møte, er det vanskelig å svare på

16. Hvilken forståelse har kommunestyret for kontrollutvalgets rolle og ansvar ?

31 Svar

1	anonymous	Kun ordfører som har forståelse av vårt arbeid
2	anonymous	Bra
3	anonymous	Stort sett laper forståelse for arbeidet som gjøres der
4	anonymous	vet ikke
5	anonymous	Vet ikke
6	anonymous	lite
7	anonymous	Liten forståelse.
8	anonymous	Tror de nye som blir valgt i kommunestyret burde få en innføring om hvordan kommunestyret bør/skal forholde seg til KU og hvilke oppgaver dette utvalge har. KU får en kursing om sine oppgaver fra sekretariat som jeg synes er nyttig
9	anonymous	Viser liten interesse og forståelse
10	anonymous	God
11	anonymous	Dårlig
12	anonymous	svært dårlig. det må på plass en god opplæring av de folkevalgte. i vår kommune er det et samrøre med rolleforsåelse og hvilken hatt til hvilken bruk
13	anonymous	God
14	anonymous	?
15	anonymous	Tilfredsstillende

16. Hvilken forståelse har kommunestyret for kontrollutvalgets rolle og ansvar ?

31 Svar

16	anonymous	Stor forståelse
17	anonymous	Kommunestyret har allt för liten kunnskap
18	anonymous	God forståelse
19	anonymous	Bra
20	anonymous	God
21	anonymous	Liten
22	anonymous	liten
23	anonymous	god
24	anonymous	Har en mistanke om at det er litt sviktende forståelse.
25	anonymous	Dårlig
26	anonymous	Litt variabelt
27	anonymous	.
28	anonymous	God
29	anonymous	Nokså god
30	anonymous	Vet ikke

100 opplysning

17. Hvilken forståelse har kommuneadministrasjon for kontrollutvalgets rolle og ansvar ?

32 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1	anonymous	God forståelse
2	anonymous	Bra
3	anonymous	Blir respektert.
4	anonymous	Forskjellig, personavhengig
5	anonymous	vet ikke
6	anonymous	Vet ikke
7	anonymous	lite
8	anonymous	God forståelse
9	anonymous	Mener de har en forståelse. Kunnet sikkert vært bedre, men den finnes
10	anonymous	Vanskelig å vite, ikke kontakt
11	anonymous	God
12	anonymous	Dårlig
13	anonymous	vet faktisk ikke, det har vært rene svingdørs tilstander i vår kommune, og dermed kan ansvar forvitte. kontuitet er ønskelig.
14	anonymous	God
15	anonymous	?
16	anonymous	God
17	anonymous	Positiv

17. Hvilken forståelse har kommuneadministrasjon for kontrollutvalgets rolle og ansvar

32 Svar

18	anonymous	Liten kunnskap
19	anonymous	God forståelse
20	anonymous	Bra
21	anonymous	God
22	anonymous	Liten
23	anonymous	liten
24	anonymous	god
25	anonymous	Den er blitt bedre med årene.
26	anonymous	Bra
27	anonymous	God forståelse
28	anonymous	.
29	anonymous	God
30	anonymous	Ikke god nok, eks sammenslåing av revisjonsselskap
31	anonymous	Vet ikke
32	anonymous	God forståelse.

18. Hvordan tror du at kontrollutvalget blir oppfattet av andre sentrale aktører, som kommunestyret, kommuneadministrasjon og revisor ?

30 Svar

1	anonymous	nødvendig onde
2	anonymous	Vet ikke
3	anonymous	Ulikt
4	anonymous	som mas og tidstyver
5	anonymous	Vet ikke
6	anonymous	Vet ikke.
7	anonymous	Tror de blir respektert
8	anonymous	SOM supperæd kanskje. Neglisjert.
9	anonymous	God
10	anonymous	Dårlig
11	anonymous	vi blir nok oppfattet som en paria, og forklaringen er nok at aktørene har for liten kunnskap om ku.
12	anonymous	Vet ikke men antar at de oppfatter oss som seriøse
13	anonymous	Viktig
14	anonymous	Positivt
15	anonymous	Et fungerende organ
16	anonymous	Vi blir oppfattet som lite viktig

18. Hvordan tror du at kontrollutvalget blir oppfattet av andre sentrale aktører, som kommunestyret, kommuneadministrasjon og revisor ?

30 Svar

16	anonymous	Vi blir oppfattet som lite viktig
17	anonymous	Vet ikke
18	anonymous	Br
19	anonymous	God
20	anonymous	Betydningen av kontrollutvalgets arbeid blir lite vektlagt, og dermed ikke tatt på alvor.
21	anonymous	at vi er uvesentlige
22	anonymous	jeg mener man ser det som en viktig institusjon
23	anonymous	Har inntrykk av at det skorter litt på oppfatningen om hvor viktig kontrollutvalgene er.
24	anonymous	Er ikke sikker
25	anonymous	Litt usikker
26	anonymous	.
27	anonymous	Vet ikke
28	anonymous	Godt internt i kommunen, dårlig fra revisor
29	anonymous	Vet ikke
30	anonymous	Som ett viktig utvalg.

20. Har du innspill til innhold fremtidige kontroll saker, forvaltningsrevisjoner og/ eller eierskapskontroll

14 Svar

1	anonymous	Gjøre seg godt kjen med egne oppgaver og ansvar, og også muligheter for å gjøre ett godt arbeid
2	anonymous	Habilitetsvurderinger - (jif Brenna og Trettebergstuen) hvem utnevner hvem i styrer og råd, er det kameraderi og venner? Når er politikere inhabil i saker som behandler og utredes.
3	anonymous	Vet ikke
4	anonymous	ja
5	anonymous	Nei
6	anonymous	Det må settes av mye mer ressurser til kontrollarbeid. Hammerfest har store investeringer som trenger jevnlig kontroll
7	anonymous	Nei
8	anonymous	Oftere møter- tydelige uttalelser fra utvalget. Tydelig.
9	anonymous	byggesaker og relasjonen til kommunens planer
10	anonymous	nei
11	anonymous	Nei
12	anonymous	

13 anonymous Ingen

14 anonymous Nei

21. Andre innspill eller tilbakemeldinger i forhold til kommunens egenkontroll, kontrollutvalgets arbeid og/ eller denne evalueringen

15 Svar

1	anonymous	Kommunikasjon, ha forståelse for hverandres oppgaver og dra i samme retning
2	anonymous	spm 19 var vanskelig, det blir politisk om jeg skal vurdere det. Kjenner ikke alle mål og planer.
3	anonymous	Vet ikke
4	anonymous	Jeg var skuffet over at tid ble brukt for å behandle saker fra en person, som ikke bor i vår kommune, som var ute etter å skape uro i kommunen. Som "bombarderte" administrasjonen i kommunen med alle mulige beskyldninger om politikere, om administrasjon, om forskjellige etater og som "brakte" kontrollutvalget som en formidler for sitt syn for å skape splid i vårt samfunn. Dette synes jeg har forstyrret vårt arbeid og samhold i kontrollutvalget. Håper å ikke virke som om at jeg klager på alt for jeg har virkelig alltid trivdes med arbeidet i KU, men kanskje denne perioden var preget av uro i kommunen da det ble et regimeskifte ved siste valg og noen tok dette veldig tungt.
5	anonymous	Det bør være underveis evaluering av eget arbeid i utvalget. Det bør oppnevnes medl. til utvalget som har god erfaring i politikk og off. forv.
6	anonymous	ku må settes med medlemmer som har en interesse, og et ønske om å jobbe for samfunnsliv, system og økonomi.
7	anonymous	Det må settes av mye mer ressurser til kontrollarbeid
8	anonymous	Nei
9	anonymous	Tett samarbeid fører til bedre arbeid
10	anonymous	fungerer greit
11	anonymous	nei
12	anonymous	Nei
13	anonymous	.
14	anonymous	Ingen
15	anonymous	Evalueringens-skjemaet forutsetter at respondenten har inngående kunnskap om aktuelle tema. Har man ikke det, blir det mye gjetteri, noe som svekker kvaliteten på svarene. Siden jeg bare har deltatt på ett møte, føler jeg meg ganske "lost", og mine svar bør vel egentlig ikke regnes med i de konklusjoner

